

Sprawozdanie
z działalności Państwowej Inspekcji Pracy
Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu
w 2014 roku

I. Wprowadzenie	5
II. Działalność kontrolna i prewencyjna – informacje ogólne	8
1. Wstęp	8
2. Kontrole	8
3. Decyzje inspektorów pracy	10
4. Decyzje nakazujące zaprzestanie działalności bądź działalności określonego rodzaju wydane przez Okręgowego Inspektora Pracy w Poznaniu.	11
5. Decyzje dotyczące wypłaty wynagrodzenia lub innego świadczenia	12
6. Odwołanie od decyzji organów Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy	13
7. Skargi na postanowienia i decyzje organu Państwowej Inspekcji Pracy	13
8. Informacja dotycząca prowadzenia egzekucji administracyjnej	14
9. Informacja o egzekucji kar nakładanych na podstawie ustawy o transporcie drogowym.	15
10. Wystąpienia inspektorów pracy	16
11. Polecenia	16
12. Wykroczenia przeciwko prawom pracownika	17
13. Zawiadomienie prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa	19
14. Ustalanie istnienia stosunku pracy	20
1. Powództwa o ustalenie stosunku pracy	20
2. Polecenia i wnioski dotyczące zmiany lub przekształcenia umów wiążących strony	21
15. Skargi i wnioski	22
16. Porady prawne i techniczne	24
17. Rejestracja zakładowych układów zbiorowych pracy	29

18. Spory zbiorowe.....	30
19. Wydawanie zezwoleń na wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dzieci. 31	
20. Opiniowanie wniosków dotyczących wydawania zgody na wyłącznie elektryczne oświetlenie pomieszczeń pracy lub na ich lokalizację poniżej poziomu otaczającego terenu.....	31
21. Wnioskowanie do ZUS o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe oraz kontrole pracodawców, którym podwyższono składkę na ubezpieczenie wypadkowe. 32	
III. Badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.	40
IV. Działalność prewencyjna oraz promocja ochrony pracy.	54
1. Kampanie i programy informacyjno- prewencyjne.....	54
2. Konkursy, udział w targach, konferencje.....	77
3. Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych.	88
V. Wybrane zagadnienia z działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu.	91
1. Kontrole wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy.....	91
2. Legalność zatrudnienia.....	96
3. Działalność kontrolna i prewencyjna w budownictwie.	100
4. Tematy własne	112
VI. Efekty działalności kontrolnej.	128

I. Wprowadzenie.

Państwowa Inspekcja Pracy jest organem powołanym do **sprawowania nadzoru i kontroli przestrzegania prawa pracy**, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej w zakresie określonym w *ustawie 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy* (Dz. U. z 2012 r. poz. 404, 769 i 1544).

Państwowa Inspekcja Pracy **podlega Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej**. Nadzór nad Państwową Inspekcją Pracy, w zakresie określonym w ustawie, sprawuje **Rada Ochrony Pracy**, powołana przez Marszałka Sejmu.

Państwową Inspekcją Pracy kieruje – powołany przez Marszałka Sejmu – Główny Inspektor Pracy przy pomocy zastępców.

Marszałek Sejmu ustala statut Państwowej Inspekcji Pracy, określając jej organizację wewnętrzną oraz siedziby i zakres terytorialnej właściwości okręgowych inspektoratów pracy.

Strukturę organizacyjną Państwowej Inspekcji Pracy tworzą: Główny Inspektorat Pracy, 16 okręgowych inspektoratów pracy, w ramach których funkcjonują 42 oddziały, oraz Ośrodek Szkolenia PIP im. Prof. Jana Rosnera we Wrocławiu.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu obejmuje terytorialną właściwością całe województwo wielkopolskie o powierzchni 29.826,51 km² (9,5% powierzchni RP, zajmuje drugie miejsce w kraju pod względem powierzchni i trzecie pod względem liczby ludności).

Okręgowym Inspektoratem Pracy kieruje Okręgowy Inspektor Pracy – powołany przez Głównego Inspektora Pracy po zasięgnięciu opinii Rady Ochrony Pracy – przy pomocy zastępców. Główny Inspektor Pracy określa organizację wewnętrzną Okręgowego Inspektoratu Pracy oraz siedziby oddziałów.

W skład Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu wchodzi cztery oddziały: w Koninie, Pile, Ostrowie Wlkp. oraz Lesznie.

Organami Państwowej Inspekcji Pracy są: Główny Inspektor Pracy, okręgowi inspektorzy pracy, inspektorzy pracy działający w ramach właściwości terytorialnej okręgowych inspektoratów pracy. Koordynowanie pracy inspektorów oraz nadzór nad ich działalnością należy do okręgowego inspektora pracy.

Siedziba OIP:

ul. Św. Marcin 46/50
61-807 Poznań

Oddziały:

- Konin
- Leszno
- Ostrów Wlkp.
- Piła

Mapa 1. Struktura terytorialna Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu

Okręgowy Inspektor Pracy w Poznaniu tworzy o odpowiednie warunki do podejmowania inicjatyw wspierających i promujących ochronę zdrowia i życia pracowników i innych osób. Najważniejsze inicjatywy to:

- ❖ Wielkopolska Rada ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie,
- ❖ Wojewódzka Komisja ds. Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Rolnictwie Indywidualnym,
- ❖ Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych 2013-2020.

Działania podejmowane w ramach inicjatyw społecznych, realizowane w roku sprawozdawczym, zostały powiązane z programem i planem pracy Okręgowego

Inspektoratu Pracy w Poznaniu, w szczególności prewencji i promocji. Obszerniejsze informacje znajdują się w rozdziale IV. niniejszego sprawozdania.

Okręgowy Inspektor Pracy w Poznaniu zawarł porozumienia z:

- ❖ Dyrektorem Oddziału Urzędu Dozoru Technicznego w Poznaniu,
- ❖ Wielkopolskim Wojewódzkim Inspektorem Nadzoru Budowlanego w Poznaniu,
- ❖ Dyrektorem Okręgowego Urzędu Górniczego w Poznaniu,
- ❖ Prezesem Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej w Poznaniu,
- ❖ Wielkopolskim Wojewódzkim Inspektorem Transportu Drogowego.

Merytoryczne zadania realizowane są przez zespoły samodzielnych stanowisk ds. nadzoru i kontroli, sekcję legalności zatrudnienia i skarg, sekcję wypadkową, sekcję prewencji i promocji, sekcję prawną, które są wewnętrznymi jednostkami organizacyjnymi Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu.

Zgodnie z *ustawą o PIP*, nadzorem i kontrolą inspekcji pracy w sferze bezpieczeństwa i higieny pracy oraz legalności zatrudnienia objęci są nie tylko pracodawcy, ale także niebędący pracodawcami przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne – na rzecz których jest świadczona praca przez osoby fizyczne, w tym przez osoby wykonujące na własny rachunek działalność gospodarczą, bez względu na podstawę świadczenia tej pracy.

Kontroli PIP podlegają także:

- podmioty świadczące usługi pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej w rozumieniu art. 18 ust. 1 *ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* – w zakresie przestrzegania obowiązku, o którym mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. d i e *ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy*,
- podmioty kierujące osoby w celu nabywania umiejętności praktycznych, w szczególności odbycia praktyki absolwenckiej, praktyki lub stażu zawodowego, niebędących zatrudnieniem lub inną pracą zarobkową – w zakresie, o którym mowa w art. 19d i 85 ust. 2 *ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*.

* * *

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu, według stanu na koniec grudnia 2014 r., zatrudniał **221** pracowników, w tym **153** inspektorów pracy.

II. Działalność kontrolna i prewencyjna – informacje ogólne.

1. Wstęp.

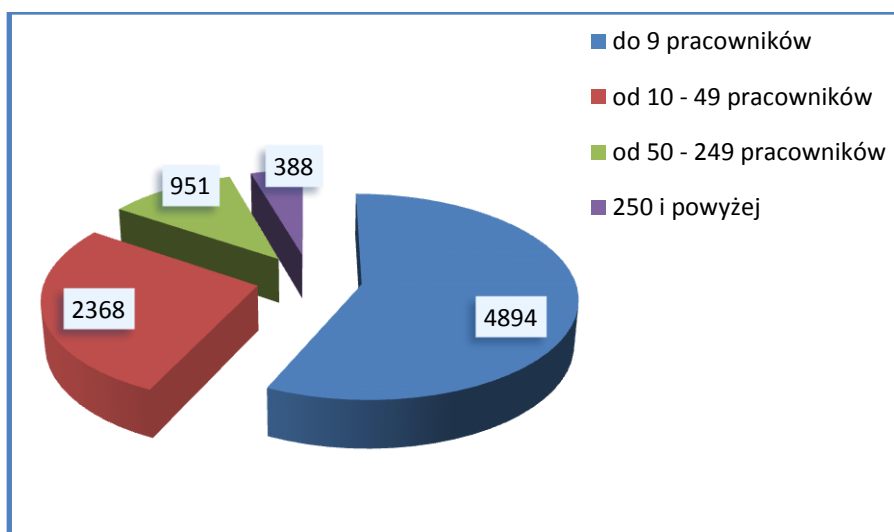
Działalność kontrolno-nadzorcza i prewencyjna Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w 2014 roku prowadzona była zgodnie z rocznym i długofalowym (2013-2020) planem pracy, przygotowanym na podstawie rocznego i długofalowego planu Państwowej Inspekcji Pracy. Plan PIP ustalono w oparciu o analizy wyników dotychczasowych działań inspekcji, uwag i zaleceń Rady Ochrony Pracy oraz komisji sejmowych (w szczególności Komisji do Spraw Kontroli Państwowej), a także propozycji zgłoszonych przez związki zawodowe, organizacje pracodawców, ministerstwa i urzędy centralne, organy nadzoru i kontroli warunków pracy, instytuty badawcze.

Przewidziane w programie zadania zostały przez Okręgowy Inspektorat Pracy zrealizowane.

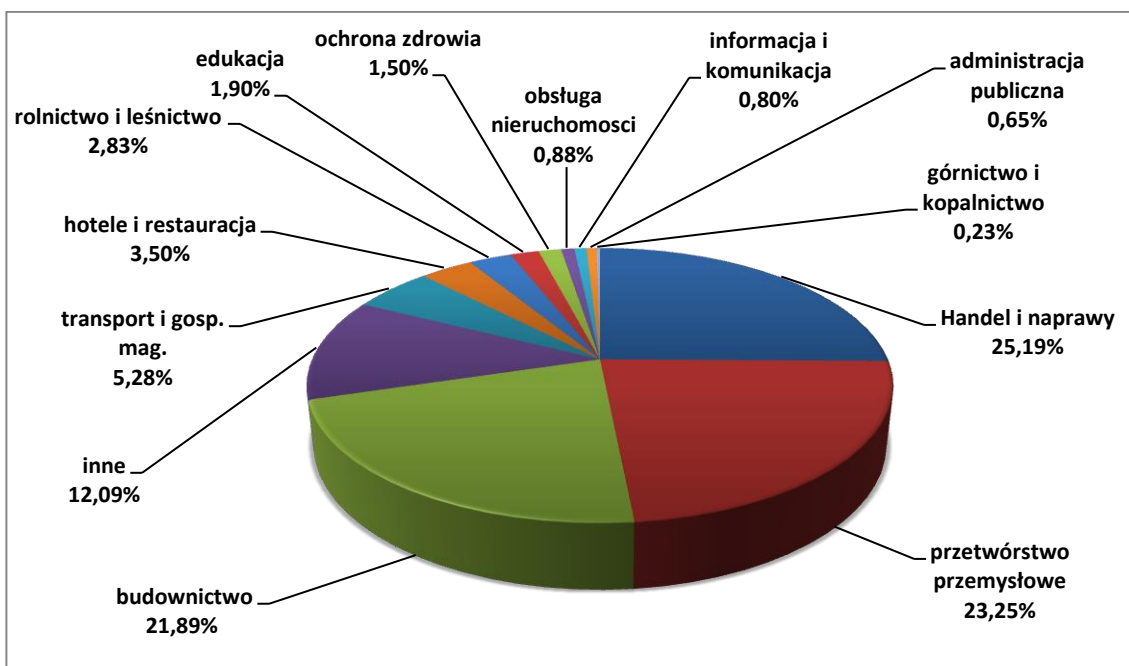
2. Kontrole.

W roku 2014 inspektorzy pracy OIP w Poznaniu przeprowadzili łącznie **8601** kontroli, czyli o 201 więcej niż założono w przyjętym na 2014 r planie pracy. Wynikało to przede wszystkim z potrzeby zintensyfikowania krótkich kontroli ukierunkowanych na likwidację bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia (w zakładach różnych branż przeprowadzono w roku sprawozdawczym 429 takich kontroli).

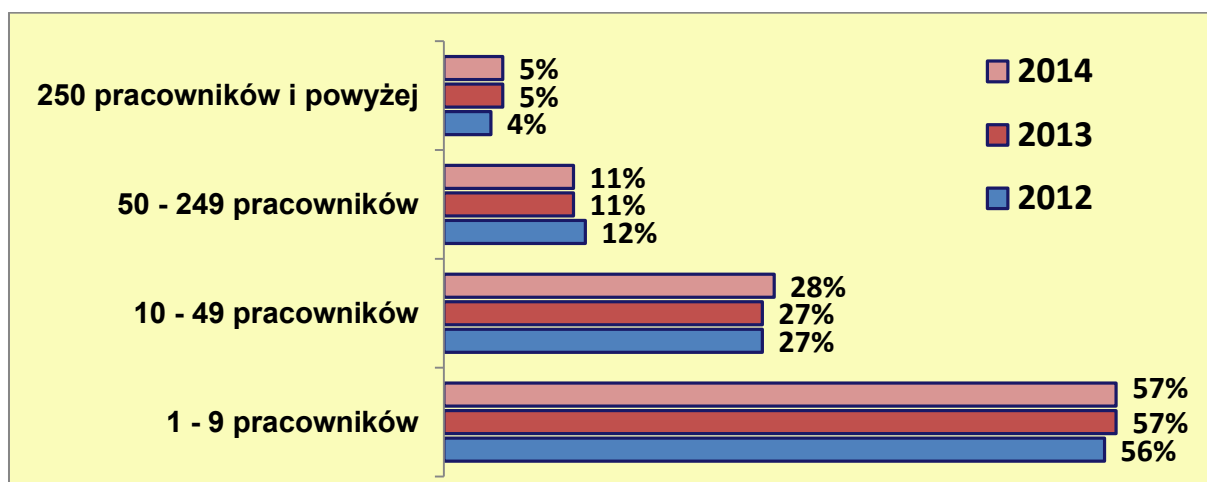
Łącznie objęto kontrolami **7346** pracodawców i innych podmiotów, na rzecz których świadczyło pracę ponad 391 tys. osób, w tym prawie 338 tys. na umowę o pracę.

Wykres 1. Struktura przeprowadzonych kontroli w 2014 r. w OIP w Poznaniu (wg wielkości zatrudnienia).

Wykres 2. Struktura przeprowadzonych kontroli (wg sekcji PKD).

Wykres 3. Struktura przeprowadzonych kontroli (wg wielkości zatrudnienia) w latach 2012-2014 r.

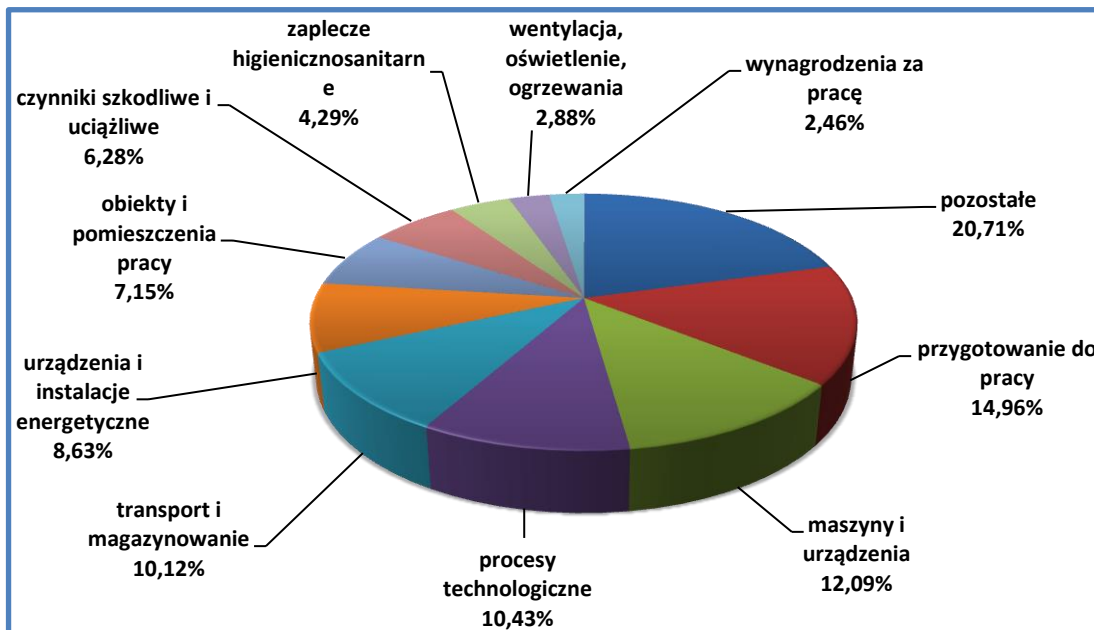
Największa liczba skontrolowanych podmiotów gospodarczych zatrudniała do 9 pracowników oraz od 10 do 49 pracowników (łącznie ponad 84% ogółu). Najwięcej kontroli w 2014 r. przeprowadzono w handlu – 2.167 (25,2%), przetwórstwie przemysłowym - 2.000 (23,3%) i budownictwie – 1.883 (21,9%). Procentowy udział liczby kontroli

przeprowadzonych w handlu i przetwórstwie przemysłowym w ostatnich trzech latach utrzymuje się na podobnym poziomie.

3. Decyzje inspektorów pracy.

Decyzje administracyjne inspektorów pracy wydawano w sytuacji, gdy **naruszenie dotyczyło przepisów i zasad bhp**. Nakazywano wówczas pracodawcy usunięcie stwierdzonych uchybień w ustalonym w nakazie terminie. W przypadkach, gdy **naruszenie przepisów i zasad powodowało bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracowników**, wydawano pracodawcy **nakazy: wstrzymania określonych prac oraz wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń** (taki nakaz podlega natychmiastowemu wykonaniu). Wydawano **nakaz skierowania pracowników do innych prac**, w przypadkach gdy pracownicy byli zatrudnieni wbrew obowiązującym przepisom (np. przy pracach wzbronionych lub, gdy nie posiadali wymaganych kwalifikacji). Taki nakaz również podlega natychmiastowemu wykonaniu.

W roku 2014, w związku ze stwierdzonymi w czasie kontroli naruszeniami przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, inspektorzy pracy wydali łącznie **38.895** decyzji. Najwięcej dotyczyło problematyki przygotowania pracowników do pracy (m.in.: szkoleń bhp, badań lekarskich, uprawnień kwalifikacyjnych) – 14,96% oraz maszyn i urządzeń oraz technologicznych procesów pracy – 22,5%.

Wykres 4. Decyzje nakazowe wydane w 2014 r. w OIP w Poznaniu wg rodzajów nieprawidłowości.

4. Decyzje nakazujące zaprzestanie działalności bądź działalności określonego rodzaju wydane przez Okręgowego Inspektora Pracy w Poznaniu.

W roku 2014 Okręgowy Inspektor Pracy w Poznaniu wydał 4 decyzje nakazujące zaprzestania przez zakład pracy lub jego część działalności bądź działalności określonego rodzaju.

Przyczyną wydania 3 nakazów była zaniżona wysokość pomieszczeń pracy stałej lub pracy czasowej, a w jednym przypadku brak oświetlenia naturalnego i brak ogólnej wentylacji grawitacyjnej i mechanicznej, jako trwała i niemożliwa do usunięcia nieprawidłowość w pełni uzasadniająca wydanie nakazu, występująca łącznie z zagrożeniami materialnego środowiska pracy lub brakiem odpowiedniej wentylacji pomieszczeń.

Decyzje dotyczyły zakładów prowadzących działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego, napraw oraz usług.

Inspektorzy pracy w uzasadnionych okolicznościach korzystają ze środka prawnego w postaci wniosku do Okręgowego Inspektora Pracy o zaprzestanie działalności przez zakład pracy lub jego część bądź działalności określonego rodzaju.

Zakłady, do których Okręgowy Inspektor Pracy skierował decyzje nakazujące zaprzestanie działalności, bądź działalności określonego rodzaju, są podmiotami

o niewielkim zatrudnieniu i prostej organizacji. W 2014 r. były to mikroprzedsiębiorstwa, tj. firmy prowadzone, jako działalność gospodarcza, przez osoby fizyczne, zatrudniające do 9 pracowników. Tylko jeden podmiot należał do kategorii małych zakładów (zatrudnienie – powyżej 10 pracowników). Wszystkie decyzje zostały wykonane, jeden z mikroprzedsiębiorców, prowadzących naprawy blacharsko-lakiernicze pojazdów samochodowych w wiejskiej stodole, zaprzestał prowadzenia działalności.

Decyzje nakazujące zaprzestania prowadzenia działalności bądź działalności określonego rodzaju, są podejmowane w uzasadnionych przypadkach, przy spełnieniu wymagań ustawowych oraz po rozważeniu wszystkich okoliczności. Skutki decyzji nakazujących zaprzestania prowadzenia działalności bądź działalności określonego rodzaju, bywają radykalne. Chociaż decyzje takie mają na celu ochronę zdrowia i życia pracowników, najczęściej skutkują likwidacją stanowiska pracy, a co za tym idzie – utratą pracy. Wydanie decyzji nakazującej zaprzestanie działalności jest zatem ostatecznością w sytuacjach, kiedy zawodzą inne środki prawne.

5. Decyzje dotyczące wypłaty wynagrodzenia lub innego świadczenia.

Inspektorzy pracy OIP w Poznaniu wydali w roku sprawozdawczym **983** decyzje **nakazujących wypłatę wynagrodzeń lub innych świadczeń ze stosunku pracy**. Decyzje te dotyczyły należności dla pracowników, na łączną kwotę **25.796.474,84 zł**.

Decyzje wydane	
liczba decyzji wydanych	983
liczba pracowników, których te decyzje dotyczyły	12.236
Kwota należności do wypłacenia wskazana w decyzjach inspektorów	25.796.474,84 zł
Decyzje zrealizowane	
liczba decyzji zrealizowanych	494
liczba pracowników, których dotyczyły zrealizowane decyzje	6424
Łączna kwota należności wypłaconych pracownikom w wyniku realizacji decyzji (wg stanu na dzień 25.02.2015 r)	12.701.631,70 zł

Tabela 1. Decyzje płacowe wydane w 2014 r. oraz ich realizacja.

6. Odwołanie od decyzji organów Państwowej Inspekcji Pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy.

W 2014 r. wniesiono **47 odwołań od decyzji inspektorów pracy**, spośród których 6 zmieniono w – przewidzianym w art. 132 Kodeksu postępowania administracyjnego – trybie samokontroli organu I instancji, 16 zostało uchylonych w II instancji i przekazanych do ponownego rozpoznania, 2 utrzymano w mocy i 2 uchylono z umorzeniem postępowania. Zmiany dotyczyły w głównej mierze wydłużenia, zgodnie z formułowanymi w odwołaniach wnioskami, terminów wykonania obowiązków nałożonych decyzjami.

Ponadto w okresie sprawozdawczym złożonych zostało (na podstawie art. 154 i art. 155 Kodeksu postępowania administracyjnego) **931 wniosków o zmianę lub uchylenie ostatecznych decyzji inspektorów pracy**, przede wszystkim w zakresie wyznaczenia innego – dłuższego terminu na wykonanie obowiązku nałożonego nakazem. Inspektorzy pracy rozpoznali w ww. okresie **743** spośród nich, przychylając się – z uwagi na słuszny interes pracodawcy – do wniosków, uchylając i zmieniając wydane decyzje. W odniesieniu do **241** decyzji stwierdzono ich wygaśnięcie.

7. Skargi na postanowienia i decyzje organu Państwowej Inspekcji Pracy.

W 2014 roku do wojewódzkiego sądu administracyjnego wniesiono **7 skarg na decyzje i 2 na postanowienia okręgowego inspektora pracy**. Sąd rozpoznał w roku sprawozdawczym **4** skargi na decyzje, uznając ich zasadność i uchylił decyzje okręgowego inspektora pracy. Na rozpoznanie oczekują jeszcze 3 skargi na decyzje.

W roku sprawozdawczym wojewódzki sąd administracyjny rozpoznał 6 skarg na decyzje wniesionych w latach ubiegłych, z czego 1 pozostaje nierozpoznana, 2 odrzucono, a 3 uchylono.

Spośród 2 zaskarżonych do wojewódzkiego sądu administracyjnego **postanowień**, nie rozpoznane pozostały obie skargi na postanowienia.

W 2014 r. wojewódzki sąd administracyjny rozpatrzył również 15 skarg wniesionych na postanowienia okręgowego inspektora pracy w latach ubiegłych, z których 9 uchylono, 1 odrzucono, 3 oddalono, a 2 umorzono.

W roku 2014 wniesiono 3 skargi kasacyjne (2 przez stronę, tj. pracodawcę, a 1 przez Okręgowego Inspektora Pracy). Wszystkie nadal pozostają nierozpoznane.

8. Informacja dotycząca prowadzenia egzekucji administracyjnej.

W związku z niewykonaniem przez **177** pracodawców **601** decyzji organów PIP wystawiono **221** upomnień, z których ponad **48%** dotyczyło niewykonania decyzji nakazujących wypłatę wynagrodzenia lub innego świadczenia na rzecz pracowników (pozostały odsetek decyzji dotyczył bezpieczeństwa i higieny pracy).

Ponad **39%** decyzji zostało wykonanych przez pracodawców po otrzymaniu upomnienia, a więc przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego. Oznacza to, że czynności przedegzekucyjne doprowadziły do dobrowolnego wykonania obowiązków nałożonych decyzjami (jednak zaledwie 5,5% zrealizowanych decyzji dotyczyła obowiązków wypłaty wynagrodzenia i innych świadczeń na rzecz pracowników).

Liczba prowadzonych postępowań egzekucyjnych	90
Liczba wydanych postanowień o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia	163
Liczba pracodawców, których dotyczyły grzywny w celu przymuszenia	83
Kwota nałożonych grzywien w celu przymuszenia	2.296.000,00 zł

Tabela 2. Dane dotyczące egzekucji administracyjnej decyzji organów OIP w Poznaniu.

Na pracodawców, którzy nie wykonali decyzji, mimo skierowanych upomnień, nałożono grzywny w celu przymuszenia na kwotę **2.296.000,00 zł**.

Nałożone przez organ egzekucyjny grzywny w celu przymuszenia na kwotę **83.000,00 zł** zostały **umorzone – ze względu na wykonanie decyzji** po nałożeniu grzywny, a przed jej ściąganiem. Doprowadzono w ten sposób do wykonania decyzji przez adresata, czyli **zrealizowano cel postępowania egzekucyjnego**.

Efektem postępowania egzekucyjnego było zrealizowanie 40 decyzji płacowych przez 8 pracodawców, w wyniku czego wypłacono wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy na łączną kwotę 893.092,38 zł.

Do urzędów skarbowych skierowano **68** tytułów wykonawczych na kwotę **1.042.000,00 zł**, z czego wyegzekwowano **30.658,88 zł** (wg stanu na dzień 31.01.2015 r.).

Niska ściągłość grzywien w celu przymuszenia wynika z faktu, że większość postępowań egzekucyjnych, dotyczących realizacji decyzji nakazujących wypłatę należnego

wynagrodzenia za pracę lub innego należnego świadczenia ze stosunku pracy, prowadzona jest przeciwko pracodawcom mającym znaczne trudności finansowe i gospodarcze. Brak środków na prowadzenie działalności powoduje, że podmioty te nie mają także środków na zapłatę grzywien w celu przymuszenia nakładanych przez organy Państwowej Inspekcji Pracy. Prowadzące egzekucję należności pieniężnych, organy administracji skarbowej, informują inspektorów pracy o braku składników majątku, z których można prowadzić egzekucję grzywien w celu przymuszenia i kosztów egzekucyjnych.

9. Informacja o egzekucji kar nakładanych na podstawie ustawy o transporcie drogowym.

Na podstawie ustawy o transporcie drogowym, inspektorzy wydali w roku sprawozdawczym **72** decyzje nakładających kary pieniężne na łączną kwotę **333.200,00 zł**.

Efekty postępowania egzekucyjnego kar pieniężnych, o których mowa w ustawie o transporcie drogowym, dotyczyły również kar nakładanych w latach poprzednich oraz egzekucji trwających od 2012 roku.

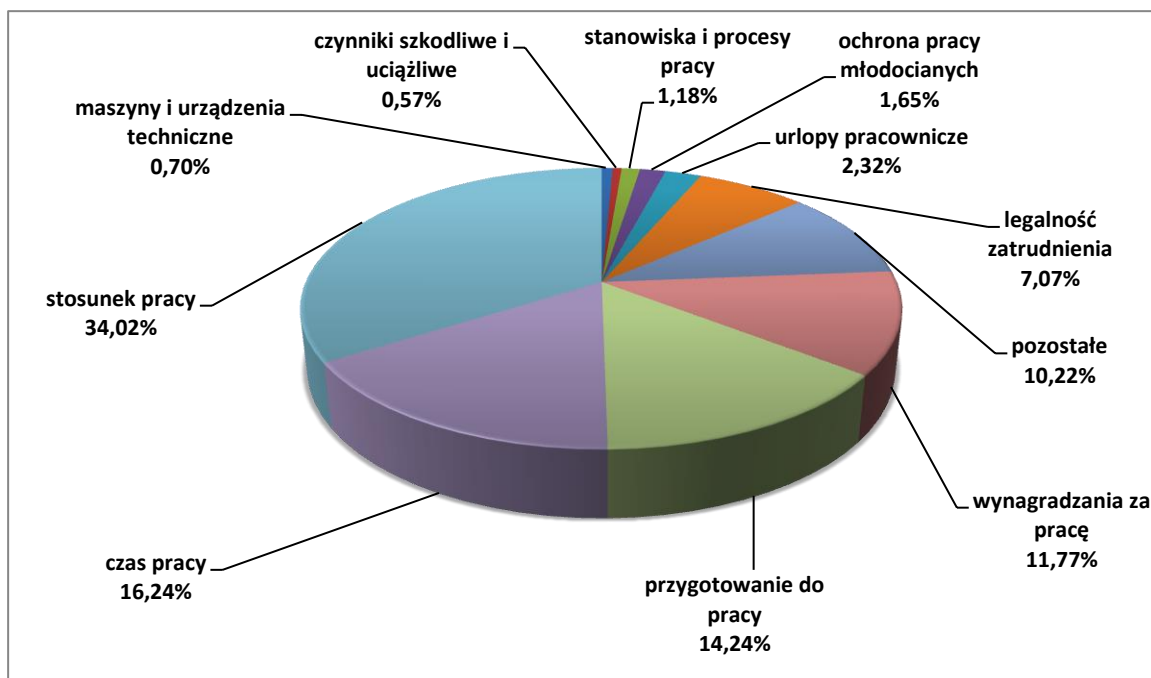
liczba wydanych decyzji nakładających karę transportową w 2014 r.	łączna kwota kar transportowych nałożonych w 2014 r.	w tym kwota kar transportowych rozłożonych na raty w 2014 r.	kwota kar wpłacona wg stanu na dzień 31.01.2014 r., w tym również kary nałożone w 2013 r.	w tym wyegzekwowana przez urzędy skarbowe (egzekucja wszczęta w 2013 r.)
72	333.200,00 zł	44.050,00 zł	216.450,00 zł	8.876,79 zł

Tabela 3. Dane dotyczące kar pieniężnych na mocy przepisów ustawy o transporcie drogowym oraz ich egzekucji administracyjnej.

10. Wystąpienia inspektorów pracy.

Inspektorzy pracy skierowali do kontrolowanych podmiotów, oprócz decyzji, także **5929** wystąpień zawierających **27.263** wnioski o usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Dominowały (34,02%) wnioski dotyczące stosunku pracy, czasu pracy (16,24%), przygotowania do pracy (14,24%) oraz (11,77%) wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy.

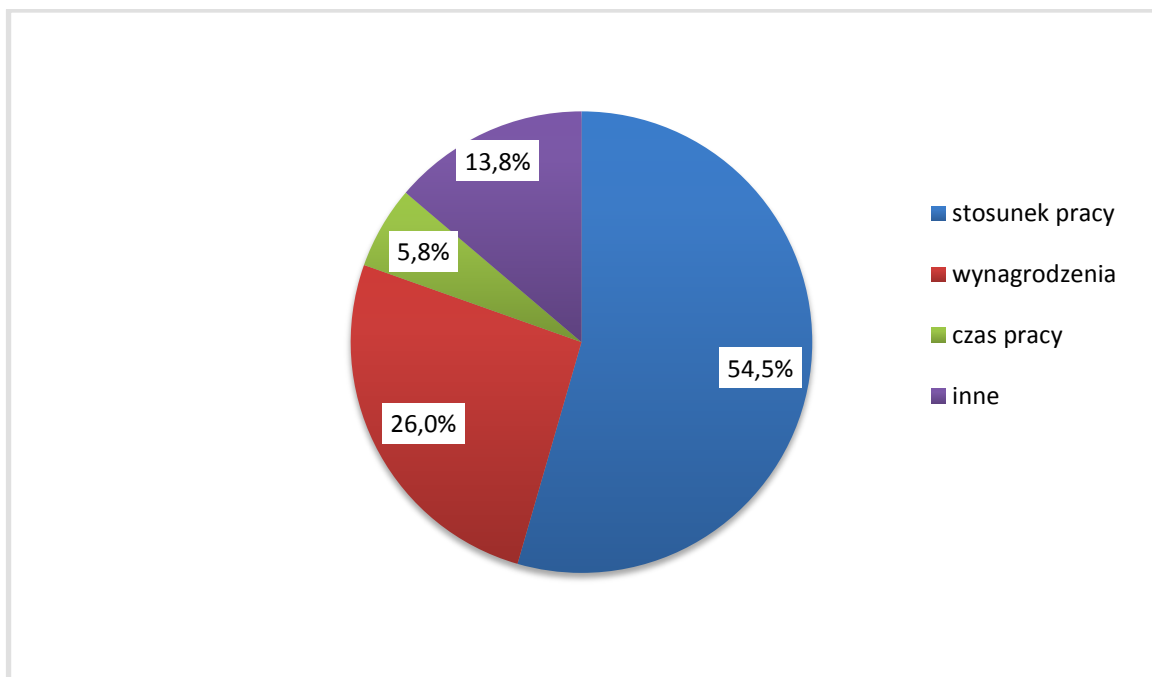

Wykres 5. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych wniosków w wystąpieniach.

11. Polecenia.

Na mocy znowelizowanej – z dniem 8 sierpnia 2011 roku – *ustawy o PIP*, inspektorzy pracy **uzyskali uprawnienia do wydawania kontrolowanym podmiotom ustnych poleceń** dotyczących nieprawidłowości, które mogą być usunięte w czasie trwania kontroli lub niezwłocznie po jej zakończeniu. W 2014 r. inspektorzy Okręgowego Inspektoratu Pracy wydali **1364 polecenia**, głównie w sprawach z zakresu stosunku pracy (54,5%) oraz wynagrodzeń i innych należności pracowniczych (26%).

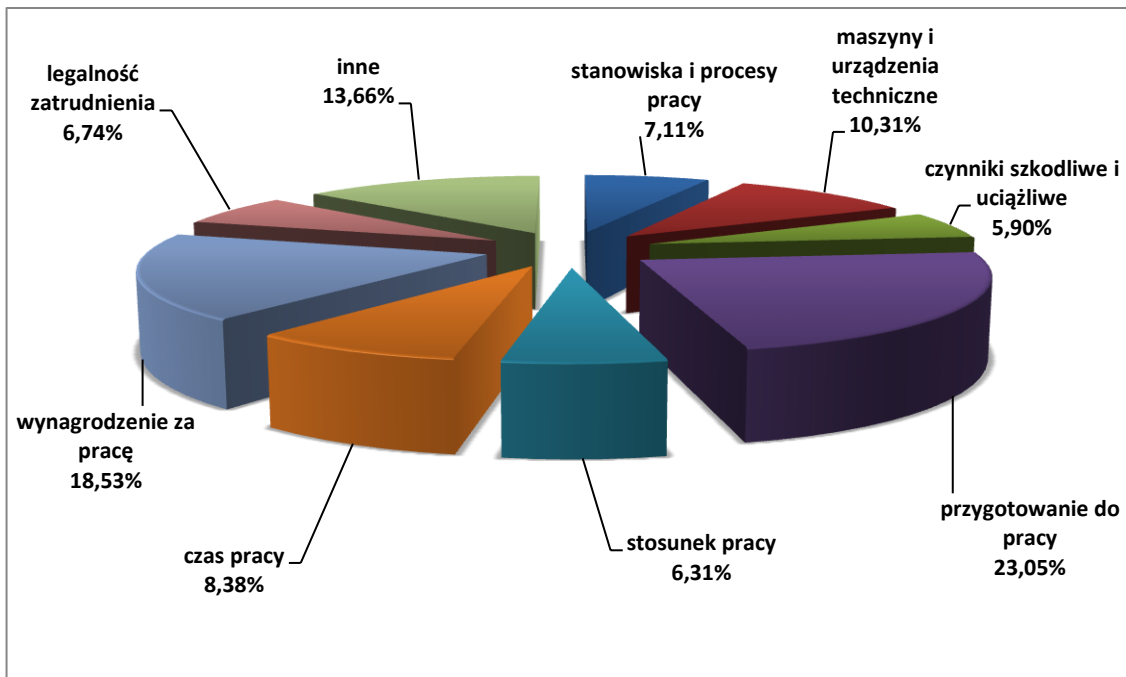
Dotychczasowe doświadczenia wskazują na wysoką skuteczność tego środka prawnego **99,7%** poleceń dotyczyło nieprawidłowości, które zostały usunięte jeszcze w trakcie kontroli), przy jednoczesnym odformalizowaniu działań inspektora pracy.

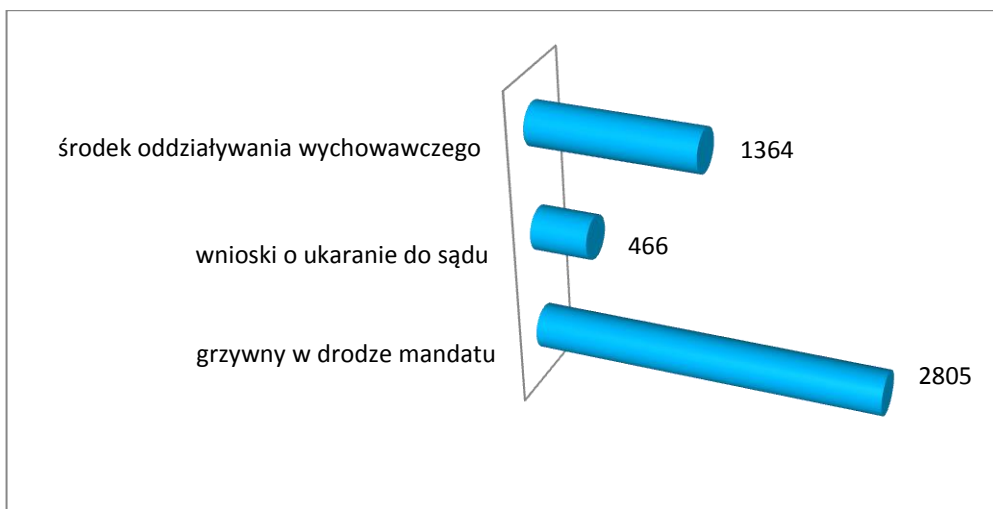
Wykres 6. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych poleceń (w procentach).

12. Wykroczenia przeciwko prawom pracownika.

W toku kontroli inspektorzy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu ujawnili łącznie **10.354 wykroczeń** przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową. W związku z tym nałożyli na sprawców wykroczeń **2805** grzywnien w drodze **mandatów karnych**, w **466** przypadkach skierowali **wnioski o ukaranie do sądu**, a w **1364** – **zastosowali środki oddziaływania wychowawczego**. Ujawnione wykroczenia polegały najczęściej na naruszaniu przepisów dotyczących przygotowania pracowników do pracy (23%) oraz wynagrodzenia za pracę i innych należności ze stosunku pracy (18,53%).

Wykres 7. Zakres przedmiotowy najczęściej stwierdzanych wykroczeń przeciwko prawom pracownika.

Wykres 8. Struktura zastosowanych środków prawnych w związku ze stwierdzonymi wykroczeniami.

Według stanu na dzień 31.01.2015 r., sądy – rozpoznając wnioski skierowane w 2014 r. przez inspektorów OIP – ukarały **389** sprawców wykroczeń karą grzywny, 2 – karą nagany. W 1 przypadku sądy – uznając sprawców winnymi popełnienia zarzucanych im czynów, odstąpiły od wymierzenia kary, a 1 osobę uniewinniły.

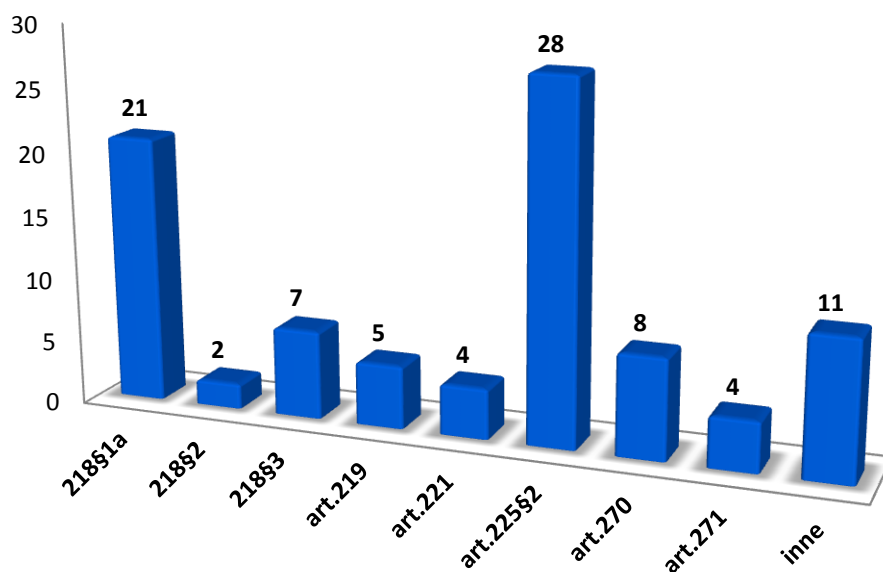
Łączna kwota **orzeczonych przez sądy grzywn** wyniosła **970.650,00 zł**, natomiast łączna kwota grzywn nałożonych przez inspektorów pracy w drodze **mandatów karnych** –

3.358.765.00 zł (średnia kwota grzywny orzeczonej przez sąd wyniosła więc **2.495.244** zł, a nałożonej przez inspektora pracy w drodze mandatu – **1.197,00** zł).

Najwyższa kara grzywny orzeczonej przez sądy wyniosła 20.000,00 zł, a wymierzona w postępowaniu nakazowym – 10.000,00 zł.

13. Zawiadomienie prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

W 2014 r. inspektorzy pracy skierowali do prokuratury **68 zawiadomień** o popełnieniu przestępstwa. W wyniku wniesionych zawiadomień, zostało wszczętych **51** postępowań przygotowawczych i 3 śledztwa; w **9** przypadkach prokuratura odmówiła wszczęcia postępowania przygotowawczego; **19** postępowań umorzono; **2** postępowania przygotowawcze zostały zawieszono; do sądu zostało skierowanych **13** aktów oskarżenia (wg stanu na dzień 31.01.2015 r.).

Wykres 9. Zakres przedmiotowy zawiadomień prokuratury.

Inspektorzy pracy złożyli 12 zażaleń na decyzje prokuratury dotyczące zawiadomień skierowanych w 2014 r., w tym 5 w związku z odmową wszczęcia dochodzenia (lub śledztwa) i 7 w związku z umorzeniem dochodzenia, z czego 8 zażaleń, których prokuratura nie uwzględniła, zostały przekazane do sądu. Sąd uwzględnił 2 z nich.

Z dniem 8 sierpnia 2011 r. weszła w życie *ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Pracy oraz niektórych ustaw*, na mocy której do art. 325e Kodeksu postępowania karnego został dodany § 1a stanowiący, że w przypadku gdy zawiadomienie o przestępstwie zostało złożone przez inspektora pracy, uzasadnienie postępowania o odmowie wszczęcia dochodzenia oraz umorzeniu dochodzenia sporządza się na jego wniosek.

Działając na podstawie art. 325e § 1a Kodeksu postępowania karnego, inspektorzy pracy złożyli 8 wniosków o uzasadnienie postanowień prokuratury o odmowie wszczęcia dochodzenia oraz 11 wniosków o uzasadnienie postanowienia o umorzeniu dochodzenia.

Rozpatrując skierowane przez prokuraturę akty oskarżenia, **sądy** (wg stanu na dzień 9.02.2015 r.) uznały 7 oskarżonych winnymi popełnienia zarzucanych im czynów. W stosunku do 4 z nich orzekły karę pozbawienia wolności od 3 miesięcy do roku z warunkowym zawieszeniem wykonania kary na okres 2 lat próby, 3 oskarżonych skazano na karę grzywny,

14. Ustalanie istnienia stosunku pracy.

1. Powództwa o ustalenie stosunku pracy

W 2014 r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu realizowali kontrole specjalistyczne przestrzegania przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu, zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy (także na wniosek lub skargę zainteresowanego), przeprowadzając łącznie 212 takich kontroli, w tym w 66 przypadkach nie stwierdzono istnienia znamion stosunku pracy. Zakwestionowali łącznie 414 umów cywilnoprawnych u 145 pracodawców.

W wyniku kontroli inspektorzy pracy OIP w Poznaniu skierowali **34 pozwy o ustalenie istnienia stosunku pracy** na rzecz 99 osób.

Postępowanie sądowe zostało zakończone, prawomocnym orzeczeniem, **w 8** sprawach. Sądy pracy wydały 7 wyroków ustalających istnienie stosunku pracy z 8 osobami, na rzecz których powództwa zostały złożone. Zawarto również ugodę pozasądową potwierdzającą istnienie stosunku pracy, która skutkowałą umorzeniem postępowania, na skutek cofnięcia pozwu przez inspektora pracy. W dwóch postępowaniach wydano orzeczenia ustalające stosunek pracy w I instancji, jednakże w jednej sprawie na skutek apelacji pozwanego, wyrok nie jest prawomocny, natomiast w drugiej sprawie wyrok zaoczny oczekuje na uprawomocnienie.

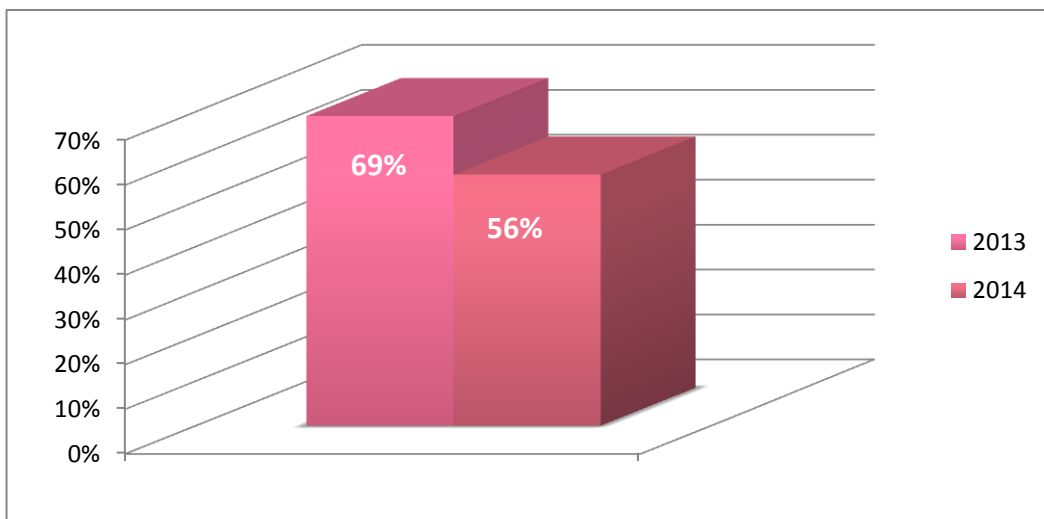
Ponadto, jedno postępowanie zostało zawieszono, z uwagi na braki w składzie zarządu pozwanej, będącej spółką prawa handlowego, co spowodowało konieczność ustanowienia przez Sąd kuratora dla pozwanej, zgodnie z wnioskiem inspektor pracy. W jednym postępowaniu zarządzono zwrot pozwu, jednakże sprawie nadano dalszy bieg w związku z uzupełnieniem braków formalnych po terminie. Pozostałe sprawy nie zostały jeszcze zakończone.

2. Polecenia i wnioski dotyczące zmiany lub przekształcenia umów wiążących strony.

Inspektorzy pracy korzystali, oprócz wystąpień, również ze środka prawnego - polecenia. W 2014 r. wzrosło korzystanie z tego środka (237 poleceń) w porównanie z rokiem ubiegłym, (161 polecenia), przy podobnej skuteczności (99,57%), w stosunku do 2013 r. (99,37 %).

Realizacja przez pracodawców wydanych wniosków w wystąpieniach dotyczących legalizacji stosunku pracy spadła w stosunku do roku ubiegłego (56% - 2014 r., 68% - 2013 r., 60% - 2012 r.). Liczba osób, których dotyczyły zrealizowane wnioski w wystąpieniach była również mniejsza i objęła 597 pracowników w porównaniu z rokiem ubiegłym, w którym umowy o pracę zawarto z 928 pracownikami, a w 2012 r. z 1765 pracownikami. Tak więc, liczba osób wskazanych w wystąpieniach była niższa, ale wynikało to m.in. ze stosowania przez inspektora pracy również poleceń. Wzrost stosowania poleceń przez inspektora pracy (237 polecenia w 2014 r., 161 poleceń w 2013 r.) spowodował obniżenie liczby osób objętych wnioskami w wydanych wystąpieniach. W 2014 r. skuteczność poleceń, mierzona stopniem ich realizacji, wyniosła 99,57%. Łączna liczba osób w 2014 r., których dotyczyły zrealizowane wystąpienia oraz polecenia wyniosła 1130 (1397 – 2013 r.)

W praktyce najbardziej efektywną formą oddziaływania inspektorów pracy w omawianym przedmiocie jest **kierowanie do pracodawców poleceń i wystąpień wnoszących o zastąpienie umów cywilnoprawnych umowami o pracę**. Zdecydowana większość pracodawców dobrowolnie stosuje się do wniosków i poleceń, co przyczynia się do przekształcenia stosunków cywilnoprawnych w stosunki pracy, bez konieczności wytaczania powództw.

Wykres 10. Porównanie realizacji wniosków w wystąpieniach w ostatnich dwóch latach.

Łączna liczba osób w 2014 r., których dotyczyły zrealizowane wystąpienia oraz polecenia wyniosła 1130.

15. Skargi i wnioski.

Do Okręgowego Inspektoratu Pracy wpłynęło w 2013 r. **4906** skarg, w których skarżący wskazali łącznie ponad **9200** problemów wymagających interwencji inspekcji. W związku ze złożonymi skargami inspektorzy pracy przeprowadzili **2701** kontroli (co stanowi ok. 31% ogółu kontroli w roku sprawozdawczym).

Dominującym przedmiotem skarg, w obecnym jak w poprzednich okresach sprawozdawczych, jest **niewypłacanie wynagrodzeń i innych świadczeń** ze stosunku pracy. W skargach zgłoszono 3293 problemy dotyczące niewypłacenia wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy. Z tego 1077 problemów dotyczyło niewypłacenia wynagrodzenia za pracę. W praktyce blisko 80% skarg (pism) składanych w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu dotyczyła problematyki związanej z wynagrodzeniem za pracę. Liczba zgłaszanych skarg niezasadnych, i co do których brak było konkretnych zarzutów, wyniosła 1756, w tym 873 skargi całkowicie niezasadne oraz 883 skargi bez możliwości ustalenia przedmiotu skargi, co stanowi blisko 37% ogółu rozpatrzonych skarg. Pełna zasadność skarg została potwierdzona 1.392 razy, co stanowi łącznie ok. 28% ogółu skarg. Składane skargi niejednokrotnie dotyczyły równocześnie niewypłaconego

wynagrodzenia za ostatni miesiąc pracy, ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy i niewydanego w terminie świadectwa pracy. Przy czym problematyka wynagrodzeń była poruszana także przy skargach dotyczących innych kwestii, jak warunki bhp, legalność zatrudnienia czy naruszenia przepisów o czasie pracy.

Zwraca uwagę znikoma liczba skarg zawierających **problemy z zakresu uprawnień związanych z rodzicielstwem** – poruszono jedynie 19 różnych problemów – w tym 11 skarg było niezasadnych.

Biorąc pod uwagę powszechność zjawiska, stosunkowo niewiele skarg dotyczy **pracy bez potwierdzenia jej na piśmie**. W skargach pojawiło się 720 takich problemów (8,3% ogółu problemów) z tego zasadne okazało się jedynie 145 skarg. Najczęściej składający skargi w tym zakresie pochodzili z branży budowlanej z małych zakładów pracy, a do złożenia skargi skłoniło ich dopiero niewypłacanie wynagrodzenia. Drugą grupę stanowili zatrudniani w taki sposób dorywczo, którzy nie otrzymali wynagrodzeń, a ich zatrudnienie nie nosiło cech stosunku pracy.

W roku 2014 do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu przedmiotem 27 skarg (w 2013 – 42) była **dyskryminacja w zatrudnieniu** oraz 93 razy różne aspekty dotyczące **mobbingu** (104 w 2013 r.).

Zauważalnym jest, iż w zakresie dotyczącym równego traktowania w zatrudnieniu jedynie dwukrotnie stwierdzono zasadność skargi, i aż 14 razy bezzasadność, a w pozostałych przypadkach nie było możliwe ustalenie zasadności przedmiotu skargi przez inspektora pracy z tej tematyki. Skargi dotyczące dyskryminacji odnosiły się jednostkowo do wieku (2 skargi niezasadne). Najczęściej skarżący kwestionowali kształtowanie zasad wynagradzania (17 skarg, jedna uznana za zasadną), braku podwyżek lub awansu zawodowego. W roku 2014 tylko 5 skarg dotyczyło molestowania, w tym 3 molestowania seksualnego. W żadnym z badanych przypadków nie potwierdzono zasadności skarg. W przypadku mobbingu na 93 skargi uznanych zostało za zasadne 5 (w 2013 r. – 10, w 2012 – 13, w 2011 – 18), 24 natomiast okazało się bezzasadnych, a w 64 sprawach brak było możliwości ustalenia ich zasadności.

W świetle składanych skarg dotyczących naruszenia zakazu dyskryminacji, z uwagi na ich znikomą liczbę, nie można stwierdzić żadnych tendencji, a jedynie przyjąć konstatację o znikomości zgłaszanych z tego zakresu problemów (dyskryminacja 0,2 % zgłaszanych problemów, mobbing ok.1%).

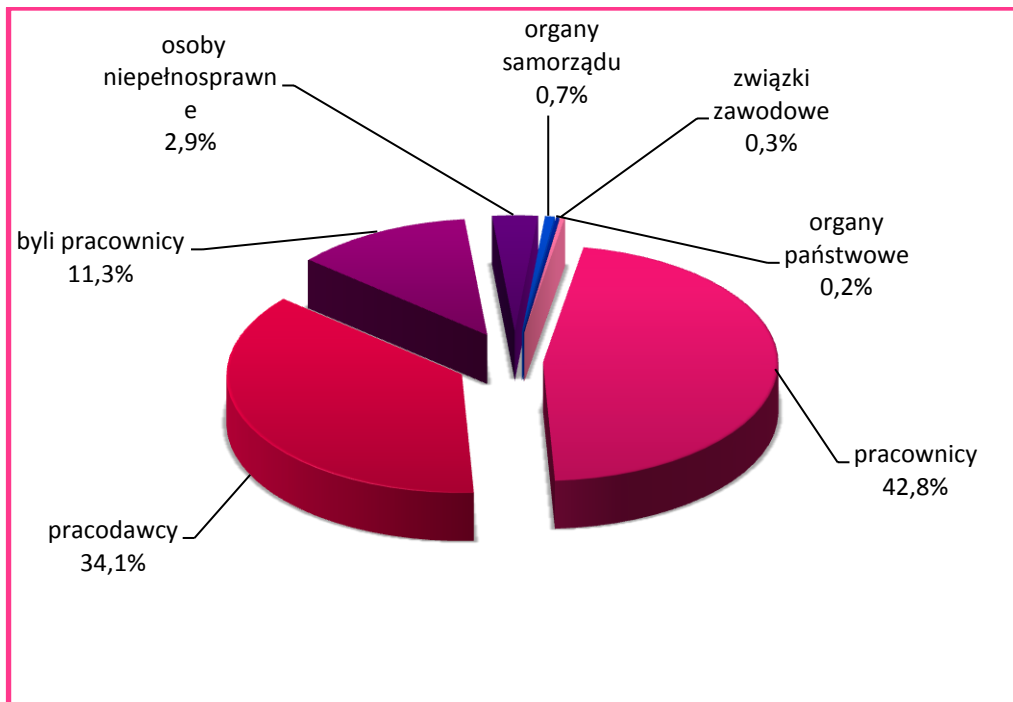
W 2014 r. organizacje związkowe skierowały do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu 77 (w 2013 – 70 w 2012 – 65) skarg i wniosków, sygnowane łącznie przez 10 organizacji związkowych. Największą liczbę skarg i wniosków skierowały organizacje związkowe NSZZ „Solidarność” (42 skargi), w dalszej kolejności: ZZ ZNP - 7 skarg, Ogólnopolski ZZ Pielęgniarek i Położnych oraz ZZ OPZZ po 4 skargi. Pozostałe organizacje związkowe zgłaszały pojedyncze skargi. W wyniku złożonych skarg i wniosków przez związki zawodowe inspektorzy pracy przeprowadzili w 2014 r. 72 kontrole.

Organizacje związkowe w 2014 r. do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu łącznie zgłosiły 170 problemów. Największa liczba problemów wskazanych w skargach dotyczyła naruszania przez pracodawcę przepisów w zakresie **wypłaty wynagrodzeń** za pracę i innych świadczeń pieniężnych oraz czasu pracy (po 36). Kolejną grupę problemów (15) stanowiły zagadnienia związane ze **stosunkiem pracy**. W 5 przypadkach nieprawidłowości związane były z **zakładowym funduszem świadczeń socjalnych**. Pozostałe wniesione skargi dotyczyły dyskryminacji, spraw związanych z mobbingiem oraz warunków bhp. Niejednokrotnie skargi wnoszone przez organizacje związkowe dotyczyły kilku problemów m.in. **naruszeń przepisów ustawy o społecznej inspekcji pracy**, podejmowanie przez pracodawcę ingerencji w sprawy wchodzące w zakres działania związków zawodowych i społecznej inspekcji pracy, działalności komisji bhp w zakładzie, podziału środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Wiele skarg składanych było w imieniu kilku działających u pracodawców organizacji związkowych.

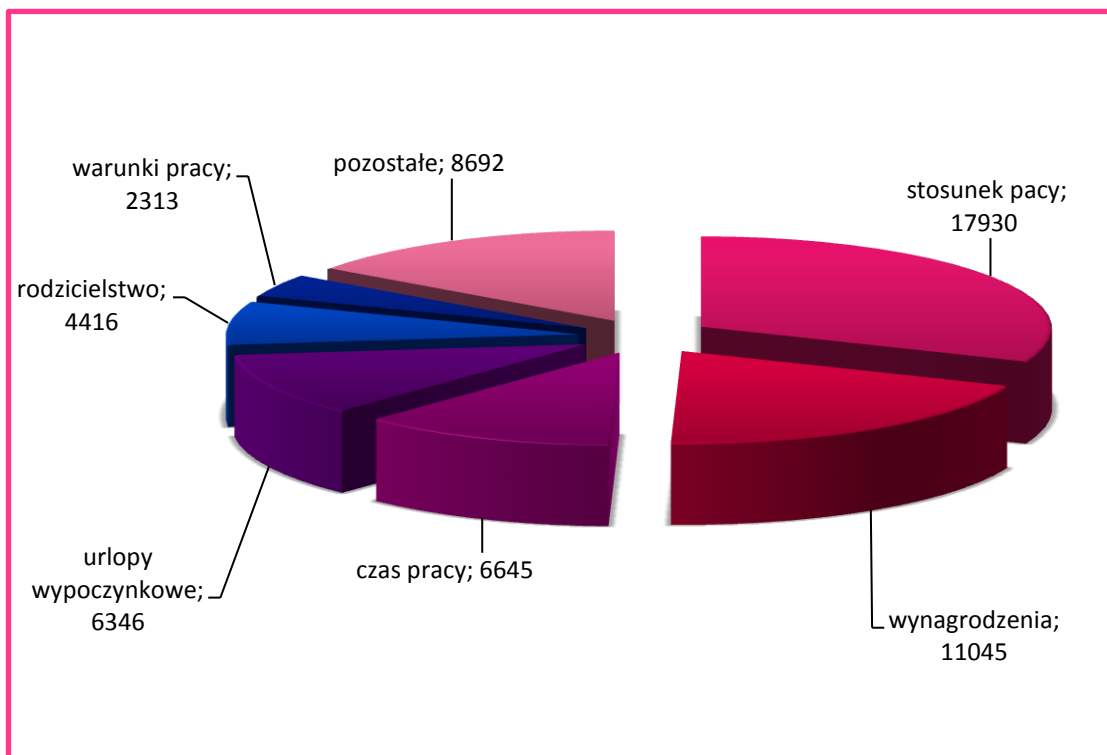
Przeprowadzone przez inspektorów pracy kontrole w większości potwierdziły zasadność skarg związkowych. Z 70 rozpoznanych (do dnia 30.01.2014 r) skarg – w 26 przypadkach skargi uznane zostały za zasadne, 9 razy częściowo potwierdzono zasadność, a 9 razy stwierdzono bezzasadność skargi. Pozostałe skargi zawierały problemy, których rozwiązanie wykraczało poza kompetencje organów PIP i w takich wypadkach udzielano związkom zawodowym informacji prawnej oraz wskazywano organy powołane do wniesienia do nich danej sprawy.

16. Porady prawne i techniczne.

W 2014 roku udzielono łącznie ponad **101.980 bezpłatnych porad**, w tym 43.635 porady w trakcie kontroli. Spośród ogółu bezpłatnych porad 22.847 to porady techniczne, a 79.135 porady prawne.

Wykres 11. Podmioty zgłaszające się po porady prawne.

Wykres 12. Przedmioty porad prawnych.

Najliczniejszą grupę zgłaszających się po porady prawne stanowili pracownicy (ponad 42% ogółu osób, którym udzielono porad). Kolejne, co do wielkości, grupy zainteresowanych informacjami o obowiązujących przepisach prawa pracy to pracodawcy (ponad 34%) oraz byli pracownicy (11%).

Stosunek pracy stanowił tematykę **17.930 (30,6% ogółu)** udzielonych porad, z czego **90%** porad dotyczyło ustania stosunku pracy, a pozostałe związane były z zatrudnieniem, tj. zatrudnianiem bez pisemnego potwierdzenia warunków zatrudnienia, zastępowanie umów o pracę umowami cywilnoprawnymi. Zadawane pytania dotyczyły także prawidłowości postępowania w związku z ustaniem stosunku pracy i związanych z tym uprawnień oraz kryteriów, na podstawie których ustalono czas trwania umowy o pracę na czas określony.

Wynagrodzenia i inne świadczenia związane ze stosunkiem pracy stanowiły tematykę **11.045 porad (18,8% ogółu)**. Tematyka udzielanych porad z tego zakresu często mieszała się z tematyką skargową. Przeważał bowiem problem niewypłacania wynagrodzenia, sposobu naliczania wynagrodzenia za pracę, za czas choroby, rekompensaty za przepracowany czas ponadnormatywny, świadczeń pieniężnych związanych z ustaniem stosunku pracy. Sporo pytań związanych było z nabyciem uprawnień do wszelkiego rodzaju odpraw pieniężnych. Pojawiają się też pracodawcy, którzy mają poważny problem z egzekucją komorniczą z wynagrodzenia pracownika. Problem dotyczy roszczeń komornika, który domaga się przekazania mu z kwoty wynagrodzenia sumy wyższej niż pozwalają przepisy o ochronie wynagrodzenia za pracę, grożąc sankcjami komorniczymi.

Czas pracy był przedmiotem **6.445 porad prawnych (11,4% ogółu)**. W lipcu 2014 r. wzrosło zainteresowanie czasem pracy pracowników niepełnosprawnych na tle zmian legislacyjnych, sprowokowane orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego. Zainteresowanie budziła procedura wprowadzania zmian w zakresie czasu pracy ww. pracowników. Zainteresowanie budziły zagadnienia związane z elastycznym czasem pracy. Liczne pytania wiązały się z możliwością zmiany harmonogramu. Zgłaszający interesowali się także prywatnymi wyjściami pracowników i możliwością późniejszego odpracowania w kontekście braku przesłanek pracy w godzinach nadliczbowych, a także dopuszczalności pracy nadliczbowej oraz zasad wynagradzania za pracę w dni wolne od pracy oraz w niedziele i święta, norm dobowego i tygodniowego odpoczynku. Największy, bo do końca nieuregulowany problem stanowi sytuacja, kiedy pracownik, mający wynagrodzenie

określone stawką miesięczną w stałej wysokości, w jednym miesiącu pracuje, jest na zwolnieniu lekarskim i jednocześnie odchodzi pod koniec miesiąca.

Urlopy wypoczynkowe stanowiły przedmiot zainteresowania w **6.346** przypadkach (**11,3% ogółu**). Porady najczęściej dotyczyły uprawnień pracowników do urlopu wypoczynkowego oraz ustalania jego wymiaru, w szczególności przy zatrudnieniu w niepełnym wymiarze czasu pracy, zatrudnieniu pracowników niepełnosprawnych, a także wpływu urlopów związanych z rodzicielstwem, na prawo i wymiar przysługującego urlopu wypoczynkowego. Uwzględnianie innych okresów do nabycia prawa lub podwyższenia wymiaru urlopu wypoczynkowego było również przedmiotem zainteresowania pytających. Niepokojący jest fakt, iż wielu pracodawców skupia się, ustalając wymiar urlopu wypoczynkowego, wyłącznie na Kodeksie pracy a ignoruje przepisy pozakodeksowe, czego nagminnym przykładem jest nieuwzględnianie w wymiarze urlopu wypoczynkowego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych lub stażu pracy u pracodawcy zagranicznego.

W okresie sprawozdawczym udzielano również **3.822 porady (6,6% ogółu)** informacji prawnych w zakresie **uprawnień związanych z rodzicielstwem**, Najczęściej zadawano pytania związane nowelizacją Kodeksu pracy w zakresie dotyczącym urlopów związanych z rodzicielstwem. Zainteresowanie budziła także tematyka związana z uprawnieniami pracowniczymi w okresie ciąży oraz urlopu macierzyńskiego. Nowe urlopy rodzicielskie są dominującym zagadnieniem, o które pytają pracujący rodzice. Zainteresowanie dotyczy możliwości podziału urlopu pomiędzy rodzicami, możliwości rezygnacji z urlopu oraz połączenie opieki nad dzieckiem z zarobkowaniem. Problematyczne okazuje się podjęcie dodatkowego zatrudnienia, w tym równoległego. Również wprowadzona od 1 października 2013 r. nowelizacja Kodeksu pracy i przepisu wykonawczego, dotycząca urlopów wychowawczych budziła duże zainteresowanie. Jednakże zmienione przepisy w zakresie urlopów wychowawczych nie stwarzają takich wątpliwości interpretacyjnych.

Z zakresu problematyki młodocianych udzielono 594 +porad (0,1% ogółu), które stanowiły temat sezonowy, gdyż wyływał on głównie w okresie ferii szkolnych i dotyczył urlopu wypoczynkowego oraz ustalenia terminu zakończenia nauki zawodu. Coraz częściej pojawiały się problemy związane z uprawnieniami rodzicielskimi młodocianych oraz czasem pracy pracowników młodocianych. Bardzo często padają pytania dotyczące możliwości zmuszania pracowników młodocianych do wykonywania zadań niezwiązanych z programem nauki zawodu przez pracodawców, tj. robienie zakupów w placówkach handlu detalicznego, sprzątanie pomieszczeń mieszkalnych pracodawcy, opieka nad jego dziećmi itp. Niepokojący jest także wzrost liczby sygnałów zatrudniania młodocianych z naruszeniem nie

tylko przepisów o wykonywaniu prac wzbronionych młodocianym, ale także z naruszeniem przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innych przepisów prawa pracy (np. praca na budowach z naruszeniem norm czasu pracy, praca bez wynagrodzenia). Z problemami zgłaszają się także pracodawcy, pytający, co mają zrobić w przypadku pracownika młodocianego stwarzającego duże problemy wychowawcze w środowisku pracy.

W zakresie **wypadków przy pracy udzielono 717 porad (1,2% ogółu)**. Przedmiotem zainteresowania był najczęściej problem dotyczący wszczęcia i zakończenia procedury powypadkowej oraz uznania danego zdarzenia za wypadek przy pracy.

Warunki pracy były przedmiotem **2.313 porad (3,9% ogółu)**. Stanowiły one dziesiątą część w odniesieniu do porad udzielanych w czasie czynności kontrolnych. Oprócz zwyczajowych pytań dotyczących obsługi maszyn i procesów produkcyjnych, najczęściej przedmiotem udzielanych informacji były sprawy związane ze szkoleniami w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Koniec roku przyniósł zainteresowanie nowymi przepisami dotyczącymi badań lekarskich profilaktycznych pracowników wchodzących w życie od 1 kwietnia 2015 r. Duże zainteresowanie budzi nabycie kwalifikacji służby bezpieczeństwa i higieny pracy, np. staż pracy wymagany do nabycia uprawnień w zakresie służby bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach zatrudniających poniżej 100 pracy.

Pozostała tematyka (dane nie obejmują liczby porad w zakresie mobbingu i równego traktowania w zatrudnieniu w tym też molestowania) zamykała się w liczbie 8.492 porad (14,5% ogółu), w szczególności pytania dotyczyły: zakładowego funduszu świadczeń socjalnych (574), interpretacji postanowień układów zbiorowych pracy (64), społecznych inspektorów pracy (41), a także uprawnień organizacji związkowych (181). Nierówne traktowanie w zatrudnieniu i molestowanie stanowiło tematykę 200 (0,3%) porad, zaś mobbing był przedmiotem zainteresowania w 241 (0,4%) przypadkach.

W zakresie odpowiedzialności porządkowej przeważnie zadawano pytania o zasadność wymierzonej kary porządkowej i możliwość wniesienia odwołania. Zainteresowanie budziła tematyka dotycząca uwarunkowań niezbędnych do nabycia uprawnień rentowych i emerytalnych. Pytania dotyczyły skuteczności egzekucji orzeczeń sądów pracy. Czynności kontrolne inspektora pracy były przedmiotem zainteresowania sporej części składanych wniosków o interwencję w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Sporadycznie pojawiała się tematyka dotycząca przechowywania dokumentacji pracowniczej. Wielokrotnie przewijała się z kolei tematyka ubezpieczeń społecznych, jak i przepisów podatkowych. Bardzo nisko zainteresowanie budzi

problematyka zarówno rad pracowniczych, jak i konsultacyjna, dotycząca rozwiązania z pracownikami stosunków pracy, zawarta w art.38 Kodeksu pracy.

17. Rejestracja zakładowych układów zbiorowych pracy.

W 2014 roku do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu wpłynęło 136 wniosków, w tym: 5 dotyczących rejestracji zakładowych układów zbiorowych pracy, 103 dotyczące rejestracji protokołu dodatkowego i 26 dotyczących wpisu informacji, 6 informacji dotyczyło wypowiedzenia układu (porozumienia), 3 o rozwiązaniu układu (porozumienia), 4 o rozwiązaniu organizacji związkowej, 6 o wstąpieniu związku zawodowego w prawa strony układu, 2 o zawieszeniu układu, 4 o zmianie nazwy zakładu i 1 o likwidacji zakładu.

Aktualnie obowiązuje **637** układów i porozumień o stosowaniu układu, w tym **stosowanych jest 180**, a 4 wypowiedziane.

W porównaniu z rokiem 2013 liczba wniosków o rejestrację układów zbiorowych pracy oraz protokołów dodatkowych uległa nieznacznemu zwiększeniu. Szczególnie w obszarze wniosków o rejestrację protokołów dodatkowych ujawnił się wyraźny wzrost w stosunku do roku poprzedniego - w roku 2013 było 80 takich wniosków. Nadal utrzymuje się mała ilość zawieranych nowych zakładowych układów zbiorowych pracy - w roku 2013 było ich 9, a w roku 2014 już tylko 5.

Liczba nowych pracodawców, którzy zawierają zakładowe układy zbiorowe pracy, jest z roku na rok mniejsza. Układy zbiorowe pracy zawierane są przeważnie u tych pracodawców, którzy byli objęci taką regulacją lub u ich następców prawnych.

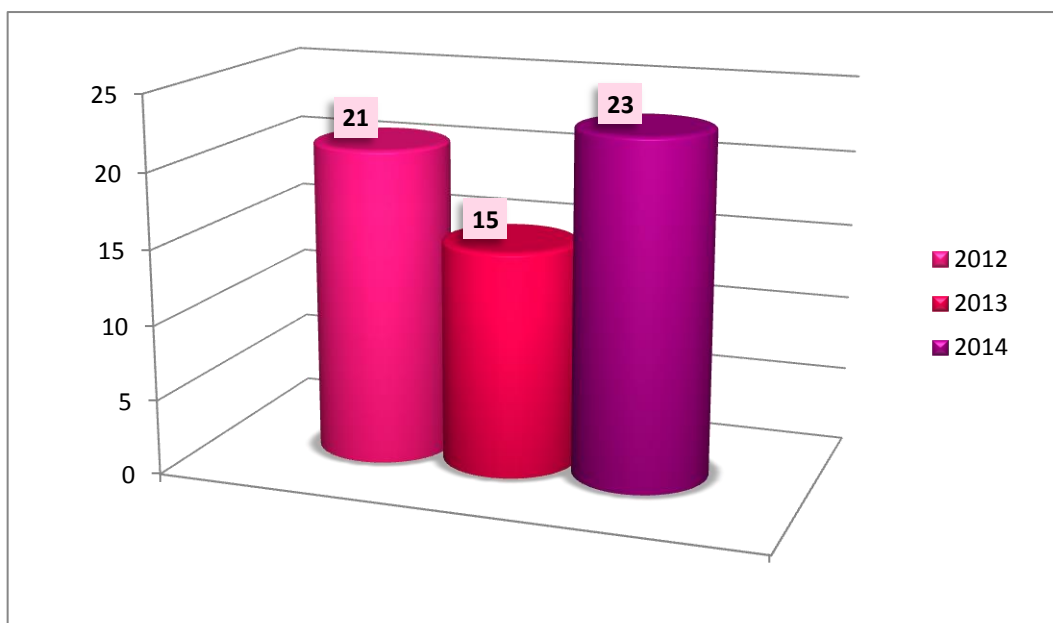
Nie wydano odmów rozpatrzenia wniosku o rejestrację układu. Odmowy takie wydano w przypadku złożenia 5 wniosków o rejestrację protokołu dodatkowego i 2 odmowy dotyczące wpisu informacji. Przyczynami odmów rozpatrzenia wniosków o rejestrację protokołu dodatkowego do układów zbiorowych pracy były braki formalne w postaci niezłożenia wniosku o rejestrację o treści wymaganej przez obowiązujące przepisy, braki formalne w postaci niewykazania umocowania osób które podpisały protokół dodatkowy do jego skutecznego podpisania, braki formalne w postaci niedołączenia wymaganej przepisami odpowiedniej ilości egzemplarzy protokołu dodatkowego. Przyczyną odmowy rozpatrzenia wniosków o wpis informacji był brak niezbędnej dokumentacji, która miałaby w wiarygodny sposób potwierdzać informacje, które winny ulec wpisaniu na podstawie złożonego wniosku, tj.: faktu rozwiązania wszystkich zakładowych organizacji związkowych – stron zakładowego

układu zbiorowego pracy, bezprzedmiotowość wniosku, albowiem dotyczył wpisu informacji o wypowiedzeniu zakładowego układu zbiorowego pracy w sytuacji, gdy u pracodawcy już nie funkcjonowała żadna organizacja związkowa – strona tego układu.

18. Spory zbiorowe.

Nieznacznie wzrosła liczba sporów zbiorowych zgłoszonych do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w 2014r. (23) w porównaniu z 2013 r. (15). Zgłoszone spory zbiorowe w większości dotyczyły żądań płacowych w sektorze energetycznym, przetwórstwa przemysłowego oraz służbie zdrowia. Spośród 23 sporów zbiorowych zgłoszonych w 2014 r., żadne nie były objęte zakresem działania PIP. Spośród zgłoszonych sporów do OIP Poznań w 6 przypadkach zostały podpisane porozumienia. Liczba zgłoszonych żądań dotyczyła:

- warunków pracy – 3,
- warunków płacy – 22,
- świadczeń socjalnych – 3,
- innych, nieobjętych definicją sporu zbiorowego – 1.

Wykres 13. Liczba sporów zbiorowych zgłaszanych do OIP Poznań w latach 2012-2014.

Nieznaczny wzrost liczby zgłoszonych sporów zbiorowych w 2014 r. w porównaniu z rokiem wcześniejszym wynikał zapewne z lepszej sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw. Dobrze zorganizowane struktury organizacji związkowych w sektorze energetycznym i przetwórstwie przemysłowym oraz służby zdrowia doprowadzały do wszczęcia sporów zbiorowych, które dotyczyły, tak jak w latach ubiegłych, przede wszystkim żądań płacowych.

Problematyka związana z wynagrodzeniami, w żadnym przypadku nie dotyczyła zakresu działania PIP.

19. Wydawanie zezwoleń na wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dzieci.

W 2014 roku do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu wpłynęło **28** wniosków o wydanie zezwolenia na wykonywanie pracy lub innych zajęć zarobkowych przez dziecko do ukończenia przez nie 16. roku życia. Wszystkie wnioski rozpatrzono pozytywnie, wydając **26 decyzji zezwalających na wykonywanie pracy przez dzieci.**

Wszystkie wnioski dotyczyły zamiaru zatrudnienia dzieci podczas prób i występów w przedstawieniach teatralnych, operowych, udziału w sesjach fotograficznych.

Wydając przedmiotowe decyzje, inspektor pracy opierał się na ustaleniach dokonanych przez inspektorów pracy OIP w Poznaniu w wyniku wcześniej przeprowadzonych kontroli w zakresie przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy; wskazał również liczne wymogi niezbędne do spełnienia ze względu na dobro dziecka i rodzaj, charakter oraz warunki wykonywania pracy lub innego zajęcia zarobkowego. Zobowiązywał m.in. do zapewnienia osobistej opieki osoby dorosłej nad dziećmi podczas prób i spektakli od momentu przybycia na scenę do momentu jej opuszczenia oraz do przestrzegania dopuszczalnego dobowego wymiaru czasu pracy dziecka.

20. Opiniowanie wniosków dotyczących wydawania zgody na wyłączenie elektryczne oświetlenie pomieszczeń pracy lub na ich lokalizację poniżej poziomu otaczającego terenu.

Do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w roku sprawozdawczym wpłynęło **61 wniosków** dotyczących zastosowania w pomieszczeniach stałej pracy oświetlenia wyłącznie elektrycznego i **106 wniosków** w sprawie usytuowania pomieszczeń stałej pracy poniżej poziomu otaczającego terenu. Opinie do wniosków, kierowanych do PIP przez wojewódzkich państwowych inspektorów sanitarnych, wydawane są na podstawie przepisów *rozporządzeń: w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy oraz w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie.*

Odstępstwa od podstawowych wymagań dla pomieszczeń stałej pracy są możliwe jedynie w ustalonych przypadkach, pod warunkiem uzyskania **zgody państwowego inspektora sanitarnego w porozumieniu z właściwym okręgowym inspektorem pracy.**

Są to przypadki szczególne. Zajęcie stanowiska przez organy PIP w powyższych kwestiach ma na celu ochronę zdrowia pracowników: fizycznego i psychicznego.

W związku z otrzymanymi wnioskami, wydano 87 opinii dopuszczających zorganizowanie pomieszczeń pracy poniżej poziomu otaczającego terenu. Wydano również 16 opinii dopuszczających zastosowanie oświetlenia wyłącznie elektrycznego w pomieszczeniach stałej pracy, w których zapewnienie oświetlenia dziennego było niemożliwe lub niewskazane ze względu na technologię produkcji. Wydano 2 negatywne opinie o wnioskach dotyczących, pomieszczeń pomocniczych, a nie pomieszczeń produkcyjnych, w których zachodzą procesy technologiczne uzasadniające zastosowanie oświetlenia wyłącznie sztucznego. W 2014 roku w 2 przypadkach wnioskodawcy wycofali wnioski, które dotyczyły oświetlenia wyłącznie światłem elektrycznym lokali handlowych.

Nie odnotowano zażaleń na wydane przez Okręgowego Inspektora Pracy postanowienia.

21. Wnioskowanie do ZUS o podwyższenie składki na ubezpieczenie wypadkowe oraz kontrole pracodawców, którym podwyższono składkę na ubezpieczenie wypadkowe.

W roku sprawozdawczym inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu skorzystali z możliwości wnioskowania do ZUS o podwyższenie składki wypadkowej w stosunku do **35 pracodawców**. Wnioski skierowane do ZUS dotyczyły zakładów pracy, w których inspektorzy pracy podczas dwóch kolejnych kontroli stwierdzili występowanie rażących nieprawidłowości w zakresie bhp, powodujące bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia pracowników. Wnioski dotyczyły w szczególności zakładów prowadzących działalność o profilu budowlanym i produkcyjnym. Decyzje ZUS wydawane na podstawie inspektorskich wniosków, dotyczyły następnych rocznych okresów składkowych.

Inspektorzy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu, przeprowadzając w 2014 r. 14 kontroli pracodawców, którym podwyższono składkę na ubezpieczenie wypadkowe, uwzględnili zakłady, którym podniesiono składkę na ubezpieczenie wypadkowe pracowników na skutek wniosków kierowanych do ZUS od 2010 r.

Okres, na który podwyższono składkę	Od kwietnia 2009	Od kwietnia 2010	Od kwietnia 2011	Od kwietnia 2012	Od kwietnia 2013
Liczba skontrolowanych zakładów	1	2	2	5	5

Tabela 4. Liczba kontroli w zależności od okresu składkowego, za który nastąpiło podwyższenie składki przez ZUS.

Kontrole te wykazały, że pracodawcy, mimo podwyższenia składki wypadkowej, nadal rażąco naruszają przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy. Porównując rok 2014 z rokiem poprzednim, można stwierdzić, że odsetek firm, w których nastąpiła poprawa, plasuje się w granicach 40%.

* * *

Porównanie podstawowych danych charakteryzujących działalność Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w roku 2014 z analogicznymi danymi za rok 2013 pozwala zauważyć, że pomimo zbliżonej w obu latach liczby kontroli, dane dotyczące zastosowania w ich wyniku środków prawnych w istotny sposób się różnią.

Przy porównywalnej liczbie kontroli, objęto działaniami kontrolno-nadzorczymi o ponad 5% więcej pracodawców i przedsiębiorców. Zaobserwowano również nasilenie się liczby postępowań, które nie zakończyły się przeprowadzeniem kontroli, z takich powodów jak: brak możliwości przeprowadzenia kontroli (udaremnienie przeprowadzenia kontroli przez podmiot kontrolowany); podmiot przed rozpoczęciem postępowania kontrolnego lub w jego trakcie utracił status podmiotu podlegającego kontroli (art. 13 ustawy o PIP). W stosunku do roku poprzedniego, w 2014 zanotowano dwukrotny wzrost takich przypadków.

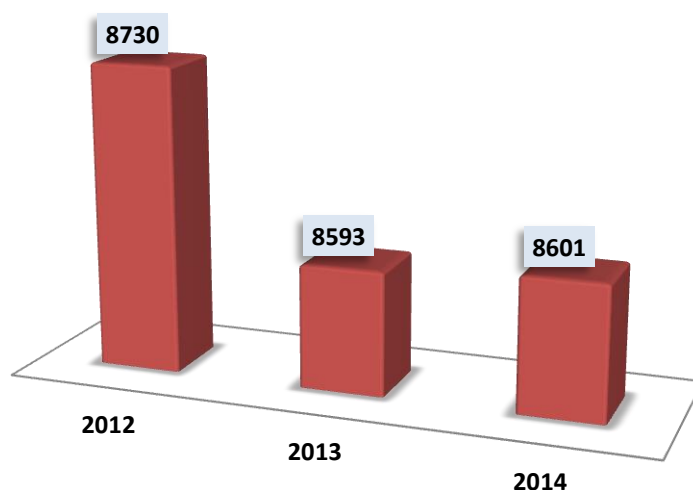
Zwraca uwagę fakt, że inspektorzy w roku sprawozdawczym wydali ogółem o ponad 4% **mniej decyzji** w sprawach bezpieczeństwa i higieny pracy, przy **znacznym wzroście** liczby decyzji **wymuszających likwidację bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia** pracujących, tj. decyzji wstrzymania prac (o ponad **3,7%**) i wstrzymania eksploatacji maszyn (o ponad **17%**).

Zauważalnie, prawie o **17%** spadła liczba decyzji **nakazujących wypłatę wynagrodzeń** i innych świadczeń, ale wskazana w nich kwota 25.796.474,84 – jest tylko nieznacznie mniejsza (niewiele ponad 2%).

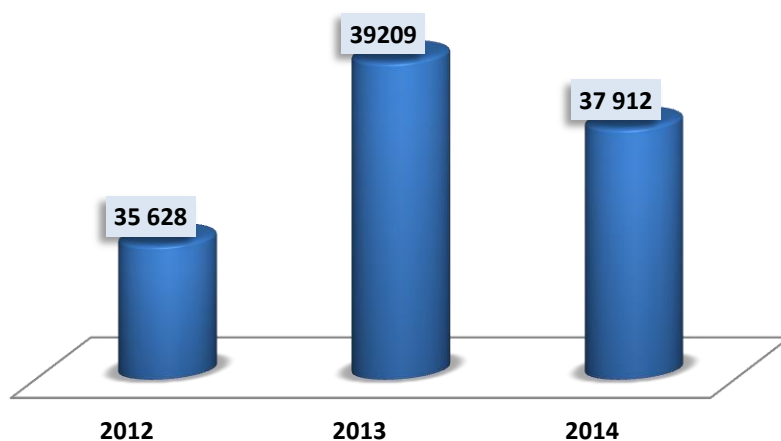
Tendencje powyższe korespondują ze **wzrostem** liczby **wykroczeń** ujawnionych przez inspektorów pracy w 2014 r., która była o ponad 7% wyższa przy jednoczesnym **wzroście o prawie 10% liczby mandatów** nakładanych przez inspektorów pracy i nieznacznym spadku (ok. 3%) liczby wniosków o ukaranie kierowanych do sądu.. Świadczy to o wysokiej efektywności działań OIP w Poznaniu w roku sprawozdawczym, definiowanej jako **ukierunkowanie na najbardziej rażące nieprawidłowości** w sferze ochrony życia i zdrowia pracujących oraz patologie w stosunkach pracy.

Ponownie w 2014 r. **odnotowano wzrost, ponad 19%, liczby poleceń ustnych.** Równoważy to niewielki spadek liczby wniosków kierowanych do pracodawców (o ok. 3%) w wystąpieniach pokontrolnych.

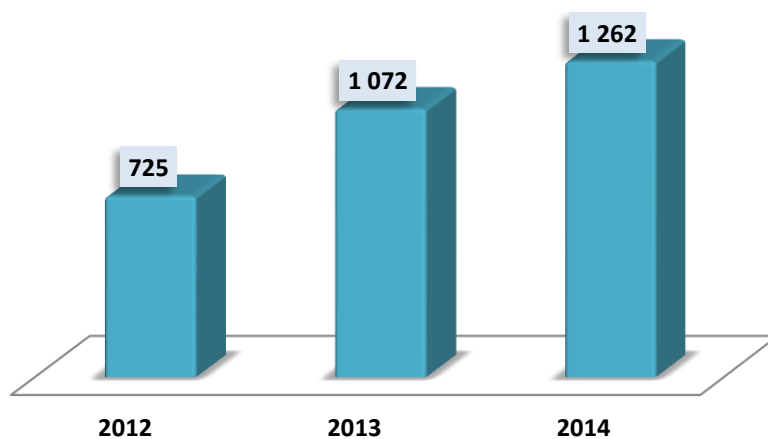
W roku sprawozdawczym odnotowano ustabilizowanie liczby wniosków kierowanych do ZUS o podwyższenie o 100% składki na ubezpieczenie wypadkowe w związku ze stwierdzeniem podczas kolejnych dwóch kontroli rażącego naruszenia przepisów prawa pracy w zakresie bhp.

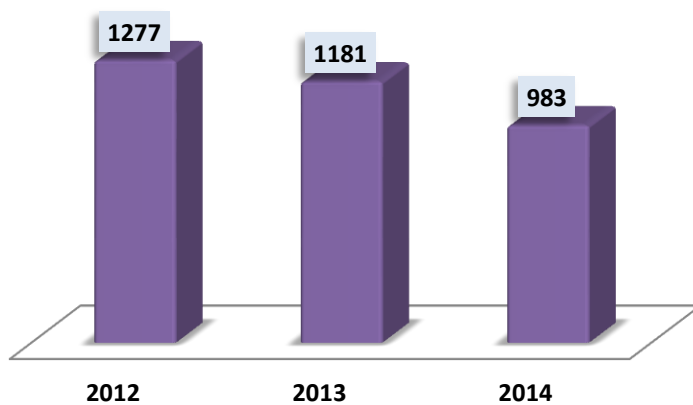
Wykres 14. Kontrole w latach 2012-2014 w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu.

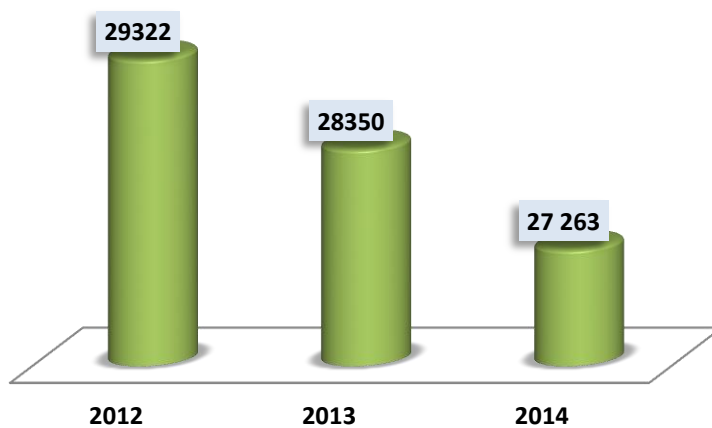
Wykres 15. Liczba decyzji bhp wydanych przez inspektorów OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

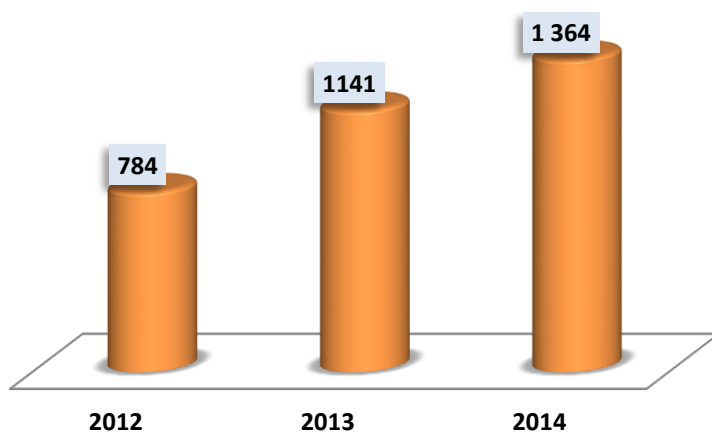
Wykres 16. Liczba decyzji nakazujących wstrzymanie eksploatacji maszyn w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

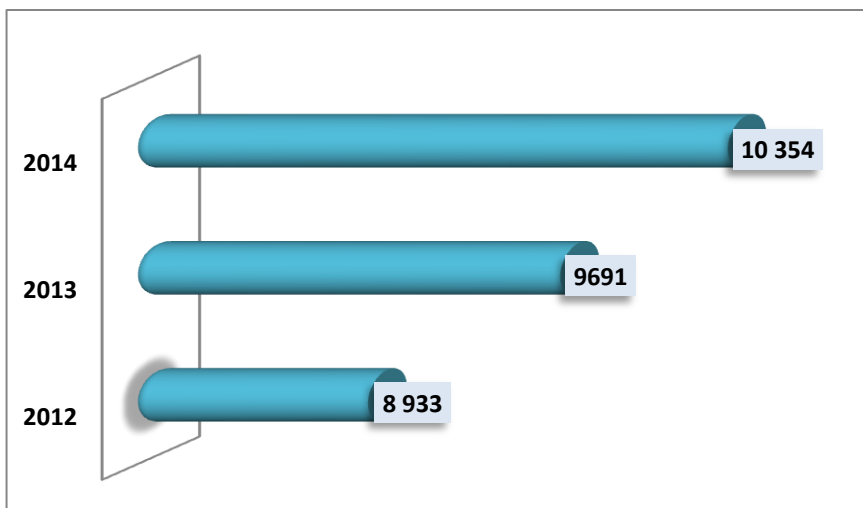
Wykres 17. Liczba decyzji nakazujących wypłatę świadczeń w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

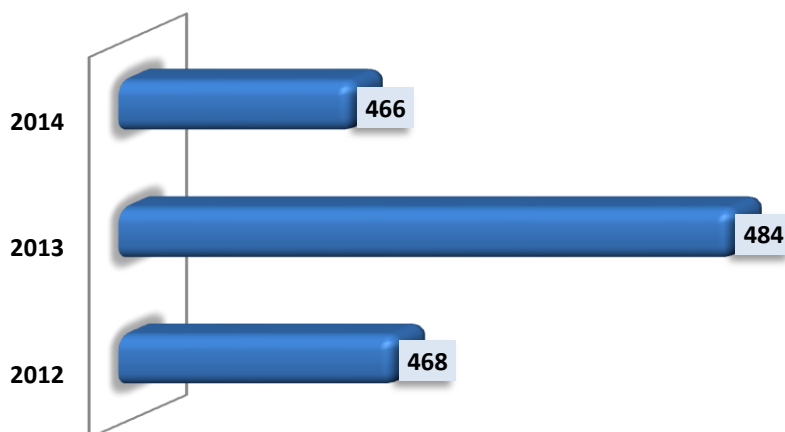
Wykres 18. Liczba wniosków w wystąpieniach w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

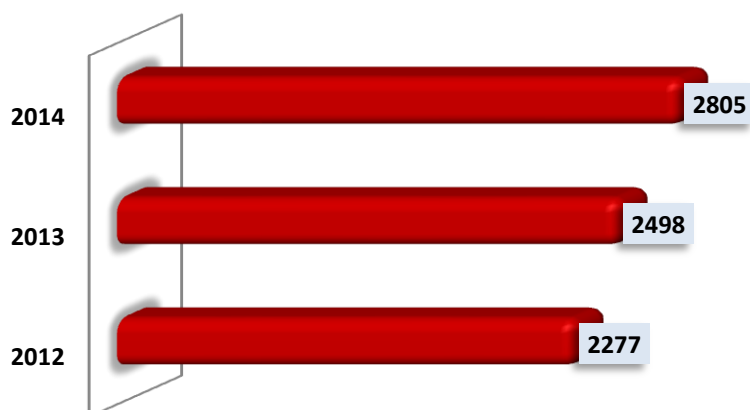
Wykres 19. Liczba poleceń ustnych w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

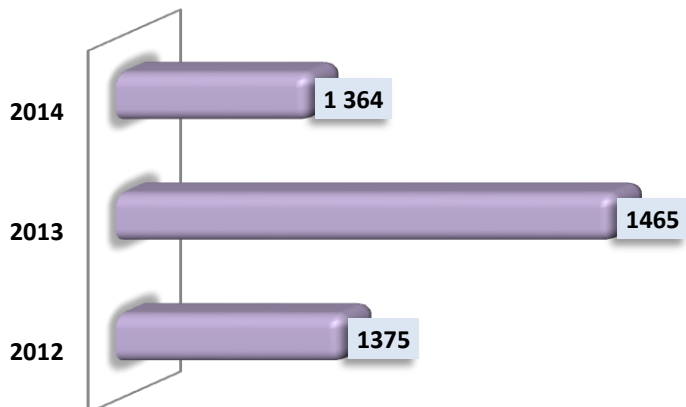
Wykres 20. Liczba ujawnionych wykroczeń w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

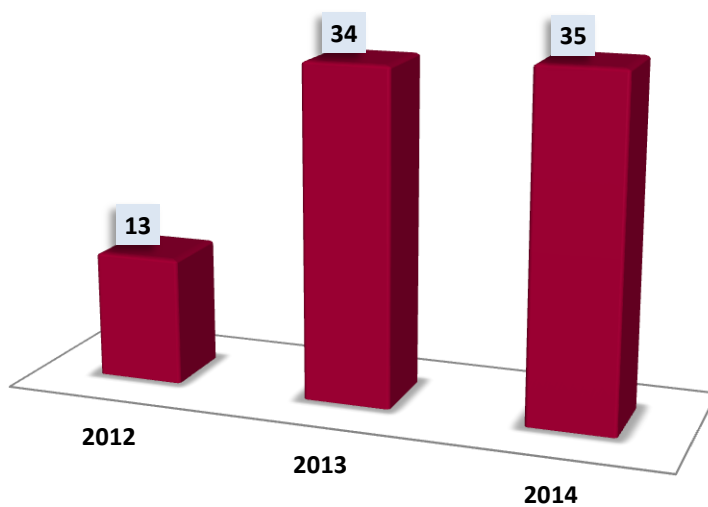
Wykres 21. Liczba wniosków do sądu w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

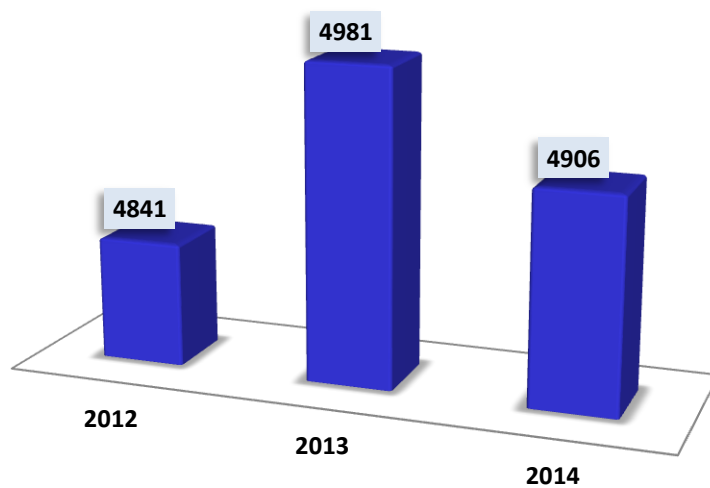
Wykres 22. Liczba mandatów w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

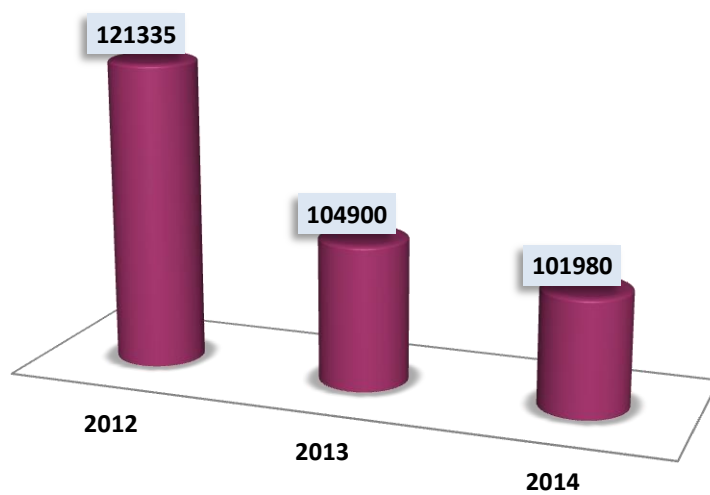
Wykres 23. Liczba środków oddziaływania wychowawczego (pouczenia, ostrzeżenia, zwrócenie uwagi) w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

Wykres 24. Liczba wniosków do ZUS w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

Wykres 25. Liczba skarg pracowniczych w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

Wykres 26. Liczba udzielonych porad w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.

III. Badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy.

W 2014 r. inspektorzy pracy zbadali okoliczności i przyczyny **236** wypadków przy pracy zaistniałych w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich, w tym przeprowadzili 206 kontroli ustalających okoliczności i przyczyny wypadków, którym ulegli pracownicy oraz zbadali 30 wypadków, w których poszkodowani byli zatrudnieni na podstawie umów cywilnoprawnych.

Łącznie w badanych wypadkach zostało **poszkodowane 262** osoby, w tym 32 osoby zatrudnione na innej podstawie niż umowa o pracę.

Wskutek wypadków przy pracy, 100 osób doznało ciężkiego obrażenia ciała, a 32 poniosły śmierć.

Liczba zbadanych wypadków			Liczba poszkodowanych w wypadkach			
ogółem		w tym ze skutkiem		ogółem	w tym ze skutkiem	
		śmiertelnym	ciężkiego obrażenia ciała		śmiertelnym	ciężkiego obrażenia ciała
206		28	93	230*	32*	100
w tym zbior.	21	4	5	45	4	7

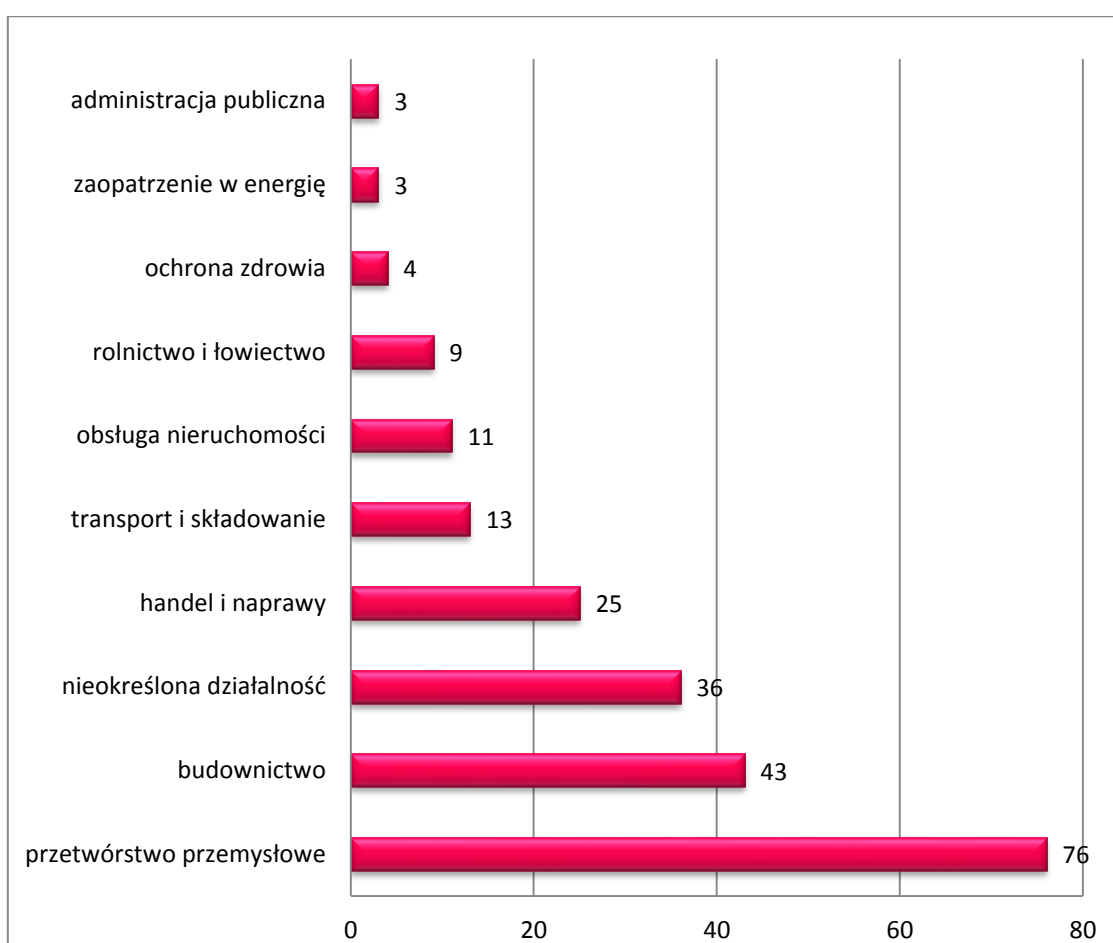
* w gospodarstwie rolnym w . miał miejsce śmiertelny wypadek przy pracy, któremu uległ jedyny pracownik (kierownik gospodarstwa). Poza nim w gospodarstwie rolnym nie była zatrudniona żadna osoba. W związku z tym pracodawca stał się przedsiębiorcą. Inspektor pracy po ustaleniu okoliczności i przyczyn wypadku sporządził notatkę urzędową, dane z ankiety nie zostały uwzględnione w statystyce wypadkowej.

Wykres 27. Zestawienie danych o wypadkach przy pracy, badanych przez inspektorów pracy OIP Poznań w 2014 r.

Największe zagrożenia wypadkowe wystąpiły w takich działach gospodarki, jak przetwórstwo przemysłowe, w którym stwierdzono 49 wypadków (34,0% ogółu wypadków), w budownictwie – 27 wypadków (18,8%), w handlu i naprawach – 16 wypadków (11,1%), - obsłudze nieruchomości – 11 wypadków (7,6%), w transporcie i składowaniu – 6 wypadków (4,2%), w rolnictwie i łowiectwie – 5 wypadków (3,5%).

W dwóch działach gospodarki narodowej **przetwórstwie przemysłowym i budownictwie** uległo: wypadkom śmiertelnym 14 pracowników (53,8% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem), ciężkiemu uszkodzeniu ciała 46 pracowników (60,5% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem).

W 2014 roku największy udział procentowy poszkodowanych w wypadkach odnotowano w następujących sekcjach gospodarki narodowej: przetwórstwo przemysłowe, budownictwo.

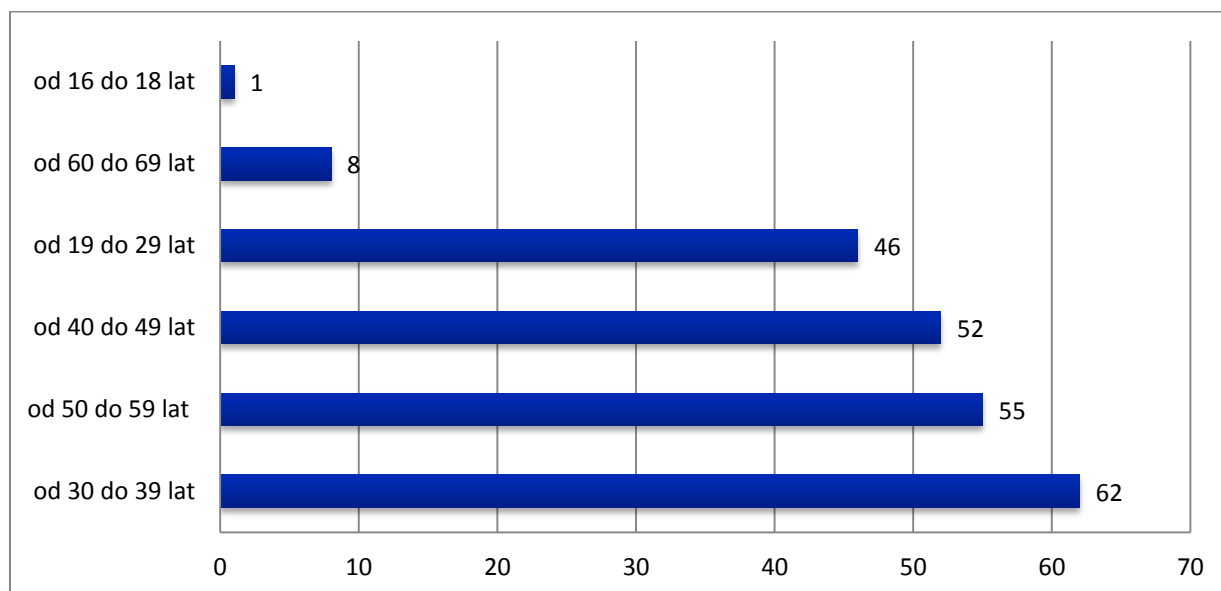

Wykres 28. Liczba poszkodowanych w wypadkach wg sekcji gospodarki narodowej.

Podobnie jak w poprzednich latach, wśród poszkodowanych w wypadkach przy pracy dominowali mężczyźni – 87,8% poszkodowanych. Wśród poszkodowanych 51,5%

zatrudnionych było na czas nieokreślony, a 42,8% na czas określony w pełnych wymiarach czasu pracy. 89,1% poszkodowanych uległo wypadkowi w godz. nominalnych a 10,9% w godzinach nadliczbowych.

Najczęściej **wypadkom ulegały osoby** w przedziale wiekowym 30-39 lat (62 poszkodowanych) oraz w wieku 50-59 lat (55 poszkodowanych).

Wykres 29. Liczba poszkodowanych według wieku.

Największą liczbę poszkodowanych odnotowano w zakładach:

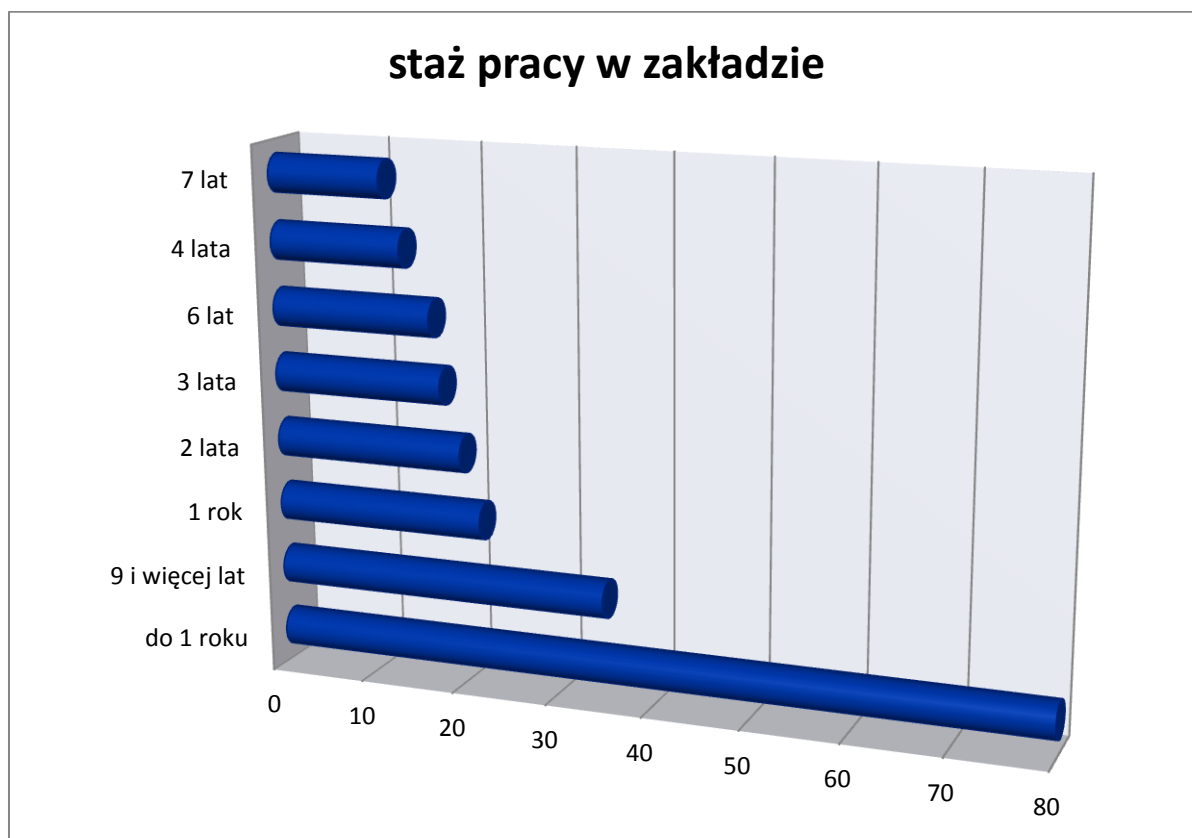
- dużych, zatrudniających od 50 do 249 pracowników – 56 pracowników (24,5% ogółu poszkodowanych), z których 9 poniosło śmierć, a 28 uległo ciężkiemu uszkodzeniu ciała,
- wielkich, zatrudniających od 250 pracowników – 54 pracowników (23,6%), z których 1 poniósł śmierć, a 27 uległo ciężkiemu uszkodzeniu ciała,
- średnich, zatrudniających od 10 do 49 pracowników – 64 pracowników (27,9%), z których 10 poniosło śmierć, a 27 uległo ciężkiemu uszkodzeniu ciała,

Natomiast w małych zakładach, zatrudniających do 9 pracowników, odnotowano 20 wypadków ze skutkiem śmiertelnym, co stanowi 34,4% ogółu wypadków z tym skutkiem.

Najliczniejszą grupę osób poszkodowanych w wypadkach stanowili pracownicy o **najniższym stażu pracy** w danym zakładzie tj. do 1 roku – 80 pracowników, co stanowiło **34,9% ogółu poszkodowanych**. W tej grupie poszkodowanych 10 osób poniosło śmierć

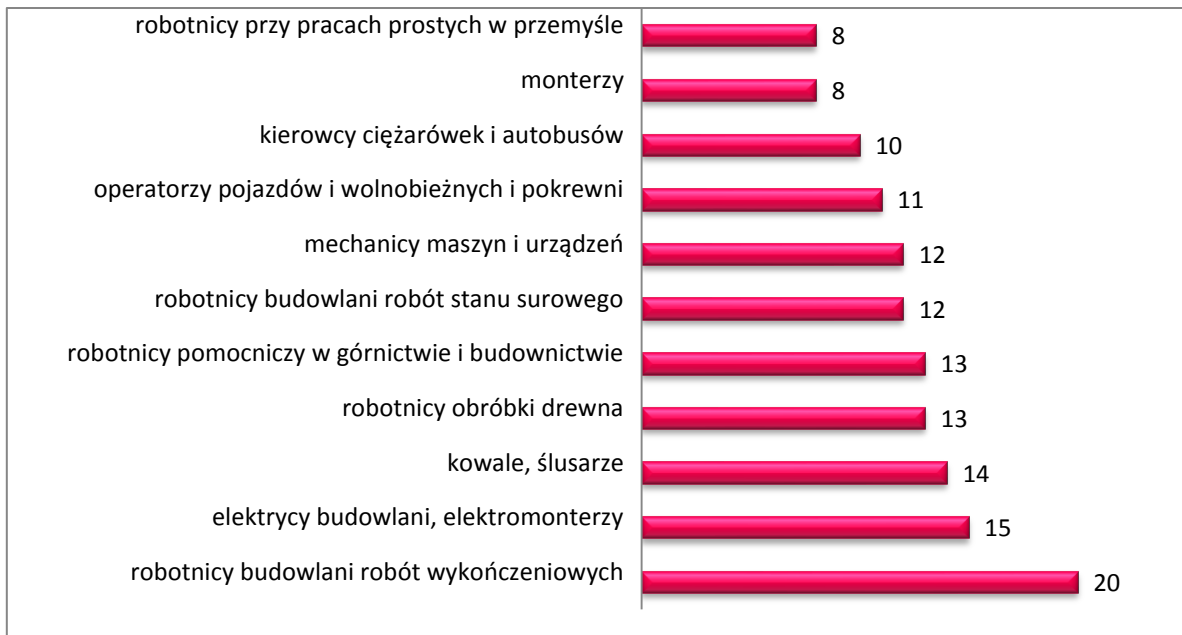
(31,3% ogółu z tym skutkiem) i 30 osób odniosło ciężkie obrażenia ciała (30,0%).

Powyższe dane potwierdzają, że pracodawcy bardzo często zaniedbują obowiązek szkolenia pracowników w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny, zbyt pospiesznie kierując do pracy nowych pracowników, pomijając podstawowy obowiązek nałożony na nich przepisami Kodeksu pracy.

Wykres 30. Struktura poszkodowanych według stażu w zakładzie.

W roku sprawozdawczym, najliczniejszą grupę według wykonywanego zawodu stanowili: robotnicy w robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni, elektrycy budowlani, elektromechanicy i elektromonterzy.

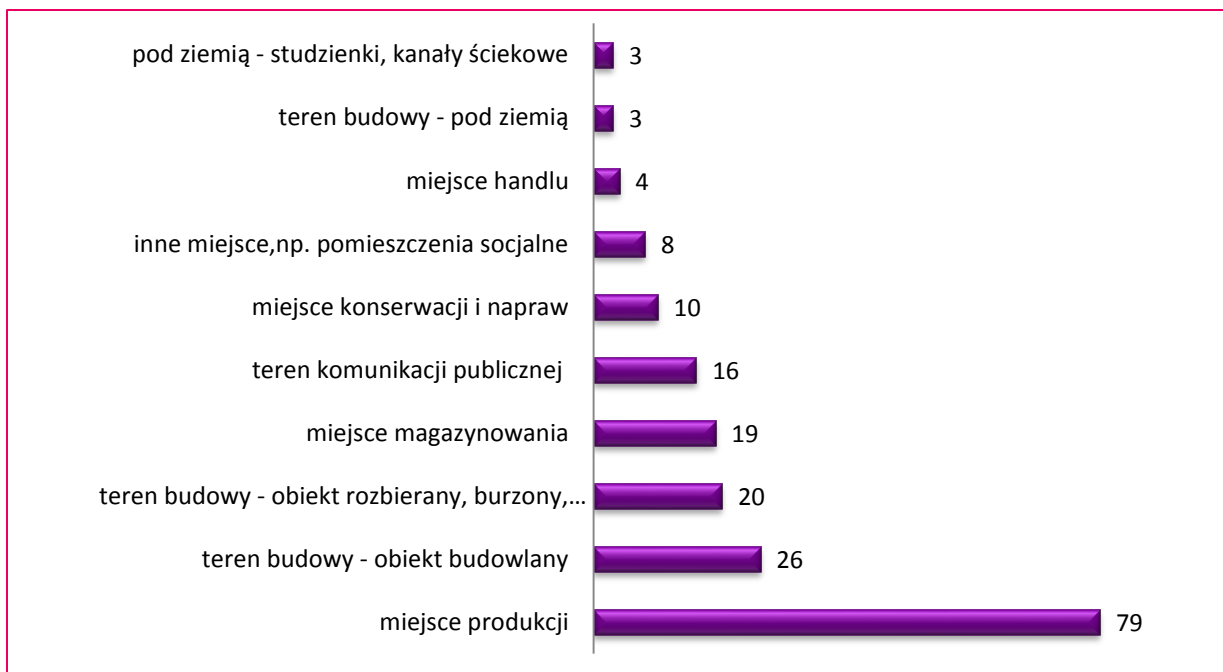

Wykres 31. Liczba poszkodowanych wg wykonywanego zawodu.

W ogólnej liczbie poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych dominowała grupa zawodowa robotnicy pomocniczy w górnictwie i budownictwie, robotnicy budowlani robót wykończeniowych i pokrewni, kierowcy ciężarówek i autobusów łącznie 10 osób (31,3% ogółu z tym skutkiem). Wypadkom powodującym ciężkie uszkodzenie ciała w tych grupach zawodowych uległo 16 osób (16,0% ogółu z tym skutkiem). Wśród niebezpiecznych zawodów podczas wykonywania których doszło do ciężkiego uszkodzenia ciała wyróżniały się: robotnik obróbki drewna, stolarze meblowi (10% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem) oraz kowal i ślusarz (9%).

W zbadanych wypadkach przy pracy według miejsca zdarzenia **dominowały wypadki w miejscu wykonywania produkcji – 34,5%** ogółu poszkodowanych, w tym 15,6% ze skutkiem śmiertelnym (5 pracowników) i 50% (50 pracowników) powodujących ciężkie uszkodzenie ciała.

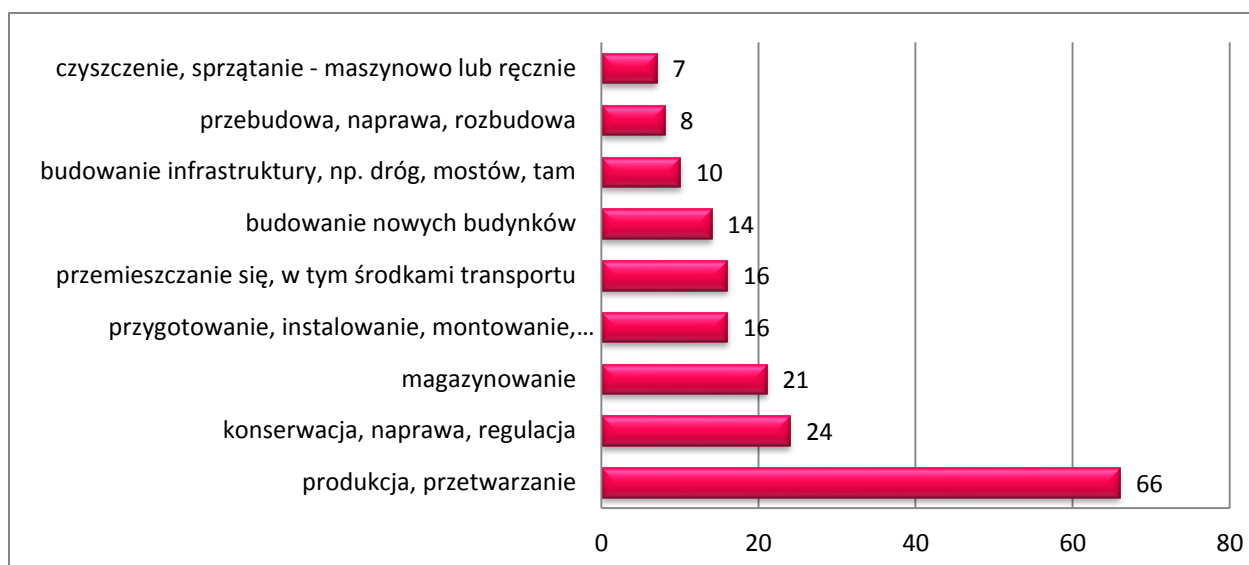
Najwięcej **wypadków śmiertelnych** wydarzyło się **na terenie budowy**. Zginęło 8 pracowników, co stanowi **25%** ogółu wypadków z tym skutkiem.

Wykres 32. Liczba poszkodowanych według miejsca wypadku.

Największa liczba wypadków zdarzyła się podczas procesów produkcji i przetwarzania – 47 poszkodowanych.

Podczas procesu produkcji i przetwarzania zginęło 5 pracowników (15,6% ogółu z tym skutkiem) a 42 uległo ciężkiemu uszkodzeniu ciała (42,0%). W trakcie przemieszczania się, w tym środkami transportu zginęło 5 pracowników (15,6% ogółu z tym skutkiem) a 3 podczas konserwacji, napraw i regulacji (9,4%). W tych dwóch procesach pracy 15 pracowników doznało ciężkiego uszkodzenia ciała (15%).

Wykres 33. Liczba poszkodowanych według procesów pracy.

Największa liczba poszkodowanych w 2014 r. uległa wypadkom podczas czynności wykonywanych w chwili wypadku związanych z obsługiwaniem maszyn (59 poszkodowanych), poruszaniem się (38 poszkodowanych), operowaniem przedmiotami (33 poszkodowanych).

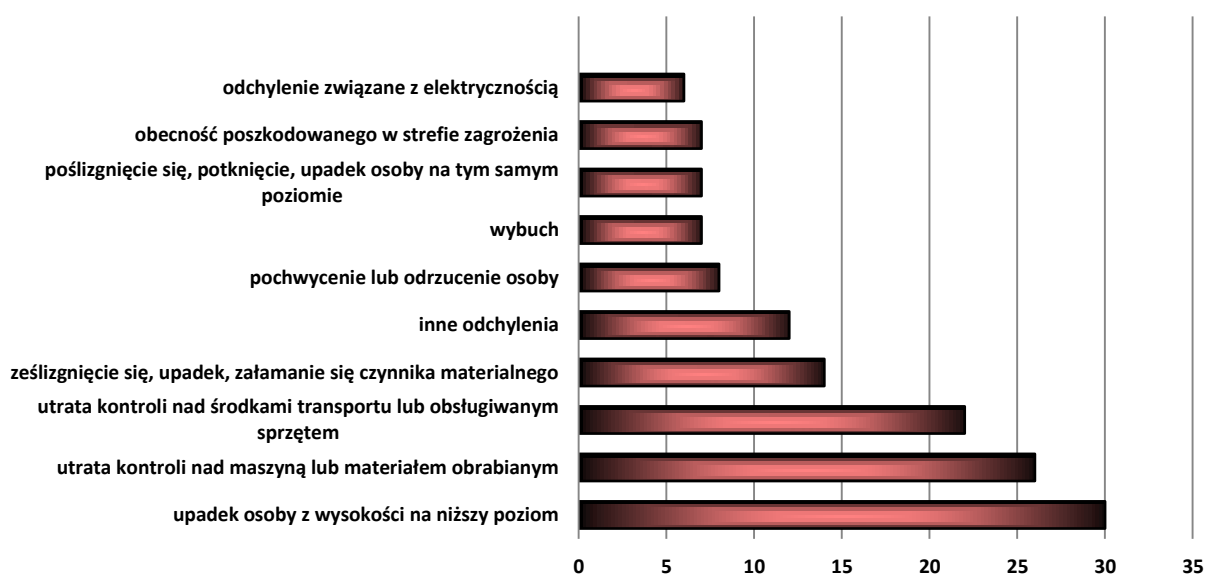
Wykres 34. Liczba poszkodowanych według czynności wykonywanych w chwili wypadku.

Najwięcej osób uległo **wypadkom śmiertelnym** podczas: **poruszania się** (chodzenia, biegania, wchodzenia na) – 18,8% ogółu poszkodowanych ze skutkiem śmiertelnym; **obecności w miejscu zdarzenia** – 18,8%; **kierowania (jazda środkami transportu), obsługi ruchomych maszyn** – 18,8%; **obsługi maszyn** – 15,6%, **operowania przedmiotami** – 9,4%.

Najwięcej osób uległo wypadkom powodującym ciężkie uszkodzenie ciała podczas: obsługi maszyn – 37,0% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem, operowania przedmiotami – 18,0%, prac narzędziami ręcznymi – 11,0%, poruszania się – 9,0%, obecności w miejscu zdarzenia – 8,0%, kierowania (jazda środkami transportu), obsługi ruchomych maszyn – 5,0%, transportu ręcznego – 5,0%.

Poszkodowani wskutek wypadków doznali m.in. takich urazów jak: amputacje urazowe – 20,1% ogólnej liczby poszkodowanych, rany i powierzchowne urazy – 19,2%, złamanie kości – 15,3%, urazy wewnętrzne – 13,5%, oparzenia ogniem lub środkami chemicznymi, oparzenia wodą lub parą, odmrożenia – 10,0%, liczne urazy – 10,0%.

Wydarzeniami stanowiącymi odchylenia od normalnego przebiegu procesu były przede wszystkim: upadek osoby z wysokości na niższy poziom; utrata kontroli nad maszyną lub materiałem obrabianym, utrata kontroli nad środkami transportu lub obsługiwanym sprzętem ruchomym, ześlizgnięcie się, upadek, załamanie się czynnika materialnego.

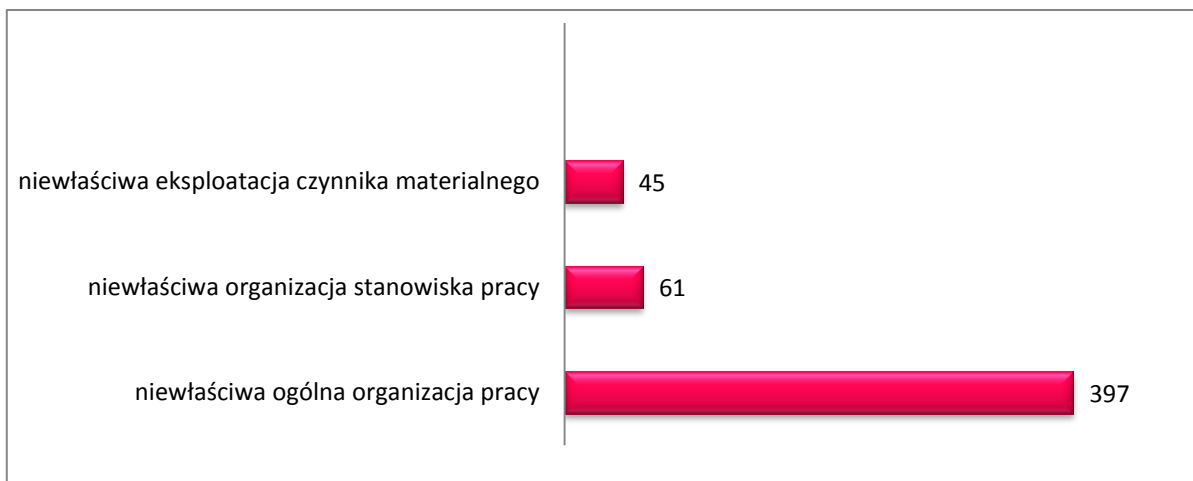
Wykres 35. Liczba poszkodowanych wg wydarzenia stanowiącego odchylenie od normalnego przebiegu pracy.

W okresie sprawozdawczym wśród wydarzeń, będących odchyleniem od stanu normalnego, które skutkowały **największą liczbą poszkodowanych w wypadkach śmiertelnych** to:

- upadek osoby z wysokości - na niższy poziom – 7 poszkodowanych (21,9% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem),
- utrata kontroli nad środkami transportu lub obsługiwanym sprzętem ruchomym - 6 poszkodowanych (18,8%),
- ześlizgnięcie się, upadek, załamanie się czynnika materialnego – upadek czynnika z góry – 4 poszkodowanych (12,5%),
- inne odchylenie – 4 poszkodowanych (12,5%),
- poślizgnięcie, potknięcie się, upadek osoby – na tym samym poziomie – 1 poszkodowanych (3,1%),
- pochwycenie lub odrzucenie osoby – 1 poszkodowany (3,1%).

Udział poszczególnych kategorii przyczyn wypadków w roku sprawozdawczym był zbliżony do poziomu z roku 2013. Na zaistnienie 205 wypadków przy pracy miały wpływ 962 przyczyny, z czego: 503 (52,3% ogółu przyczyn) to **przyczyny wynikające z organizacji pracy**, 334 (34,7%) – **przyczyny wynikające z zachowań ludzi** uczestniczących w procesie pracy, a 125 (13%) **przyczyny techniczne**.

Wśród przyczyn organizacyjnych **dominowała niewłaściwa ogólna organizacja pracy**,, stanowiąca 78,9% ogółu tego rodzaju przyczyn wypadków przy pracy.

Wykres 36. Liczba przyczyn wypadków wynikających z organizacji.

- **Niewłaściwa ogólna organizacja stanowiska pracy** stanowiła 41,3% ogółu przyczyn wypadków i 78,9% ogółu przyczyn organizacyjnych, wśród których dominowały: brak instrukcji posługiwania się czynnikiem materialnym - 26,2% przyczyn organizacyjnych w tej grupie, brak lub niewłaściwe przeszkolenie w zakresie bhp - 20,7,0% przyczyn, brak nadzoru - 12,8% przyczyn, tolerowanie przez osoby sprawujące nadzór, odstępstw od przepisów i zasad bezpieczeństwa – 9,1% przyczyn, niedostateczne przygotowanie pracownika – 5,5% przyczyn.
- **Niewłaściwa organizacja stanowiska pracy** stanowiła 6,3% ogółu przyczyn wypadków i 12,1% ogółu przyczyn organizacyjnych. Wśród nich najczęściej występowały: nieodpowiednie przejścia i dojścia - 24,6% przyczyn organizacyjnych w tej grupie, brak lub niewłaściwe środki ochrony zbiorowej – 18,0%, brak środków ochrony indywidualnej – 11,5%.
- **Niewłaściwa eksploatacja czynnika materialnego** stanowiła 4,7% ogółu przyczyn wypadków i 8,9% ogółu przyczyn organizacyjnych, wśród których najczęściej wymieniano: niewłaściwe naprawy i remonty czynnika materialnego – 40,0% przyczyn organizacyjnych w tej grupie i niedostateczną konserwację czynnika materialnego - 22,2%, przyczyn.

Wykres 37. Liczba przyczyn wypadków wynikających z zachowania poszkodowanego.

Nieprawidłowe zachowanie się pracownika stanowiło 16,3% ogółu przyczyn i 47,0% ogółu przyczyn ludzkich, Spowodowane było: zaskoczeniem niespodziewanym zdarzeniem (31,2% ogółu przyczyn w tej grupie), niedostateczną koncentracją uwagi na wykonywanych czynnościach – 15,9%, nieznaną przepisów i zasad bezpieczeństwa – 14%, nieznaną zagrożenia – 12,7%.

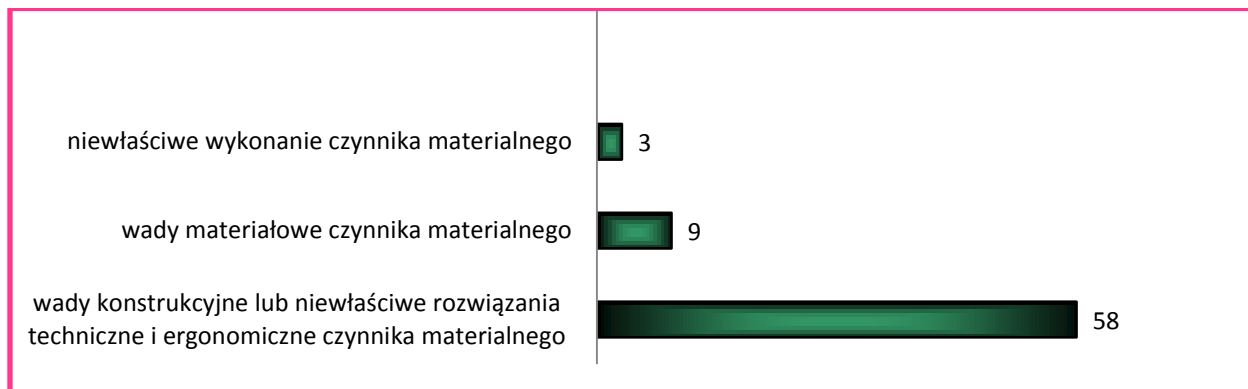
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika w procesie pracy, które stanowiło 6,9% ogółu przyczyn wypadku i 19,8% ogółu przyczyn ludzkich, polegało m.in.: na wykonywaniu czynności bez usunięcia zagrożenia, np. niewyłączenie maszyny – 5,4% ogółu przyczyn ludzkich, wykonywaniu pracy niewchodzącej w zakres obowiązków pracownika (3,6%), niewłaściwym operowaniu kończynami w strefie zagrożenia – 3%, przechodzeniu, przejeżdżaniu lub przebywaniu w miejscach niedozwolonych (3%) oraz wejściu, wjechaniu w obszar zagrożony bez upewnienia się, czy nie ma niebezpieczeństwa (2,7%).

Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym przez pracownika, dotyczące 5,5% ogółu przyczyn i 15,9% ogółu przyczyn ludzkich, polegało na użyciu czynnika materialnego podczas przebywania osób w strefie zagrożenia - 26,4% (ogółu przyczyn w tej grupie), używanie nieodpowiedniego do danej pracy czynnika materialnego 18,9%, niewłaściwym zabezpieczeniu czynnika materialnego - 15,1% oraz niewłaściwym uchwyceniu, trzymaniu czynnika materialnego - 14,2%.

Stan psychofizyczny pracownika, stanowiący 6,6% przyczyn ludzkich, niezapewniający bezpiecznego wykonywania pracy spowodowany był m.in. zmęczeniem –

2,1% (ogółu przyczyn ludzkich), nagłym zachorowaniem – 20,0%, spożyciem alkoholu - 1,2%.

Nieużywanie sprzętu ochronnego (2,5% ogółu przyczyn wypadków i 7,2% ogółu przyczyn ludzkich), co charakteryzowało się nie używaniem przez pracownika środków ochrony indywidualnej i stanowiło 5,1% ogółu przyczyn ludzkich.

Wykres 38. Techniczne przyczyny wypadków.

Wady konstrukcyjne lub niewłaściwe rozwiązania techniczne i ergonomiczne czynnika materialnego (10,4% ogółu przyczyn wypadków i 80,0% ogółu przyczyn technicznych) dotyczyły braku lub stosowaniu niewłaściwych urządzeń zabezpieczających (51,2% ogółu przyczyn technicznych), niewłaściwej stateczności czynnika materialnego - 10,4%, braku lub niewłaściwej sygnalizacji zagrożeń – 6,4%, braku lub stosowaniu niewłaściwych środków ochrony zbiorowej - 2,4%.

Niewłaściwe wykonanie czynnika materialnego i wady materiałowe czynnika materialnego stanowiły znikomy procent przyczyn technicznych. Wśród nich możemy wymienić niedotrzymanie wymaganych parametrów technicznych i ukryte wady materiałowe czynnika materialnego.

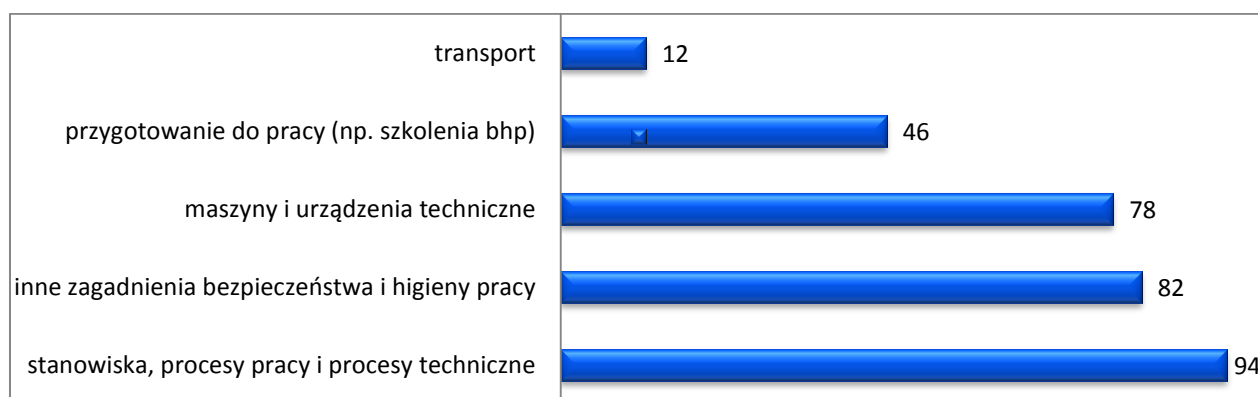
W 87% przyczynami aktywizującymi zagrożenie była zła organizacja pracy oraz niewłaściwe zachowanie się pracownika w procesie pracy.

W analizowanym okresie niewłaściwa organizacja pracy oraz niewłaściwe zachowanie się człowieka podczas wykonywania czynności związanych z pracą miały decydujący wpływ na liczbę wypadków śmiertelnych. Wśród nich cechy powtarzalności wykazują niewłaściwa ogólna organizacja stanowiska pracy, w tym niedostateczne przygotowanie pracownika oraz brak nadzoru ze strony osób kierujących pracownikami, nieprawidłowe, samowolne zachowanie się pracownika w procesie pracy.

W wyniku stwierdzonych w czasie kontroli naruszeń przepisów bhp inspektorzy pracy wydali **282** decyzje nakazowe pisemne (wg stanu na dzień 13.01.2015 r. 213 decyzje zostały zrealizowane, co stanowi 75,5% wydanych decyzji) i 48 decyzje ustne, skierowali wystąpienia zawierające 323 wnioski dotyczące podjęcia działań organizacyjno-technicznych (do dnia 13.01.2015 r. pracodawcy zrealizowali 248 wniosków, co stanowi 76,8% skierowanych wniosków).

W celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia pracujących wydano:

- 34 decyzje pisemne i 10 ustnych wstrzymania prac,
- 2 decyzje pisemne i 2 ustne skierowania pracowników do innych prac.

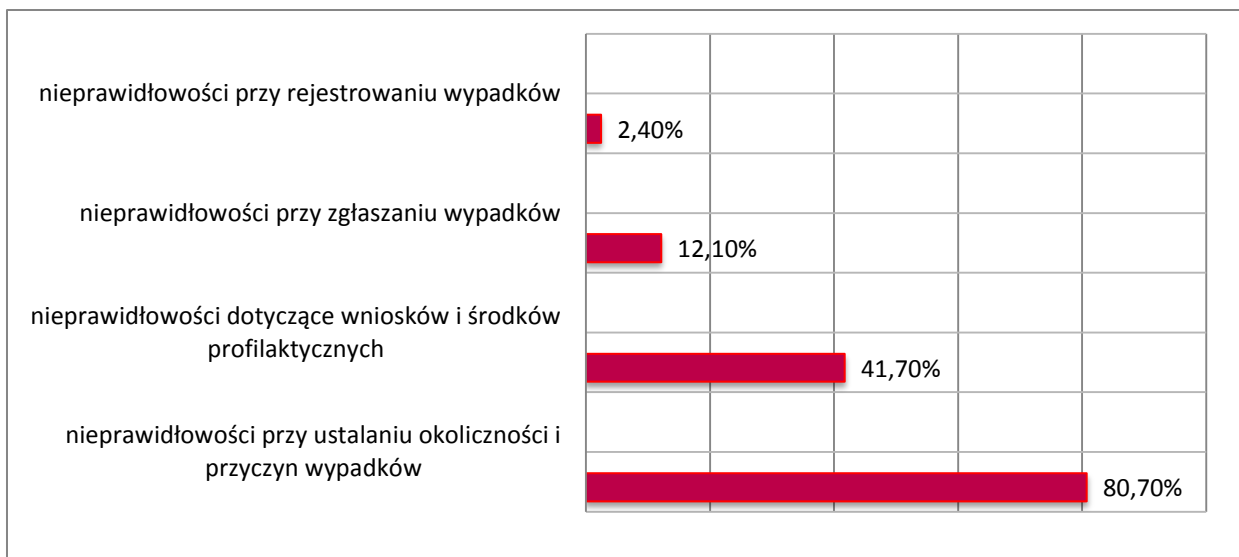

Wykres 39. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych decyzji bhp.

Sprawców zaniedbań stanowiących wykroczenia przeciwko prawom pracownika ukarano w 119 przypadkach mandatami na łączną kwotę 169700 zł, w 11 przypadkach zastosowano środek wychowawczy, w 7 przypadkach skierowano wnioski do sądu.

Rok 2014 to kolejny, w którym realizowano kontrole przestrzegania przez pracodawców przepisów rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy. Kontrole przeprowadzono u 153 pracodawców zatrudniających łącznie 42.637 pracowników. Analizie poddano 381 dokumentacje, w tym dotyczące 56 zdarzeń nieuznanych za wypadki przy pracy.

W odniesieniu do liczby skontrolowanych zakładów i zbadanych dokumentacji struktura stwierdzonych uchybień przedstawia się następująco:

Wykres 40. Procentowa struktura uchybień w dokumentacjach badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy sporządzanych przez pracodawców

Nieustalenie przyczyn w ogóle lub ustalenie nie wszystkich przyczyn wypadku przy pracy nadal **jest najczęściej występującą nieprawidłowością w postępowaniu wypadkowym**. Konsekwencjami takich zaniedbań są uchybienia w określaniu środków i wniosków profilaktycznych adekwatnych do przyczyn wypadku. To uniemożliwia podjęcie przez pracodawców działań zapobiegających wystąpieniu podobnych zdarzeń w przyszłości, a zatem **nie zostaje zrealizowany najważniejszy cel postępowania badającego okoliczności i przyczyny wypadku**.

IV. Działalność prewencyjna oraz promocja ochrony pracy.

1. Kampanie i programy informacyjno- prewencyjne.

W 2014 r. szczególny akcent położony został na promowanie kultury prewencji w środowisku pracy – przede wszystkim poprzez kształtowanie świadomości w zakresie bezpiecznego zachowania się w miejscu pracy i zachęcanie pracowników do współdziałania w zarządzaniu bhp w firmie, które ma stanowić integralną część ogólnego zarządzania przedsiębiorstwem.

Działaniami prewencyjnymi – określonymi w harmonogramie centralnym i harmonogramie OIP w Poznaniu – objętych zostało około **16 tys.** podmiotów, w tym: pracodawcy i przedsiębiorcy (w rozumieniu art. 13 ustawy o PIP), rolnicy indywidualni, pracownicy młodociani, studenci i uczniowie, pracownicy służby bhp, pracownicy.

Realizacja tych działań w formie kampanii, programów, konkursów i ogólnie rozumianego doradztwa, opierała się na współdziałaniu z partnerami społecznymi, organami nadzoru nad warunkami pracy, organami administracji państwowej, organami samorządowymi, placówkami naukowo-badawczymi, innymi organizacjami działającymi w sferze ochrony pracy oraz mediami.

Prowadzona była **kampania informacyjno-prewencyjna w budownictwie**, której podstawowym celem było ograniczenie ryzyka zawodowego przy pracy w budownictwie. Cel ten osiągnąć był przez: upowszechnianie informacji i wytycznych do samodzielnej oceny ryzyka zawodowego, w szczególności dot. przypadków: poślizgnięcia, upadku z wysokości lub wpadnięcia do wykopu; upowszechnianie dobrych praktyk eliminujących nieprawidłowości i zagrożenia; zwrócenie uwagi na przygotowanie do pracy w sposób zapewniający bezpieczeństwo jej wykonywania; zachęcanie pracowników do zmian w zachowaniu na terenie budowy, zachęcanie pracodawców do działań służących bhp; konsultacje dla pracodawców zainteresowanych udziałem w programie prewencyjnym.

Prowadzone były także działania prewencyjne wspierające czynności kontrolne oraz samodzielne programy prewencyjne, takie jak program edukacyjny **„Kultura bezpieczeństwa”**, program prewencyjny **„Zdobądź Dyplom PIP”**, program informacyjny **dla zakładów usług leśnych**, program informacyjny **„Ograniczenie zagrożeń powodujących potknięcia i poślizgnięcia w miejscu pracy** w przedsiębiorstwach zajmujących się handlem hurtowym, ze szczególnym uwzględnieniem magazynów”, przeciwdziałanie negatywnym skutkom **stresu oraz innych zagrożeń psychospołecznych**

w pracy, działania prewencyjno-kontrolne dotyczące zagrożeń związanych z **eksploatacją wózków jezdniowych i pracy w transporcie i magazynowaniu**, program prewencyjny w zakresie **spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyny i urządzenia użytkowane w produkcji przemysłowej**, **konkursy** promujące właściwe postawy w zakresie ochrony pracy.

W ramach działań ogólnopolskich Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu aktywnie prowadził działalność informacyjno-promocyjną poprzez następujące kampanie: „Zanim podejmiesz pracę”, „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”, „Szanuj życie – bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym”.

OIP Poznań realizował także zadania własne, takie jak działania prewencyjne i kontrolne dotyczące: **Oceny ryzyka zawodowego u nowych pracodawców**, **Oceny stanu bezpieczeństwa pracy i przestrzegania przepisów bhp w zakładach produkcji materiałów budowlanych ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia ręcznych i zmechanizowanych prac transportowych**, **Ograniczenia zagrożeń zawodowych w zakładach zajmujących się wydobywaniem i przeróbką kopalin w odkrywkowych zakładach górniczych**.

Kontynuowano wielopłaszczyznową współpracę z innymi organami nadzoru nad warunkami pracy, partnerami społecznymi, takimi jak organizacje pracodawców, stowarzyszenia i izby zawodowe związki zawodowe, z samorządami terytorialnymi oraz lokalną prasą, rozgłościami radiowymi i telewizyjnymi.

Pisma o charakterze informacyjno-prewencyjnym są stosowane w OIP w Poznaniu, jako działanie wspomagające prowadzoną działalność prewencyjno-kontrolną. Kierowane do różnych podmiotów, powiązane były z działaniami ujętymi w harmonogramie pracy na 2014 r., tj.: „Kulturą bezpieczeństwa”, „Ochroną Pracy w rolnictwie indywidualnym”, jak również z własnym programem prewencyjnym „Ocena ryzyka zawodowego u nowych pracodawców”.

W 2014 roku wysłano ogółem **1309** pism profilaktycznych, które w zdecydowanej większości były pismami informacyjnymi, w których nie wymagano od adresatów odpowiedzi o podejmowanych w ich wyniku działaniach.

Pisma profilaktyczne są ważnym sposobem docierania do społeczeństwa, w tym pracodawców, pracowników, rolników indywidualnych, młodzieży, organów samorządów terytorialnych. Ideą pisma profilaktycznego jest dotarcie do jak największej rzeszy

adresatów. Dlatego w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu oprócz tradycyjnej wysyłki listownej kierowano takie pisma e-mailem, zwracając szczególną uwagę, aby ich treści zamieszczane były na stronach internetowych Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu, jednostek samorządu terytorialnego czy szkół, odwiedzanych przez potencjalnych adresatów. Realizacja założeń programów w zakresie informacji i popularyzacji jest na wysokim poziomie. Wynika to z faktu, iż pracodawcy chętnie uczestniczą w szkoleniach, warsztatach, konferencjach i seminariach prowadzonych przez inspektorów pracy Państwowej Inspekcji Pracy. Fakt uczestnictwa umożliwia zadawanie pytań i uzyskiwanie porad, z czego podczas szkoleń pracodawcy często korzystają.

„Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa w małych zakładach pracy.”

W okresie od 1 marca do 30 listopada 2014 roku zgodnie z programem działania Państwowej Inspekcji Pracy, inspektorzy pracy z Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu prowadzili czynności związane z realizacją programu prewencyjnego **„Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa w małych zakładach pracy”**.

Celem programu było wyeliminowanie zagrożeń wypadkowych w zakładach, w których odnotowano dużą liczbę wypadków przy pracy, w szczególności poprzez:

- **wykorzystanie zarządzania bezpieczeństwem pracy**, jako skutecznego narzędzia prewencji wypadkowej w zakładach, które powinno się opierać na zaangażowaniu kierownictwa i pracowników w ocenę ryzyka zawodowego, planowanie i realizację działań zmniejszających ryzyko oraz monitorowanie skuteczności stosowanych środków ochrony,
- **wsparcie merytoryczne** zakładów zaangażowanych w osiągnięcie poprawy poziomu bezpieczeństwa pracy,
- zwrócenie uwagi na **ekonomiczne aspekty bezpieczeństwa pracy**, w tym na relację kosztów ubezpieczeniowych oraz kosztów wypadków przy pracy do nakładów na bezpieczne warunki pracy,
- upowszechnianie problematyki zarządzania bhp w ramach **współpracy z partnerami społecznymi**, organami nadzoru nad warunkami pracy, stowarzyszeniami branżowymi, organami samorządu terytorialnego i administracji publicznej, ekspertami, placówkami naukowo – badawczymi.

Do udziału w programie zaproszono **przede wszystkim zakłady zatrudniające od 10 do 50 pracowników**, w których w okresie ostatnich trzech lat wystąpiło duże nasilenie wypadków przy pracy. Przy doborze zakładów do kontroli wykorzystano listę z zasobów ZUS udostępnioną Okręgowym Inspektoratom Pracy. W szkoleniach zorganizowanych przez inspektorów pracy uczestniczyli także przedstawiciele dużych zakładów zatrudniających powyżej 250 pracowników, którzy do udziału w szkoleniu zgłosili się z własnej inicjatywy.

W ramach realizacji tematu zorganizowano szkolenia dla wytypowanych pracodawców, udzielano porad z zakresu prawa pracy w tym technicznego bezpieczeństwa pracy, przekazywano pracodawcom materiały informacyjno-prewencyjne. Ponadto przeprowadzono kontrole sprawdzające (audyty) wybranych pracodawców, którzy przystąpili do programu prewencyjnego, a w uzasadnionych przypadkach kierowano do pracodawców środki prawne w postaci decyzji nakazowych oraz wniosków.

Szkolenia, które były **pierwszym etapem programu** z udziałem pracodawców prowadzono według ustalonego programu obejmującego następujące zagadnienia:

- zapoznanie uczestników z założeniami programu, „Listą kontrolną z komentarzem - Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa” oraz ankietą specjalistyczną do wypełnienia przez pracodawców (dołączoną do Listy kontrolnej).
- przekazanie materiałów informacyjno-szkoleniowych,
- poinformowanie, że udział w programie jest dobrowolny, a pomoc ze strony PIP nieodpłatna, a także o możliwości przeprowadzenia ewentualnej kontroli sprawdzającej,
- poinformowanie o programie dofinansowania (bezzwrotnego) przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i warunków pracy, w tym szczególnie działań doradczych i inwestycyjnych dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom.

Dodatkowo uczestników szkolenia zapoznano z zagadnieniami wskazanymi przez Radę Ochrony Pracy, między innymi: zintensyfikowaniem działań informacyjnych i prewencyjnych w stosunku do pracowników w pierwszym roku ich pracy na danym stanowisku, ponieważ oni najczęściej ulegają wypadkom przy pracy, zintensyfikowaniem działań dotyczących prowadzonych w zakładach pracy postępowań powypadkowych w celu właściwego ustalenia przyczyn wypadków przy pracy, których określenie jest szczególnie istotne dla skutecznej prewencji wypadkowej.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu w 2014 roku zorganizował sześć szkoleń dla pracodawców w ramach realizacji założeń programu prewencyjnego „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa małych zakładach pracy”. Do udziału w programie **zaproszono 305 pracodawców**. W programie wzięły udział 192 podmioty, w tym **133 pracodawców**, zatrudniających łącznie 888 pracowników. Spośród 133 pracodawców, którzy uczestniczyli w poszczególnych szkoleniach, 52 wyraziło zgodę na udział w programie prewencyjnym, wypełniając „Kartę zgłoszenia do udziału w programie”, a zatem 39% przeszkolonych pracodawców. Do OIP w Poznaniu 29 pracodawców przesłało wypełnioną Ankietę specjalistyczną „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa”, tj. 55,76 % pracodawców, którzy przystąpili do programu prewencyjnego i wypełnili „Kartę zgłoszenia do udziału w programie”.

W 17 zakładach pracy, tj. 58,62 % ogólnej liczby zakładów, które przystąpiły do programu, przeprowadzono kontrole sprawdzające – **audyty**. Kontrolą objęto przede wszystkim **działania pracodawców związane z prowadzonymi postępowaniami powypadkowymi oraz oceną ryzyka zawodowego**. W toku kontroli analizie poddano wybrane dokumentacje dotyczące ustalenia okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy (ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń o cechach powtarzalnych) oraz dokumentacje oceny ryzyka zawodowego opracowane dla prac, przy wykonywaniu, których nastąpiło zdarzenie (wypadek). Szczególną uwagę **zwrócono na: spójność identyfikacji zagrożeń w dokumentacji oceny ryzyka zawodowego w relacji z okolicznościami i przyczynami wypadków przy pracy** odnoszącymi się do stanu rzeczy (stanu środowiska pracy), zawartymi w protokołach powypadkowych; spójność określania i wdrażania środków profilaktycznych wynikających z oceny ryzyka zawodowego ze środkami i wnioskami profilaktycznymi ustalonymi w wyniku zaistnienia wypadku, a dotyczących eliminowania lub ograniczania zagrożenia powodującego jego powstanie.

Poza działaniami obligatoryjnymi określonymi w tezach programowych, prowadzono inne czynności związane z tematyką „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa w małych zakładach pracy”, między innymi: przeprowadzono **szkolenie** na zaproszenie Dyrektora Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Pile **dla dyrektorów szkół i przedszkoli, jako pracodawców** w zakresie: zarządzania bezpieczeństwem pracy podległych nauczycieli i innych pracowników, szacowania zagrożeń oraz badania przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy w małych przedsiębiorstwach (w szkoleniu uczestniczyli przedstawiciele 10 pracodawców), przeprowadzono **szkolenie** na zaproszenie Izby Gospodarczej Północnej Wielkopolski w zakresie podstawowych obowiązków

spoczywających na pracodawcy w zakresie BHP oraz metod badania przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy, w **aspekcie prewencji wypadkowej w zakładzie pracy** (w szkoleniu uczestniczyli przedstawiciele 19 pracodawców), przeprowadzono **szkolenie dla członków cechu rzemiosł różnych** w Złotowie w zakresie **zarządzania bezpieczeństwem w małych przedsiębiorstwach**, w szczególności zwrócono uwagę na ograniczenie zagrożeń wypadkowych i bezpieczeństwo pracy pracowników młodocianych; w szkoleniu uczestniczyli członkowie organizacji pracodawców, tj. Cechu Rzemiosł Różnych.

W oparciu o przebieg szkoleń jak i informacje uzyskane w czasie wizyt kontrolnych stwierdzono, iż temat zastał bardzo dobrze przyjęty przez pracodawców. Szkolenia cechowała duża aktywność uczestników polegająca na zadawaniu licznych pytań i uczestnictwie w dyskusji. W ocenie wielu pracodawców w wyniku udziału w programie „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa” wyjaśniono szereg wątpliwości dotyczących interpretacji przepisów dotyczących oceny ryzyka zawodowego oraz sposobu postępowania i dokumentowania ustaleń przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy.

Odnotować jednak należy spory spadek liczby pracodawców, w odniesieniu do roku poprzedniego, którzy przystąpili do programu prewencyjnego i wypełnili Kartę zgłoszenia do udziału w programie. W 2014 roku 38,23 % pracodawców, którzy po osobistym udziale w szkoleniu, bądź też udziale skierowanych przez nich przedstawicieli firmy przyjęło zaproszenie do udziału w programie, natomiast w roku 2013 do udziału w programie zgłosiło się 72,34 % ogółu pracodawców uczestniczących w szkoleniach. Wzrosła natomiast procentowo liczba pracodawców, którzy po przystąpieniu do programu prewencyjnego przestali wypełnić Ankiety specjalistyczną „Zarządzanie bezpieczeństwem pracy – prewencja wypadkowa”. Spośród 52 pracodawców zgłaszających udział w programie Ankiety specjalistyczną przesłało 29 pracodawców tj. 55,76% ogółu przystępujących do programu. Jest to znacznie wyższa liczba przesłanych ankiet w porównaniu z rokiem ubiegłym, gdzie programem prewencyjnym objęte były duże zakłady pracy, wówczas do OIP w Poznaniu wypełnić Ankiety specjalistyczną przesłało 13 pracodawców spośród 68 zgłaszających udział w programie tj. 19,11%.

Po przeprowadzeniu samokontroli warunków pracy pracodawcy podjęli liczne działania w celu eliminacji nieprawidłowości. O podjętych działaniach pracodawcy informowali inspektorów pracy w trakcie wizyt kontrolnych (audytów) oraz w części opisowej ankiet specjalistycznych przesyłanych do OIP. Wśród **działań podjętych przez pracodawców** należy wyróżnić przede wszystkim:

- wdrożenie systemu Zarządzania bezpieczeństwem pracy zgodnego z PN18001, dla którego uzyskano certyfikat wydany przez DQS Polska;
- dokonanie **uzupełnień w dokumentacji oceny ryzyka zawodowego** na stanowiskach pracy, w tym weryfikacja oceny ryzyka zawodowego, z uwzględnieniem wypadków przy pracy zaistniałych na poszczególnych stanowiskach pracy w okresie poprzedzającym ocenę ryzyka zawodowego;
- **organizację dodatkowych szkoleń dla pracowników** zakładów w zakresie profilaktyki wypadkowej, „Przeciwdziałanie oraz zapobieganie wypadkom przy pracy”, np. szkolenia, na których omawiane zostają z pracownikami wszystkie sytuacje problemowe związane ze specyfikacją wykonywania poszczególnych robót, dokonuje się także kompleksowego sprawdzenia wyposażenia i sprzętu, którzy pracownicy posiadają;
- wyposażenie pracowników w dodatkowe środki ochrony indywidualnej oraz specjalistyczny sprzęt;
- przeprowadzenie **szczegółowych analiz wypadków przy pracy** zaistniałych w zakładzie, w szczególności w zakresie zdarzeń powtarzalnych, w wyniku czego wprowadzano zmiany mających na celu poprawę warunków pracy;
- przeprowadzenie szczegółowej **kontroli maszyn w zakresie spełniania przez nie minimalnych wymagań** dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy;
- wprowadzenie **zmian w programach oraz systemach szkoleń pracowników** w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;
- wprowadzenie **zmian organizacyjnych zmniejszających narażenie pracowników** na szkodliwe działanie hałasu – np. rotacja na stanowiskach pracy, dobranie ochronników słuchu do indywidualnych cech pracowników;
- zwiększenie częstotliwości prowadzonych przeglądów technicznych i konserwacji maszyn.

W trakcie szkoleń oraz podczas prowadzenia czynności kontrolnych (audytów) Inspektorzy Pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu przekazywali wszystkim uczestnikom programu specjalnie przygotowane komplety materiałów informacyjno-prewencyjnych wydawnictwa PIP. Przy doborze materiałów informacyjno-prewencyjnych kierowano się przede wszystkim branżą oraz zakresem prac realizowanych w poszczególnych zakładach pracy. W skład wydawnictw przekazanych uczestnikom

szkoleń wchodziły broszury, ulotki, poradniki oraz plakaty dotyczące prawnej i technicznej ochrony pracy oraz legalności zatrudnienia.

„Kultura bezpieczeństwa”

Program edukacyjny „**Kultura bezpieczeństwa**” jest realizowany od 2006 roku. Kolejny rok programu potwierdził trafność zakresu i wybór adresatów. W programie w roku sprawozdawczym wzięło udział **2607 uczniów** w prelekcjach z pracownikami OIP Poznań, **5755 uczniów** było słuchaczami lekcji prowadzonych przez **135 nauczycieli**, którzy przystąpili do programu. Programem zainteresowało się **27 szkół**, w tym 17 brało w nim udział po raz pierwszy. Zajęcia z uczniami były prowadzone przede wszystkim na odrębnych przedmiotach z zakresu bhp (17%), godzinach wychowawczych bądź dyrektorskich (16%), nauce o przedsiębiorczości (14%), warsztatach szkolnych (13%) oraz na lekcjach z przedmiotów zawodowych (12%). Jednak zdarzało się, że nauczyciele wykorzystywali materiały dot. prawa pracy i bhp otrzymane od inspektora pracy w ramach Kultury bezpieczeństwa, również na przedmiotach ogólnych, takich jak: matematyka, język polski, język angielski, historia, chemia, fizyka, geografia, biologia oraz informatyka. Tematy często realizowane na lekcjach to tematy z zakresu „Postępowania w sytuacji zagrożeń, awarii i wypadków” (około 30%), dotyczące „Zagrożeń i profilaktyki w miejscu pracy” (około 28%) oraz „Prawna ochrona pracy” - około 27%. „Bezpieczeństwo poza pracą” realizowane było na lekcjach w mniejszym stopniu (około 14%). **Najwartościowsze zdaniem nauczycieli** to „Prawna ochrona pracy” (46%). Był to też temat budzący największe zainteresowanie wśród uczniów (49%). Nauczyciele często korzystali z pomocy inspektora pracy bądź pracownika inspekcji pracy w przygotowaniu do lekcji. Fachowa pomoc i wsparcie ze inspekcji pracy oceniona została bardzo wysoko. Nauczyciele niemal jednogłośnie deklarują, że przystąpiliby do programu po raz kolejny oraz poleciliby uczestnictwo w nim innym nauczycielom. Niewątpliwie motywem do tego jest możliwość poprawy bezpieczeństwa pracy wśród młodych pracowników oraz fakt, że - jak napisał jeden z nauczycieli – *„Przekazane materiały w ramach realizacji programu „Kultura bezpieczeństwa” materiały stanowią cenne wsparcie dydaktyczne. Współpraca z PIP daje szansę udziału w konkursach i projektach, a powaga instytucji, wspierającej kształcenie podstaw probezpiecznych, ułatwia zmianę świadomości młodych ludzi w zakresie bezpieczeństwa.”* Nauczyciele uważają, że *„Program powinien być dalej realizowany i upowszechniany, podobnie jak inne działania Państwowej Inspekcji Pracy (seminaria, konkursy, konferencje). Zwracają one uwagę szkół (nauczycieli) na występujące problemy i zagrożenia i przyczyniają się do zapobiegania wypadkom.”*

Oczekiwana przez szkoły (nauczycieli i ich dyrektorów) forma prowadzenia programu, to przede wszystkim drzwi otwarte oraz seminaria i warsztaty dla młodzieży, z udziałem inspektorów pracy.

Współpraca z partnerami społecznymi układała się bardzo dobrze. Na szczególne podkreślenie zasługuje zaangażowanie dyrekcji i nauczycieli ze szkół, które przystąpiły do programu w tym roku szkolnym, szczególnie z Zespołu Szkół Rolniczych w Grzybnie, który był gospodarzem „Drzwi Otwartych”. Bardzo dobrze rozwija się także współpraca z Ochotniczymi Hufcami Pracy, w szczególności z Młodzieżowymi Centrami Kariery, Zakładami Doskonalenia Zawodowego oraz Punktami Pośrednictwa Pracy, działającymi w strukturach OHP. Poza tym, w imprezach masowych organizowanych z udziałem OIP Poznań (np.: Drzwi Otwarte), chętnie uczestniczą m.in.: Policja, Straż Miejska, Powiatowy Urząd Pracy oraz Straż Pożarna.

„Zdobądź dyplom PIP”

W roku 2013 w Okręgowym Inspektoracie Pracy po raz kolejny kontynuowano działania dotyczące realizacji programu prewencyjnego **„Zdobądź dyplom PIP”** przeznaczonego dla małych pracodawców chcących poprzez przystąpienie do tego programu zwiększyć bezpieczeństwo własne i swoich pracowników.

Realizacja tego tematu jest oparta na samokontroli pracodawców w zakresie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy na stanowiskach im podległych. Odbyna się to poprzez różnego rodzaju narzędzia udostępnione przez PIP, takie jak: listy kontrolne w formie elektronicznej czy udział inspektora pracy jako eksperta służącego pomocą pracodawcy w celu sprawniejszej i przede wszystkim efektywniejszej realizacji działań prewencyjnych. **Liczba zakładów, które przystąpiły do programu prewencyjnego „Zdobądź dyplom PIP” to 52 pracodawców i wszyscy otrzymali dyplomy.** Na szczególną uwagę zasługuje fakt, iż w 2014 roku spośród pracodawców, którzy przystąpili do programu „Zdobądź Dyplom PIP” po raz pierwszy było kilkoro pracodawców, którzy sami za pośrednictwem Internetu zgłosili się do programu i przeszli przez niego pomyślnie.

Jednak podmiotów objętych działaniami informacyjno-promocyjnymi w OIP w Poznaniu było dużo więcej. Między innymi w trakcie imprez masowych i targowych takich jak: „BUDMA” - związana z budownictwem, „SAWO” – targi bezpieczeństwa, INTERMASZ - targi maszynowe, TAROPAK podczas których odbywało się Forum Bezpieczeństwa,

wystawa maszyn i urządzeń rolniczych AGRO SHOW w Bednarach – największe targi rolne w Polsce, festyn rodzinny „Niebiescy Dzieciom”, zorganizowanym przez Komendę Miejską Policji w Poznaniu we współpracy z innymi służbami mundurowymi oraz instytucjami. Piknik „Bezpieczeństwo naszą wspólną sprawą” zorganizowany przez Komendę Wojewódzką Policji na terenie Muzeum Rolnictwa i Przemysłu Rolno – Spożywczego w Szreniawie. Założenia programu były przedstawiane także na spotkaniach z partnerami społecznymi, w których uczestniczyło około 150 osób oraz podczas 11 szkoleń zorganizowanych wspólnie z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu dla pracodawców, którzy rozpoczęli działalność w 2013 r. (około 200 pracodawców).

Pracodawcy chętnie uczestniczyli w szkoleniach tematycznych oraz korzystali z pomocy inspektorów pracy, aktywnie współpracując z nimi w zakresie realizacji założeń programu. Odnotowano również zainteresowanie materiałami dydaktycznymi w postaci list kontrolnych i płyt CD, która w ocenie pracodawców była niezbędna do przeprowadzenia prawidłowego audytu warunków pracy oraz prowadzenia działań dostosowawczych do panujących wymogów w szczególności bezpieczeństwa i higieny pracy. Coraz większa liczba pracodawców przystępujących do programu oraz uzyskujących dyplom PIP jest najlepszym potwierdzeniem celowości i skuteczności działań podejmowanych przez Państwową Inspekcję Pracy.

Uroczyste wręczenie Dyplomów Państwowej Inspekcji Pracy i pakietów ZUS zorganizowane wraz z uhonorowaniem statuetkami laureatów konkursu „Organizator pracy bezpiecznej” w pięknej scenerii Kolegium Rungego Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu podniosło rangę tego wydarzenia, będącego jednocześnie obchodami 95-lecia Państwowej Inspekcji Pracy. Dodatkową atrakcją dla tegorocznych laureatów była możliwość zwiedzenia wystawy o historii Inspekcji Pracy. Doniosłym akcentem podczas uroczystości był fakt, iż **jedna z firm będącego laureatem konkursu „Organizator Pracy bezpiecznej”, to pracodawca uhonorowany w 2009 roku „Dyplomem PIP”.**

„Programu prewencyjnego w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyny i urządzenia użytkowane w przetwórstwie przemysłowym.”

W roku 2014 w Okręgowym Inspektoracie Pracy kontynuowano działania dotyczące wspomagania pracodawców w procesie **dostosowywania maszyn do wymagań minimalnych**. Adresatami działań prewencyjnych w 2014 roku byli głównie pracodawcy eksploatujący maszyny i urządzenia użytkowane w **przetwórstwie przemysłowym**, jednak

w przypadkach, gdy zgłaszali się inni pracodawcy, również byli zapraszani na szkolenia, każdy zainteresowany pracodawca mógł zgłosić się do udziału w programie, czy wziąć udział w szkoleniu. **Przeszkolono 123 pracodawców.** W ramach realizacji tematu inspektorzy OIP Poznań organizowali szkolenia i seminaria, w których uczestniczyli pracodawcy, pracownicy odpowiedzialni za kształtowanie warunków bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach pracy (m.in. służba bhp), partnerzy społeczni (przedstawiciele organizacji związkowych oraz społeczni inspektorzy pracy), a także uczniowie szkół ponadgimnazjalnych. Ponadto w ramach działań popularyzacyjnych pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu uczestniczyli m.in. w targach, drzwiach otwartych oraz organizowali punkty konsultacyjne, gdzie udzielano porad z zakresu dostosowania maszyn do wymagań minimalnych i wydawano materiały informacyjno-prewencyjne dotyczące omawianej problematyki.

Na terenie działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w roku 2014 zorganizowano 5 szkoleń skierowanych bezpośrednio do pracodawców, których zaproszono do udziału w programie prewencyjnym. Po szkoleniach **40 pracodawców** zadeklarowało chęć udziału w programie prewencyjnym. Szkolenia dotyczące problematyki związanej z bezpieczeństwem maszyn organizowane przez inspekcję pracy cieszą się zawsze dużym zainteresowaniem, niektórzy pracodawcy przysyłają na takie spotkania po kilku przedstawicieli, np. w szkoleniach w Poznaniu uczestniczyło ogółem 83 osób reprezentujących 73 pracodawców. Poza 5 szkoleniami przeznaczonymi wyłącznie dla uczestników programu prewencyjnego, w OIP Poznań **zorganizowano 7 szkoleń: wykładów, prezentacji, pogadarek, których celem było przybliżenie problematyki związanej z bezpieczeństwem maszyn, kierowanych do różnych grup odbiorców.** W ramach działalności promocyjnej: popularyzacyjnej i szkoleniowej związanej z propagowaniem zagadnień dotyczących minimalnych wymagań bezpieczeństwa przy użytkowaniu maszyn i urządzeń, uczestniczyło 776 podmiotów i liczne grono uczestników targów, pikników i festynów. wydawano materiały prewencyjne. Uczestnikom programu **wydano 660 broszur:** „Bezpieczeństwo użytkowania maszyn”, „Maszyny do drewna. Dostosowanie do wymagań minimalnych”.

Doświadczenia wynikające z realizacji programu prewencyjnego w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez użytkowane maszyny i urządzenia w latach poprzednim i w roku 2014, wskazują, że pracodawcy są zainteresowani uczestnictwem w szkoleniach dotyczących wymagań bezpieczeństwa użytkowanych maszyn. Bardzo dobrą zmianą w realizacji programu w 2014 r., w stosunku do roku 2013, było uogólnienie tematu

związane z rezygnacją ze wskazywania konkretnej branży. Docenili to pracodawcy, chętnie biorąc udział w proponowanych działaniach informacyjno-prewencyjnych.

„Program informacyjny dla zakładów usług leśnych”

Celem działań w ramach „Programu informacyjnego dla zakładu usług leśnych” była **popularyzacja wiedzy** nt. bezpieczeństwa i higieny pracy **wśród pracodawców i pracowników** zakładów usług leśnych, w szczególności **świadczących usługi w zakresie pozyskiwania i zrywki drewna**.

Działania promocyjne i informacyjne były realizowane w okresie od 01.01.2014 do 30.11.2014 r. i obejmowały zakłady usług leśnych świadczące usługi na rzecz Lasów Państwowych, będących w zarządzie nadleśnictw na terenie RDLP Piła i RDLP Poznań. Programem objęto ogółem **120 pracodawców**. W OIP Poznań prowadzono popularyzację wiedzy na temat bhp, upowszechniano dobre praktyki w procesach technologicznych związanych z pozyskaniem i zrywką drewna, które dają możliwość kształtowania nawyków bezpiecznej pracy, wdrażania procedur zapewniających bezpieczne warunki pracy, zapobiegania i eliminowania zagrożeń w środowisku pracy oraz ograniczenia zagrożeń wypadkowych. Rozpowszechniano **wydawnictwa PIP** poruszające tematykę bezpieczeństwa i higieny pracy przy pozyskaniu i zrywce drewna: **„Bezpieczne pozyskanie drewna – dobre praktyki”**, **„Bezpieczne pozyskanie drewna – poradnik”**, **„Pilarki łańcuchowe”**, **„Zagrożenia czynnikami biologicznymi”**, **„Bezpiecznie ciągnikiem”**. Podejmowano współpracę z partnerami zaangażowanymi w poprawę bezpieczeństwa i warunków pracy w leśnictwie, w tym m.in. z Regionalną Dyрекcją Lasów Państwowych w Pile i w Poznaniu, z jednostkami terenowymi Lasów Państwowych oraz z Urzędem Dozoru Technicznego w Poznaniu.

Działania informacyjne zainaugurowało w dniu 25 marca 2014 r. spotkanie w Technikum Leśnym w Goraju, z udziałem dyrektora Regionalnej Dyrektcji Lasów Państwowych w Pile, zgromadziło przedstawicieli wszystkich Zakładów Usług Leśnych świadczących usługi na rzecz nadleśnictw wchodzących w skład RDLP Piła oraz nadleśniczymi wszystkich nadleśnictw. Na spotkaniu przedstawiono krótką charakterystykę zakładów świadczących usługi leśne na terenie RDLP Piła i omówiono zapisy (warunki, wymagania i obowiązki) wynikające ze Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia oraz z treści umów na świadczenie usług leśnych. Zwrócono szczególną uwagę na konsekwentne działania ze strony zamawiającego i egzekwowanie od wykonawców wyłonionych w drodze

przetargu przestrzegania przepisów dotyczących legalności zatrudnienia oraz przestrzegania przepisów i zasad bhp przy wykonywaniu prac związanych z pozyskaniem i zrywką drewna. Dyskutowano głównie na temat rzetelnych przedsiębiorców leśnych, obowiązujących katalogów pracochłonności na prace leśne, pozyskania drewna przy użyciu specjalistycznych maszyn wielooperacyjnych oraz stosowanych technologii nowoczesnym leśnictwie.

W dniu 10-11.04.2014 r. w Jastrzębiej Górze, w czasie kolejnego, czwartego seminarium w ramach projektu „Rzetelny Przedsiębiorca Leśny”, w którym uczestniczyli przedstawiciele środowisk leśników i przedsiębiorców leśnych, przedstawiciele wydziałów leśnych uczelni wyższych z Krakowa i Warszawy, techników leśnych, przedstawiciele Państwowej Inspekcji Pracy oraz zaangażowanych instytucji z otoczenia biznesu, dyskutowano nad założeniami do ustalenia warunków realizacji umowy na usługi leśne, dotyczącymi obowiązujących procedur i przepisów, systemu oceny jakości pracy, korzystania z technologii przyjaznych środowisku, kwestii udziału podwykonawców w pracach leśnych oraz parametrów technicznych maszyn i urządzeń. Rozwinięciem tej problematyki było piąte seminarium zorganizowane w lipcu w Gdańsku, na którym poinformowano, że projekt „Rzetelne Przedsiębiorstwo Leśne” uzyskał akceptację Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych, otrzymując statut projektu strategicznego o zasięgu krajowym. Celem projektu jest budowa systemu dostępu do usług leśnych wysokiej jakości w oparciu o wdrażanie dobrych praktyk w leśnictwie przy wykorzystaniu narzędzi udostępnionych przez PIP w postaci programów prewencyjnych.

Szkolenia, seminaria i konferencje zorganizowane przez Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu w ramach programu prewencyjno-informacyjnego dla zakładów usług leśnych, prezentowano najczęściej występujące nieprawidłowości w oparciu o wyniki przeprowadzonych kontroli. W szczególności omawiano zagadnienia dotyczące: nawiązywania i rozwiązywania stosunku pracy, różnic pomiędzy umowami o pracę, a umowami cywilnoprawnymi, czasu pracy, urlopów wypoczynkowych, obowiązków pracowników i pracodawców, szkoleń w zakresie bhp, profilaktycznych badań lekarskich, wymaganych uprawnień kwalifikacyjnych oraz zagadnienia dot. doboru i stosowania odzieży i obuwia roboczego oraz ochron osobistych i wymagań związanych z eksploatacją profesjonalnych maszyn leśnych stosowanych przy pozyskaniu i zrywce drewna, szkodliwych czynników biologicznych dla zdrowia w środowisku pracy oraz ochrony zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki, a także zagadnienia dotyczące oceny ryzyka zawodowego z uwzględnieniem zagrożeń związanych ze szkodliwymi czynnikami

biologicznymi, sposobu postępowania w przypadku stwierdzonej u pracowników boreliozy, przestrzegania przepisów i zasad bhp przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych w leśnictwie oraz wymagań i zasad postępowania przy wykonywaniu tych prac. Zwracano również uwagę na problematykę zapobiegania dolegliwościom mięśniowo-szkieletowym podczas prac na powierzchniach leśnych oraz omawiano przepisy dotyczące ręcznych prac transportowych. W ramach szkoleń zorganizowano również szkolenie w zakresie pierwszej pomocy przedmedycznej dla pracowników zatrudnionych z ZUL.

Podsumowanie pierwszego etapu projektu oraz przedstawienie propozycji rozwiązań, stanowiących podstawę programu Rzetelne Przedsiębiorstwo Leśne, odbyło się w grudniu 2014 r. w Gdańsku. Zagadnienia związane ze standaryzacją skupiają bardzo szeroki zakres zadań. Zaproponowano, aby standardy opisywać za pomocą kart, stanowiących swoisty moduł opisowy. Zastosowanie takiego rozwiązania uporządkuje strukturę standardu, przez co proces będzie następował systematycznie w sposób uporządkowany, zapewniając najbardziej efektywne działanie. W pierwszej kolejności zostaną opracowane karty dla zagadnień związanych z legalnością zatrudnienia, kompetencjami pracowników ZUL, bezpieczeństwem i higieną pracy, jakością i terminowością oraz ochroną środowiska naturalnego.

Jednym z założeń jest opracowanie na podstawie tak opisanych standardów list sprawdzających, które w przyszłości posłużą do oceny jakości usług świadczonych na rzecz jednostek LP. Testowanie tych rozwiązań jest zaplanowane na pierwszą połowę 2015 r. przy udziale pracowników terenowych gdańskiej dyrekcji.

Projekt RPL to nie tylko praca nad certyfikacją i standaryzacją usług leśnych. Na bazie tego projektu powstała bardzo cenna inicjatywa dotycząca przedsiębiorczości leśnej jaką jest program prewencyjny Państwowej Inspekcji Pracy kierowany do zakładów usług leśnych, który został wprowadzony do realizacji w 2015 r.

Program informacyjny: „Ograniczenie zagrożeń powodujących potknięcia i poślizgnięcia w miejscu pracy w przedsiębiorstwach zajmujących się handlem hurtowym, ze szczególnym uwzględnieniem magazynów.”

Tegoroczny **program** informacyjny „Ograniczenie zagrożeń powodujących potknięcia i poślizgnięcia w miejscu pracy w przedsiębiorstwach zajmujących się handlem hurtowym, ze szczególnym uwzględnieniem magazynów” **realizowano jako rozszerzenie kampanii**

informacyjnej „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”. W ramach tematu, podmioty objęte programem, zostały poinformowane o skali wypadków w Polsce. Ponadto podjęto daleko idące działania prewencyjne, które miały na celu zmniejszenie tego zjawiska w przyszłości. Do działań tych należały prezentacje zawierające przykłady zmniejszenia ryzyka wypadków oraz dobre praktyki stosowane w innych krajach Unii Europejskiej. **Dotarto do 178 podmiotów, w tym do 128 pracodawców** oraz skierowano informację za pośrednictwem mediów **do odbiorcy masowego**. Współpracowano z Polskim Stowarzyszeniem Techniki Magazynowej, opracowując plan działań i założenia forum, które miało na celu zmniejszenie zagrożeń w magazynach, w tym również tych, związanych z potknięciami i poślizgnięciami. Prowadzono szkolenia dla pracodawców i pracowników oraz służb bezpieczeństwa i higieny pracy. **Wydawnictwa edukacyjne**, w tym ulotki, broszury i poradniki, wielokrotnie cieszyły się dużym zainteresowaniem. Ich główną zaletą była możliwość zabrania materiału ze sobą i odwołania się do zamieszczonych w nim informacji w każdej chwili. Materiały wydawane były podczas większości akcji organizowanych przez OIP Poznań, wliczając w to szkolenia i warsztaty, a także stanowiska informacyjne i konferencje. Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się wydawnictwa „ABC BHP”, „**Potknięcia i poślizgnięcia**”, „Zgodnie z prawem i bezpiecznie”, a także szeroka gama ulotek związanych z prawem pracy. Ponadto, w swojej pracy, pracownicy OIP używali również wydawnictw interaktywnych (CD, DVD). Materiały zawierały informacje dotyczące zagrożeń wypadkowych w miejscu pracy i ograniczeń zawodowych w transporcie.

„Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu oraz innych zagrożeń psychospołecznych w pracy.”

Program spotkał się z dużym zainteresowaniem wśród podmiotów objętych działaniami. Główna przesłanka jaką kierowali się **pracodawcy**, biorący udział w programie, to chęć poprawy warunków pracy związana z coraz większą świadomością zagrożeń, jakie ze sobą niosą stres i inne czynniki psychospołeczne w miejscu pracy. Zdarzało się również, że **inicjatywę wzięcia udziału w programie przejawiali pracownicy**, którzy chcieli nabywać bądź podnosić swoje umiejętności w zakresie radzenia sobie ze stresem w pracy. Do koordynatora tematu w OIP Poznań wpływało wiele indywidualnych zapytań o szkolenia tym zakresie. Łącznie w roku 2014 r. przeprowadzono 9 razy warsztaty szkoleniowe, w tym 8 razy z udziałem psychologa, w których uczestniczyli pracownicy zatrudnieni na stanowiskach kierowniczych oraz nie kierowniczych. Poza tym trzy podmioty wyraziły chęć przeprowadzenia **badania ankietowego** narzędziem przygotowanym przez Instytut

Medycyny Pracy i udostępnionym Państwowej Inspekcji Pracy. Badanie poziomu stresu w tych zakładach pracy zostało przeprowadzone i dwukrotnie odbyły się spotkania dotyczące omówienia wyników raportów z badania. Psycholog oraz inspektor pracy przedstawiały na zajęciach sposoby radzenia sobie ze stresem na trzech płaszczyznach funkcjonowania człowieka: fizjologicznej, tej związanej z myśleniem czyli poznawczej, i emocjonalnej. Podczas warsztatów poruszone zostały tematy dotyczące technik relaksacyjnych, w tym technik oddychania. Przeprowadzono kilka ćwiczeń, m.in.: wizualizację sytuacji stresogennych oraz ćwiczenie polegające na zapoznaniu się z techniką prawidłowego oddychania, które ma na celu dotlenienie i rozluźnienie organizmu w sytuacji pojawienia się objawów fizjologicznych stresu. Przedstawiono też pięć zasad zdrowego myślenia, oraz wpływ myśli na powstawanie i przeżywanie emocji, a więc w konsekwencji na funkcjonowanie człowieka w stresie. Porady dotyczyły też umiejętności zarządzania czasem, sposobu komunikowania się i przekazywania informacji na linii pracownik-pracodawca. Osobom biorącym udział w spotkaniach przekazano informacje dotyczące stresu w miejscu pracy, jego źródeł, objawów, metod eliminacji i radzenia sobie z nim oraz mobbingu. Omówione również zostały programy prewencyjne, które Państwowa Inspekcja Pracy prowadzi w zakresie czynników psychospołecznych od roku 2005. Poza szkoleniami dla podmiotów objętych harmonogramem centralnym, przeprowadzono jedno szkolenie z zakresu mobbingu. Szkolenie odbyło się w dniu 05.06.2014 r. w Instytucie Pamięci Narodowej w Poznaniu i wzięło w nim udział 21 osób.

Realizując program „Przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu oraz innych zagrożeń psychospołecznych w pracy”, podjęto **współpracę z mediami**. Informacje o programie, artykuły lub wypowiedzi inspektorów pracy ukazały się w dzienniku telewizji kablowej „Fakty Kaliskie”, „Polska Głos Wielkopolski”, „Panoramie Leszczyńskiej”, „Pulsie Andre”, stronach internetowych Państwowej Inspekcji Pracy. Pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu wzięli sześć razy udział w **impresach masowych**, podczas których udzielano porad i rozdawano materiały promocyjne związane ze stresem w pracy, np. w zorganizowanym w gmachu Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu w dniach od 28 lutego do 1 marca 2014 r. Tygodniu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem, w IX Powiatowych Targach Edukacji i Pracy w Szamotułach, w PIKNIKU BUDOWLANYM NIWKA 2014 w Puszczykowie.

Działalnością informacyjno-prewencyjną **objęto 227 osób i podmiotów, przeszkolono w ramach warsztatów 166 osób**, przekazano informację odbiorcy masowemu, wydano 10.854 broszur i druków ulotnych.

Materiały pomocnicze wykorzystane w programie:

- Stres w miejscu pracy – poradnik dla pracodawcy.
- Stres w miejscu pracy – poradnik dla pracownika.
- Ocena ryzyka zawodowego – czynniki psychospołeczne.
- Ulotka – Mobbing.
- Broszura – Mobbing.
- Broszura – Sto dyskryminacji.
- Poznaj swoje prawa w pracy. Mobbing.

Kampania informacyjno-prewencyjna „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”.

W 2014 roku w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu kontynuowano zapoczątkowaną w roku 2013 kampanię informacyjno-prewencyjną „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”, której najważniejszym celem było dotarcie do pracodawców i pracowników, nakłonienie ich do stosowania bezpiecznych, zgodnych z prawem pracy i zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy praktyk, Zgodnie z założeniami kampanii, cele realizowane były poprzez, wskazywanie na tragiczne konsekwencje nieprawidłowych działań oraz inspirowanie do podniesienia kultury technicznej i organizacyjnej oraz dbałości o urządzenia. Priorytetem było poprawienie bezpieczeństwa i komfortu pracy, co w przyszłości ma również skutkować zmniejszeniem liczby wypadków. Do popularyzacji tego tematu użyto różnych sposobów dotarcia do odbiorcy, takich jak szkolenia, prelekcje, stanowiska informacyjne, wydawnictwa edukacyjne, konsultacje czy informacje medialne. W ramach realizacji kampanii „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie” pracownicy OIP Poznań przeprowadzali szkolenia, prelekcje, pogadanki, warsztaty dla pracowników, pracodawców, studentów, uczniów i nauczycieli, członków związków zawodowych oraz społecznych inspektorów pracy. W 2014 r. przeprowadzono 48 takie spotkania, w których udział wzięło ponad 2000 osób..

Organizowane przez OIP Poznań stanowiska informacyjne i konferencje pozwalały na dotarcie kampanii do bardzo szerokiego grona odbiorców. Zainteresowanie tego typu działaniami było każdorazowo bardzo duże. Szczególnie popularną formą dotarcia do odbiorcy w czasie tego typu akcji były wydawnictwa edukacyjne i konsultacje z pracownikami OIP Poznań.

Pracownicy OIP Poznań udzielali odpowiedzi na zapytania związków zawodowych z różnych firm i organizacji. Udzielono 4 odpowiedzi i porad. Ponadto, inspektorzy OIP uczestniczyli w 3 spotkaniach informacyjnych dla pracodawców – z zarządem ZOZ Raben Polska (14.02.2014 r.), z przedstawicielami służby BHP firmy Tesco (14.04.2014 r.), oraz z przewodniczącym Zakładowej Organizacji Związkowej AWF Poznań (26.08.2014 r.).

W ramach kampanii „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie” OIP Poznań organizował 2 konkursy. Uczestnictwo w nich wymagało poszerzania wiedzy na temat prawa pracy i zagrożeń zawodowych, co spełniało cele i założenia kampanii. W 2014 r. przeprowadzono następujące konkursy:

- Konkurs Lodołamacze dla pracodawców wrażliwych społecznie – 08.2014 r.,
- Konkurs wiedzy dla policjantów – 17.11.2014 r.

Wielokrotnie działania OIP Poznań, jak również bieżące wypadki w pracy, które wydarzyły się na terenie działania OIP w Poznaniu, nawiązujące do tematu kampanii „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie” komentowane były w mediach. Doniesienia medialne pojawiały się zarówno w mediach lokalnych, obejmujących miasta i powiaty wielkopolskie, wojewódzkich, a także ogólnokrajowych. Tego rodzaju przekaz umożliwił dostęp kampanii do wielu odbiorców, zwiększając tym samym świadomość i podejmując działalność prewencyjną przeciwko przyszłym wypadkom. W 2014 roku w mediach pojawiło się 17 doniesień związanych z kampanią, 11 z tych doniesień pojawiło się w prasie, 2 w telewizji, 3 w radiu i 1 jedno było informacją internetową.

Kampania informacyjno-promocyjna „Zanim podejmiesz pracę”.

W roku 2014 już po raz kolejny inspektorzy i pracownicy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu podejmowali działania mające na celu **popularyzację przepisów i edukację dotyczącą prawa pracy** w ramach kampanii informacyjnej „Zanim podejmiesz pracę”, jako kontynuację kampanii „Poznaj swoje prawa w pracy” z lat 2011-2012. Celem kampanii było popularyzowanie prawa pracy dotyczącego zatrudnienia. Korzystając z wielu form przekazu, Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu docierał do osób, które w swojej perspektywie miały podjęcie pierwszej pracy, takich jak **studenci i uczniowie**, a także do już obecnych **pracowników i pracodawców**. Do osiągnięcia założonych celów wybrane zostały różne podejścia do zainteresowanych, w tym szkolenia, warsztaty, targi, prezentacje i pogadanki, a także ścisła współpraca z mediami, która pozwalała kampanii na dotarcie do szerokiego grona odbiorców. Jedną z głównych form bezpośredniego docierania do

odbiorców kampanii były **prelekcje, szkolenia i prezentacje** przeprowadzane w wielu miejscach na terenie właściwości OIP Poznań. Głównymi lokalizacjami tego rodzaju spotkań były szkoły i uniwersytety, a ich odbiorcami byli studenci, uczniowie, nauczyciele i związki zawodowe. W 2014 roku pracownicy OIP Poznań przeprowadzili 31 spotkania tego rodzaju, zarówno w siedzibie OIP Poznań, jak i poza, **docierając do blisko 3000 odbiorców z całej Wielkopolski.**

Jednym z działań OIP Poznań w ramach kampanii „Zanim podejmiesz pracę” jest organizowanie i współorganizowanie drzwi otwartych. W ramach wydarzeń tego typu, odbiorcy mają dostęp do wielu stanowisk, w tym do stanowisk informacyjnych OIP Poznań. Przedstawiciele OIP Poznań służą podczas takich wydarzeń pomocą i poradą prawną dla wszystkich zainteresowanych. W 2014 roku pracownicy OIP Poznań z myślą o młodzieży wspólnie z dyrekcją Zespołu Szkół Rolniczych w Grzybnie zorganizowali drzwi otwarte w ramach programu prewencyjnego „Zanim podejmiesz pracę”, przybliżając uczestnikom wiedzę o obowiązujących przepisach prawa pracy, specyfice zatrudniania, umowach o pracę itp. Drzwi otwarte zorganizowano 28.05.2014 r. Ponadto, pracownicy OIP Poznań mieli okazję udzielić odpowiednich porad podczas festynów i pikników, które miały na celu edukację, połączoną z grami i zabawami. Specyficzna forma tego rodzaju działań pozwalała na dotarcie do odbiorców w sposób przyjazny i interesujący. Poruszane były zagadnienia zarówno z ogólnego bezpieczeństwa jak i dotyczące prawnej ochrony pracy, w tym zawierania umów o pracę. Targi i stoiska informacyjne są istotną i cieszącą się zainteresowaniem formą dotarcia do odbiorcy. Umożliwia to dystrybucję wielu materiałów i publikacji PIP, takich jak ulotki, broszury i informatory dotyczące prawa pracy i prawnej ochrony pracy. OIP Poznań zorganizowało 20 takich stoisk w 2014 r., które cieszyły się dużą popularnością.

Jednym z działań realizowanych przez OIP Poznań w 2014 r. było organizowanie cyklicznych dyżurów inspektorów. Podczas tych dyżurów zainteresowani mieli niebywałą możliwość zadania pytań na konkretne tematy związane z prawem pracy. Pracownicy OIP Poznań pełnili następujące dyżury:

1) Cykliczne dyżury w Poznańskim Ośrodku Wspierania Przedsiębiorczości, gdzie pracownicy OIP Poznań udzielali porad dotyczących prawnej ochrony pracowników oraz przedsiębiorców. Przeprowadzono 11 takich dyżurów.

2) Dyżury w redakcji dziennika „Polska The Times – Głos Wielkopolski”. Pracownicy pisemnie odpowiadali na zadane przez czytelników pytania. Każdorazowo,

relacja z tych dyżurów, w postaci najczęstszych pytań była publikowana na łamach dziennika, wraz z odpowiedziami udzielonymi przez pracowników OIP Poznań.

3) Dyżury w siedzibie OIP Poznań z zakresu Karty Nauczyciela oraz prawa oświatowego. Przeprowadzonych zostało 12 takich dyżurów.

Ponadto, przeprowadzone zostały następujące dyżury inspektorów i pracowników OIP Poznań: w holu Urzędu Wojewódzkiego w ramach „Tygodnia Pomocy Ofiarom Przestępstw” - 26.02.2014 r., telefoniczny w redakcji „Tygodnika Pileckiego” w ramach kampanii „Zanim podejmiesz pierwszą pracę” – 29.05.2014 r.

W ramach targów, szkoleń i warsztatów pracownicy OIP Poznań rozdawali wiele pism, których celem jest podnoszenie świadomości odbiorcy i profilaktyka łamania praw pracy. Najpopularniejszymi wydawnictwami były broszury „Czas pracy”, „Praca w wakacje”, „Prawo pracy – pierwsze kroki” oraz komiks „Moja pierwsza praca”.

W mediach informacje związane z kampanią pojawiały się 9-krotnie w telewizji, 12-krotnie w radiu oraz 31 razy w prasie.

Kampania informacyjno-promocyjna „Zanim podejmiesz pracę” była obfitującym w wydarzenia projektem realizowanym przez OIP Poznań w ciągu 2014 roku. Różnorodne środki docierania do odbiorcy, takie jak szkolenia, warsztaty, dyżury czy targi pozwalały na dotarcie do szerokiego grona odbiorców. Ponadto, tegoroczna kampania, położyła duży nacisk na popularyzacji tematu wśród młodzieży. Zainteresowanie nauczycieli i uczniów oraz studentów tym tematem pokazuje jak istotne są działania profilaktyczne, które w przyszłości powinny owocować lepszym przestrzeganiem przepisów prawa pracy.

Kampania informacyjno-prewencyjna „Szczepnij życie – bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym.”

Zgodnie z harmonogramem przedsięwzięć Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu na rzecz ochrony pracy w rolnictwie indywidualnym na 2014 rok, realizacja zadań podejmowanych w pierwszym i drugim kwartale ukierunkowana została przede wszystkim na: **działalność szkoleniową** w zakresie bhp rolników, uczniów kierunków rolniczych szkół ponadgimnazjalnych, oraz dzieci wiejskich, **organizację konkursów** o tematyce bhp w rolnictwie, w tym ogólnokrajowego konkursu pn. „Bezpieczne gospodarstwo rolne”, przeprowadzenie **wizytacji gospodarstw rolników indywidualnych** oraz wiosennych prac polowych i transportu rolniczego, **popularyzację zagadnień ochrony pracy w rolnictwie indywidualnym**.

Przeprowadzono **104** szkolenia, wykłady i pogadanki, w których uczestniczyło **3495** osób: rolników, uczniów, dzieci, kierowników praktycznego kształcenia ze szkół zawodowych. **Tematyka szkoleń dotyczyła:** najczęstszych nieprawidłowości i **zagrożeń wypadkowych** występujących przy pracy rolniczej, ze szczególnym uwzględnieniem upadków osób, **zagrożeń wynikających z obecności azbestu**, głównie w materiale pokryciowym dachów, **czynników szkodliwych w środowisku pracy** rolnika (hałas, wibracje, mikroklimat, zagrożenia biologiczne, choroby odzwierzęce), zasad bhp przy obsłudze **ciągników, maszyn i urządzeń rolniczych**, w tym urządzeń poddozorowych, zasad **bezpieczeństwa przy obsłudze zwierząt**, zasad bhp **przy pracach transportowych**, zasad bhp **przy pracach na wysokości**, bezpiecznej pracy przy zabiegach ochrony roślin, **ochrony przeciwpożarowej** w gospodarstwie rolnym, **bezpieczeństwa dzieci na wsi** w tym prac i czynności niebezpiecznych, jakich nie powinno się powierzać dzieciom do lat 16 w gospodarstwach rolnych. Ponadto podczas części szkoleń omawiano także zagadnienia dotyczące **obciążeń układu mięśniowo-szkieletowego** i zasad bezpiecznego **dźwigania**.

W 2014 roku przeprowadzono **788** wizytacji rolników indywidualnych, w tym: wizytacji prac polowych – 595, w tym 59 wizytacji wiosennych prac polowych, 457 prac polowych w okresie żniw i 79 wizytacji jesiennych prac polowych; wizytacji gospodarstw rolników indywidualnych – 103 (w tym 1 rewizytacja); wizytacji gospodarstw rolników indywidualnych w ramach konkursu pn. „Bezpieczne gospodarstwo rolne” na etapach regionalnych – 60 z 63 zgłoszonych do konkursu gospodarstw i 5 wizytacji na etapie wojewódzkim oraz 6 tzw. rewizytacji gospodarstwa w ramach doradztwa na kolejnych etapach konkursu w celu dalszej poprawy stanu bezpieczeństwa – czyli w sumie 71 wizytacji ; wizytacji w gospodarstwach w związku z odbywaniem praktyk przez uczniów kierunków rolniczych szkół ponadgimnazjalnych - 18; m wizytacji gospodarstw rolników indywidualnych w związku z wypadkami przy pracy – 1.

W związku z wizytacjami wiosennych prac polowych, odnotowano wykonywanie prac uprawowych, siewów, zbioru paszy zielonej, sianokosów, zabiegów chemicznej ochrony roślin, transportu siana.

W czasie wizytacji prace wykonywało **1206 rolników i 18 praktykantów**. W związku z wizytacjami prac polowych, które stanowiły ponad 75 % wszystkich wizytacji odnotowano w okresie wiosennym wykonywanie prac uprawowych, siewów, zbioru paszy zielonej, sianokosów, zabiegów chemicznej ochrony roślin, transportu siana, natomiast w czasie wizytacji prac w okresie żniw odnotowano koszenie zbóż, transport ziarna, prasowanie słomy

i jej zwózkę oraz prace uprawowe. W obu okresach odnotowano ponadto wykonywanie prac pomocniczych w tym napraw, czy regulacji maszyn i urządzeń rolniczych.

Wizytacjami objęto także pomoc w gospodarstwie w sumie 47 dzieci, które wykonywały różne prace gospodarcze, bądź przebywały w miejscach zagrożenia, przy czym stwierdzono: wykonywanie prac nieodpowiednich do ich sił i możliwości przez 17 dzieci (tj. 36 % objętych wizytacjami), przebywanie w strefach bezpośredniego zagrożenia przez 21 dzieci (tj. prawie 45 %). Wynika z tego, że jedynie pozostałe 9 dzieci (19 %) wykonywało prace odpowiednie do ich sił i możliwości psychofizycznych.

W ocenie inspektorów pracy, spory odsetek ciągników używanych przy pracach polowych nie jest poddawany badaniom technicznym. Dotyczy to szczególnie ciągników starszych typów, które są używane głównie w gospodarstwie, na polach, a nie na drogach publicznych. Przyczyną tego jest najczęściej zużyte ogumienie, luzy w układzie kierowniczym, brak sprawnej instalacji elektrycznej, brak bezpiecznych kabin, bądź ram ochronnych jak również niesprawne urządzenia rozruchowe. Związane jest to ze znacznym wyeksploatowaniem wielu ciągników i przyczep, jak również innych maszyn rolniczych spowodowane chociażby wiekiem. W powiązaniu z trudną sytuacją ekonomiczną wielu gospodarstw przekłada się to na stwarzanie zagrożeń dla osób obsługujących ciągniki maszyny rolnicze oraz dla innych osób.

Z kolei w gospodarstwach o dobrej kondycji ekonomicznej zauważalne są zmiany. Wymieniony został w nich park maszynowy, zakupiono nowe ciągniki i szereg nowoczesnych maszyn i urządzeń rolniczych. Odsetek ciągników i przyczep, w których stwierdzono nieprawidłowości dotyczące stanu technicznego jest nieznacznie mniejszy niż w roku 2013.

Częstym zjawiskiem obserwowanym od szeregu lat, szczególnie w czasie żniw były zagrożenia związane z niebezpiecznym przewozem ludzi na przyczepach oraz wozach załadowanych słomą i sianem, na zaczepach, pomostach i błotnikach ciągników.

Azbest wykorzystywany w gospodarstwach to wciąż duży problem nie tylko w związku z występowaniem. W materiale pokryciowym dachów odnotowano go w czasie wizytacji gospodarstw ponad 30 tysięcy m² (liczba ta nie odzwierciedla rzeczywistych ilości, które występują w gospodarstwach – analiza danych pozwala stwierdzić, iż nie wszyscy odnotowali występowanie azbestu). Poza najpowszechniejszym stosowaniem w materiale pokryciowym dachów, płyty azbestowo-cementowe są wykorzystywane przez rolników jako podręczny element do przykrycia np. opału, nawozów czy maszyn (np. pilarek). W części gospodarstw, zdjęte kiedyś płyty – często uszkodzone są składowane byle jak i byle gdzie

(porozrzucane) i stanowią dodatkowe zagrożenie dla wielu osób. W takich sytuacjach, rolników każdorazowo informowano o zagrożeniach wynikających z obecności azbestu, o procedurach związanych z jego usuwaniem, a także w sytuacjach, kiedy już zdjęty znajdował się niezabezpieczony na terenie podwórza o konieczności zabezpieczenia i przykrycia (szczelnego) grubą folią do czasu utylizacji. Rolnicy są zainteresowani dofinansowaniem programu usuwania azbestu, o co często pytają.

W 2014 r. zorganizowano 5 stoisk PIP, na których udzielano porad z zakresu ochrony pracy i przekazywano zainteresowanym materiały wydawnictwa PIP, w tym z zakresu bhp w rolnictwie. Łącznie stoiska PIP odwiedziło ponad **6300** osób, udzielono około 580 porad.

Broszury, ulotki, apele, czy afisze o tematyce bhp w rolnictwie przekazywano odbiorcom, jakimi są rolnicy, uczniowie szkół rolniczych czy dzieci wiejskie nie tylko podczas targów, dożynek czy festynów, ale także w czasie różnego rodzaju szkoleń, pogadank i innych zajęć oraz w czasie wizytacji gospodarstw jak i prac polowych. Wydawnictwa PIP adresowane do rolników, młodzieży i dzieci cieszyły się dużym zainteresowaniem. Zdaniem wielu odbiorców są ciekawe z uwagi na prosty i zrozumiały język oraz bogatą szatę graficzną.

Forum współdziałania w zakresie przedsięwzięć na rzecz ochrony pracy w rolnictwie indywidualnym są komisje ds. bezpieczeństwa i higieny pracy. Na terenie działania OIP działają trzy komisje regionalne (na terenie działania Oddziałów w Koninie, Lesznie i Ostrowie Wielkopolskim) i komisja powiatowa (na terenie działania Oddziału w Pile – dla powiatu czarnkowsko-trzcianeckiego). Komisje skupiają w swoich szeregach przedstawiciele wielu instytucji i organizacji - sygnatariuszy Porozumienia z 2001 roku. Oparcie Komisji o osoby kierujące szeregiem urzędów, stowarzyszeń i organizacji, pozwala bowiem na realizację wielu skutecznych zadań, wynikających z zakresu przedmiotowej działalności poszczególnych członków Komisji. Wymiernym efektem współpracy na rzecz poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie indywidualnym jest możliwość koordynowania działań, tak aby w ramach ograniczonej dostępności sił i środków nie powielać zadań i rozdzielać je stosownie do możliwości.

W 2014 r. dziewiąty rok z rzędu kontynuowano cykl audycji poświęconych bezpieczeństwu i higienie pracy w rolnictwie indywidualnym, w tym bezpieczeństwu dzieci na wsi, na antenie Radia Rodzina Diecezji Kaliskiej. W audycjach tych bierze udział przedstawiciel OIP Poznań i KRUS Ostrów Wlkp.. W omawianym okresie miało miejsce

dziesięć audycji, które trwają po ok. 30 minut i nadawane są w godzinach popołudniowych, a powtarzane następnego dnia rano.

W lipcu 2014 r. Okręgowy Inspektor Pracy w Poznaniu skierował **apel do rolników** zawierający zasady bezpieczeństwa podczas prac żniwnych oraz bezpieczeństwa dzieci na wsi. Apel został umieszczony na stronie internetowej Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych i przekazany do wszystkich starostw powiatowych oraz wójtów i burmistrzów na terenie województwa wielkopolskiego (242 jednostki samorządowe) w celu popularyzacji w środowisku wiejskim wśród rolników i członków ich rodzin.

Apel przekazano także do redakcji: Gazety Wyborczej, Głosu Wielkopolskiego, radia "Merkury", radia "Emaus", radia RFM MAXX, telewizji TVP Info i telewizji WTK. Ponadto apel przesłano także kierownikom oddziałów do przekazania lokalnym i regionalnym mediom w celu popularyzacji na łamach prasy, radia i telewizji. I tak np. na terenie działania Oddziału w Ostrwie Wielkopolskim treść apelu wysłano do 15 redakcji gazet, 5 rozgłośni radiowych i telewizyjnych. Szereg z tytułów prasowych zamieściło treść apelu czy to na łamach gazety, czy to na stronie internetowej, a jego treść prezentowano na antenie radiowej. Apel otrzymali także inspektorzy pracy przeprowadzający wizytacje do wykorzystania w celu jak najszerzej popularyzacji. Apele były przekazywane przez przeprowadzających wizytacje do wywieszenia np. na tablicach ogłoszeń w sklepach, remizach, czy też softysom. Otrzymywali je także rolnicy podczas prowadzonych wizytacji.

2. Konkursy, udział w targach, konferencje.

W 2014 r. organizowano kolejne edycje **konkursów promujących pożądane postawy w zakresie ochrony pracy** oraz działalność ludzi zaangażowanych w przedsięwzięcia na rzecz bezpieczeństwa pracy:

- Pracodawca – organizator pracy bezpiecznej.

Założeniem konkursu jest promowanie najlepszych praktyk w sferze ochrony pracy oraz inspirowanie pracodawców do działań mających na celu eliminację zagrożeń występujących w ich zakładach .

- Konkurs „Buduj bezpiecznie”.

Konkurs promuje pożądane postawy w zakresie ochrony pracy i jest uzupełnieniem kampanii prewencyjnej „Bezpieczeństwo pracy w budownictwie”.

- „Konkurs dla pracowników młodocianych”

Jego celem jest ugruntowanie wiedzy młodych pracowników zatrudnionych w rzemiośle w zakresie prawnej ochrony pracy oraz przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. W konkursie uczestniczy znaczna liczba uczniów zatrudnionych w warsztatach rzemieślniczych Wielkopolski.

– Najaktywniejszy społeczny inspektor pracy.

Celem konkursu jest promowanie działalności społecznych inspektorów pracy w obszarze warunków pracy i praworządności w stosunkach pracy.

Konkursy dla młodzieży

Podsumowane konkursu plastycznego „**Pracuj bez stresu – pracuj bezpiecznie**” odbyło się 28.01.2014 r. w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Nagrody laureatom wręczyła Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu. Plakaty, zdjęcia, broszury, rysunki, prezentacje multimedialne to efekt pracy 29 uczniów szkół ponadgimnazjalnych z terenu Wielkopolski uczestniczących

Konkurs wiedzy o przepisach prawa pracy dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych „**POZNAJ SWOJE PRAWA W PRACY**” Ogólnopolski konkurs dla uczniów szkół **ponadgimnazjalnych**, dotyczący znajomości przepisów prawa pracy. Celem konkursu jest popularyzowanie wiedzy dotyczącej przepisów prawa pracy wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Konkurs na prezentację multimedialną nt.: „Prawo pracy – wybrane zagadnienia”, Konkurs wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy oraz Konkurs na najciekawsze hasło z dziedziny bhp. Ogłoszenie wyników konkursu na prezentację multimedialną odbyło oraz finał konkursu wiedzy odbyły się podczas podsumowania imprezy w dniu 28.05.2014 r., w ramach Drzwi Otwartych w Grzybnie. Z ponad dwudziestu finalistów konkursu wiedzy, wytypowanych podczas poszczególnych zajęć, wybrano metodą losową dziesięć osób, które walczyło o nagrody. Po ostatecznych zmaganiach wyłoniono trzech zwycięzców. Na zakończenie spotkania z młodzieżą rozstrzygnięto konkurs na hasło bhp – nagrodzono uczniów, którzy wykazali się największą pomysłowością. Z ponad 70 zgłoszeń wyłoniono trzy nagrody główne oraz wyróżnienia. Laureaci wszystkich konkursów otrzymali atrakcyjne nagrody – namioty, plecaki, śpiwory i inne.

- We wrześniu 2014 roku, Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu ogłosił KONKURS dotyczący bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przestrzegania prawa pracy pt.: „**Bezpieczne boisko**”. Technika dowolna. Jest to konkurs dla każdego, szczególnie dla

młodzieży uczącej się w szkołach ponadgimnazjalnych. Celem konkursu jest - uświadomienie potrzeby dbania o bezpieczne zachowania w czasie wykonywania pracy, podczas uprawiania sportu oraz w czasie zabawy, stosowanie bezpiecznych metod pracy i zabawy oraz zainteresowanie profilaktyką osób biorących udział w konkursie. Terminy składania prac ustalono na dzień 28 listopada 2014r. Do konkursu zgłosiło się 27 osób. Na dzień opracowania niniejszej informacji nie ogłoszono jeszcze wyników konkursu. Laureaci otrzymają dyplomy Okręgowego Inspektora Pracy oraz atrakcyjne nagrody rzeczowe za trzy pierwsze miejsca.

Konkursy w zakresie bhp w rolnictwie.

W ramach kampanii „**Szanuj życie! Bezpieczna praca w rolnictwie indywidualnym**” prowadzono liczne **konkursy** w zakresie **bhp w rolnictwie, które** adresowane były podobnie jak szkolenia do szerokiego grona odbiorców – rolników, sołtysów, uczniów szkół rolniczych oraz dzieci wiejskich. W 2014 r. przeprowadzono **71 konkursów** z udziałem **4.766** osób.

Konkurs pn. „**Bezpieczne gospodarstwo rolne**”, który od kilku lat cieszy się sporym zainteresowaniem rolników, daje możliwość sprawdzenia i porównania poziomu warunków bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach. Przykłady **dobrych praktyk** z bezpiecznych gospodarstw laureatów konkursu wykorzystywane są w celu jak najszerzej popularyzacji bezpiecznych rozwiązań nie tylko w odniesieniu do właścicieli okolicznych gospodarstw, ale także szerzej, np. w czasie szkoleń. W konkursie wzięło udział 63 rolników.

Konkursy dla sołtysów pn. „**Sołtys liderem – propagatorem bezpiecznej pracy**” to konkursy organizowane już od wielu lat, a ich celem jest poprawa stanu bezpieczeństwa pracy w rolnictwie poprzez inicjowanie i podejmowanie przez liderów wiejskich działań służących wzrostowi świadomości rolników, eliminacji nieprawidłowości i zagrożeń, a tym samym zmniejszaniu liczby wypadków. Podejmowane przez sołtysów inicjatywy świadczą o szerokich możliwościach w działaniach na rzecz ochrony pracy w rolnictwie indywidualnym. Chodzi tu o działania na co dzień, na reagowanie na występujące nieprawidłowości i zagrożenia, a tym samym na **eliminowanie źródeł potencjalnych zagrożeń wypadkowych wśród rolników i ich rodzin**, co jest szczególnie ważne w odniesieniu do dzieci. Wiele z tych działań nie byłoby oczywiście możliwe bez zaangażowania pracowników KRUS, ODR działających na co dzień właśnie na terenie powiatu czy gminy. Liderzy wiejscy, którzy prowadzili działania związane ze szkoleniami

rolników, organizowali **pokazy bezpiecznej obsługi maszyn rolniczych**, propagowali problematykę bezpieczeństwa dzieci na wsi i podejmowali wiele innych przedsięwzięć w celu eliminacji zagrożeń, ograniczania liczby wypadków w tym z udziałem dzieci oraz propagowania zasad bezpiecznej pracy.

„**Bezpieczna i higieniczna praca w gospodarstwie rolnym**” odbyły się: w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Centrum Kształcenia Ustawicznego w Przygodzicach w dniu 18.11.2014 r. (uczestniczyło 22 rolników), w Zespole Szkół Przyrodniczo-Politechnicznych w Marszewie w dniu 19.11.2014 r. (uczestniczyło 65 uczniów i 49 rolników), w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Koźminie Wielkopolskim w dniu 25.11.2014 r. (uczestniczyło 30 uczniów i 24 rolników), w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 w Kępnie w dniu 27.11.2014 r. (uczestniczyło 15 rolników) oraz w dniu 4.12.2014 r. w Zespole Szkół Nr 2 w Ostrzeszowie (uczestniczyło 23 rolników). Rolnicy, którzy wykazali się najlepszą znajomością tematyki otrzymali nagrody ufundowane przez KRUS. W konkursie uczestniczyło łącznie 133 rolników.

Okręgowy Inspektorat Pracy wspólnie z KRUS i Wielkopolską Izbą Rolniczą przeprowadził konkurs pn. „**Znam zasady bezpiecznej pracy w gospodarstwie rolnym**”. W konkursie udział wzięło 41 rolników indywidualnych. Laureatom konkursu wręczono nagrody rzeczowe ufundowane przez KRUS i PIP.

Celem konkursu „**Bezpieczeństwo i ochrona kobiet i dzieci w rolnictwie**” dla rolniczek, w którym uczestniczyły 38 rolniczki z koła gospodyń, była popularyzacja bezpiecznego wykonywania przez kobiety prac w gospodarstwie rolnym oraz upowszechnianie prac uciążliwych i szkodliwych dla ich zdrowia oraz bezpieczeństwa dzieci na wsi. Laureatki konkursu otrzymały atrakcyjne książki o tematyce kulinarnej, ufundowane przez OIP Poznań.

„**Ochrona pracy kobiet i dzieci w gospodarstwie rolnym**” dla rolniczek - członkiń Koła Gospodyń Wiejskich w Fanianowie (gmina Łobżenica). W konkursie uczestniczyło 16 kobiet, które wykazały się dużą wiedzą w zakresie omawianych zagadnień. Laureatki konkursu otrzymały nagrody rzeczowe, a wszystkie uczestniczki - materiały profilaktyczne PIP dotyczące zakresu tematycznego szkolenia i konkursu.

„**Upadek to nie przypadek**” dotyczącym zagadnień związanych z bezpieczeństwem pracy w gospodarstwie rolnym, ze szczególnym uwzględnieniem tematyki dotyczącej upadków osób dla członkiń Koła Gospodyń Wiejskich z miejscowości Wilcza Kłoda gm. Wierzbinek,

„Zapobiegaj upadkom przy pracach w gospodarstwie rolnym”, w którym wzięło udział 33 rolników. Do konkursu zakwalifikowano rolników, którzy w roku 2013 ulegli wypadkom przy pracy rolniczej, spowodowanych upadkami na płaszczyźnie lub z wysokości. Konkurs organizowany był przez PT KRUS w Koninie przy współudziale Oddziału PIP w Koninie. Laureaci konkursu otrzymali dyplomy i nagrody ufundowane przez Okręgowego Inspektora Pracy.

„Powiatowy Rolnik Roku” dla rolników z terenu powiatu konińskiego. W konkursie tym organizowanym od kilku lat przez Oddział PIP w Koninie wspólnie ze Starostwem Konińskim i PT KRUS w Koninie oceniany jest m.in. stan bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwach rolnych. W czerwcu br. komisja konkursowa, w której pracach uczestniczył inspektor pracy wizytowała 12 gospodarstw zgłoszonych do konkursu. Płaszczyzną oceny gospodarstw dokonywaną przez inspektora pracy był stan bezpieczeństwa wizytowanych gospodarstw. Podczas Powiatowych Dożynek w Kleczewie jeden z laureatów otrzymał nagrodę ufundowaną przez Państwową Inspekcję Pracy.

Konkursy dla młodzieży kształcącej się na kierunkach rolniczych wpisały się już na stałe do kalendarza działań. Spośród 14 konkurów z udziałem 828 uczniów, trzy z nich są konkursami o zasięgu regionalnym, a uczestniczy w nich młodzież ze wszystkich szkół z regionów (oddziały w Lesznie, Ostrowie Wlkp. i Pile). Cieszy fakt udziału kilkusetosobowej grupy młodzieży w tych konkursach. Młodzież rywalizująca w rozgrywkach musiała wykazać się także umiejętnościami praktycznymi związanymi z przygotowaniem maszyn i urządzeń do pracy, doбором ochron indywidualnych związanych z obsługą urządzeń rolniczych, usunięciem nieprawidłowości czy oceną stanu technicznego (ujawnieniem jak największej liczby nieprawidłowości) przygotowanych zestawów maszyn.

Konkursy o tematyce bhp dla dzieci wiejskich. W 2014 r. zorganizowano w sumie **36** konkursów dla dzieci, przy czym były to konkursy wiedzy o zasadach związanych z bezpieczeństwem dzieci na wsi (3 konkursy dla **78** uczniów) , jak i konkursy plastyczne (21 konkursów dla 3095 uczniów stanowiących konkursy regionalne w ramach IV Ogólnopolskiego Konkursu „Bezpiecznie na wsi. Nie zbliżaj się zuchem do maszyn w ruchu!”, 12 innych konkursów plastycznych z udziałem **390** uczniów). Wzięło w nich udział w sumie **3563** dzieci.

Konferencje i spotkania o charakterze promocyjnym.

W roku sprawozdawczym organizowano również **konferencje i spotkania o charakterze promocyjnym**, których celami było dotarcie do jak największej liczby adresatów oraz wzbudzenie zainteresowania społeczności Wielkopolski. **Najważniejsze z nich, to:**

- ◆ W dniu 8 czerwca w Wysocku Wielkim w powiecie ostrowskim odbyła się konferencja podsumowująca **20 lat działań Regionalnej Komisji do Spraw Bezpieczeństwa i Higieny Pracy w Rolnictwie Indywidualnym** dla Wielkopolski Południowej. Honorowy patronat nad uroczystością objął Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Marek Sawicki.

Na zaproszenie Przewodniczącego Komisji Posła na Sejm RP Piotra Walkowskiego w jubileuszowym spotkaniu udział wzięli Andrzej Grzyb Poseł do Parlamentu Europejskiego, Senator RP Andżelika Możdżanowska, członek Zarządu Województwa Wielkopolskiego Krzysztof Grabowski oraz Krzysztof Bielecki Dyrektor Departamentu Prewencji i Promocji w Głównym Inspektoracie Pracy, Ministra Rolnictwa reprezentował Ernest Nasrterniak. W konferencji udział wzięli także: Stanisława Ziółkowska Okręgowy Inspektor Pracy w Poznaniu, Maria Wróblewska Dyrektor Oddziału Regionalnego KRUS, Andrzej Bobrowski Dyrektor Oddziału Terenowego Agencji Rynku Rolnego w Poznaniu, Mieczysław Szempiński Zastępca Dyrektora Oddziału Terenowego Agencji Nieruchomości Rolnych w Poznaniu, Adam Błochowiak Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Poznaniu, Rafał Klimek Zastępca Dyrektora Wielkopolskiego Oddziału Regionalnego ARiMR w Poznaniu oraz Lech Janicki Przewodniczący Konwentu Starostów Województwa Wielkopolskiego. Gości spotkania byli także członkowie Komisji, samorządowcy, członkowie Wielkopolskiej Izby Rolniczej, przedstawiciele jednostek organizacyjnych Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Państwowej Inspekcji Pracy, Wielkopolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Wielkopolskiego Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Regionalnego Związku Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych oraz rolnicy laureaci konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne”, sołtysi, przedstawiciele szkół kształcących na kierunkach rolniczych.

Przewodniczący Komisji Poseł Piotr Walkowski zaprosił do pełnienia roli współgospodarzy uroczystości, inicjatora powołania Komisji, długoletniego kierownika Oddziału Państwowej Inspekcji Pracy w Ostrowie Wielkopolskim Janusza Kurzydłowskiego oraz Kierownika Placówki Terenowej KRUS w Ostrowie

Wielkopolskim Andrzejem Cieślaką, który od początku funkcjonowania Komisji jest jej wiceprzewodniczącym.

Jubileusz stał się okazją do podsumowania działań podjętych w czasie dwudziestolecia pracy Komisji. Prezentacje podjętych inicjatyw przedstawił Andrzej Zalewski sekretarz Komisji, który zaprezentował najważniejsze wydarzenia z prac Komisji. Następnie nadszedł czas na podziękowania i wyróżnienia dla tych wszystkich, którzy wspierają działalność Komisji. Na wniosek Prezesa Wielkopolskiej Izby Rolniczej Piotra Walkowskiego Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyróżnił odznaką honorową „ZASŁUŻONY DLA ROLNICTWA” inspektorów działających na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa pracy w rolnictwie na wielkopolskiej wsi. Odznaki z rąk Posła Piotra Walkowskiego otrzymali m. in.:

- Stanisława Ziółkowska Okręgowy Inspektor Pracy w Poznaniu;
- Jacek Stendera, Juliusz Chorąży i Jacek Smykała - inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu;

Odznaki honorowe „ZASŁUŻONY DLA ROLNICTWA” otrzymali także pedagodzy ze szkół kształcących na kierunkach rolniczych zaangażowani w działania na rzecz edukacji uczniów i rolników zakresie poprawy stanu bezpieczeństwa wśród rolników i członków ich rodzin, a także rolnicy, laureaci konkursu „Bezpieczne Gospodarstwo Rolne” oraz sołtysi i samorządowcy zaangażowani w działania na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa pracy w rolnictwie wśród lokalnych społeczności.

Podczas uroczystości wręczono także odznaki honorowe „ZA ZASŁUGI DLA OCHRONY PRACY”, którymi uhonorowano dwóch inspektorów KRUS.

- ◆ **Konferencja na targach INTERMASZ w Poznaniu. „Transport mechaniczny na placu budowy – ograniczanie zagrożeń zawodowych”**, pod takim tytułem Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w latach 2013 – 2012 przy współdziałaniu pracodawców zrzeszonych w Porozumieniu dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie, zorganizował konferencję podczas odbywających się w Poznaniu w dniach od 21 do 24 maja 2014 r. Międzynarodowych Targów Maszyn Budowlanych, Pojazdów i Sprzętu Specjalistycznego INTERMASZ. Część merytoryczną konferencji poprzedziło wręczenie Krzysztofowi Antoniewiczowi, przewodniczącemu Zarządu Okręgu Wielkopolskiego Związku Zawodowego Budowlani Odznaki Honorowej Za Zasługi dla Ochrony Pracy. Z upoważnienia Głównego Inspektora Pracy, Odznakę wręczyła Stanisława Ziółkowska, Okręgowy

Inspektor Pracy w Poznaniu w towarzystwie Zbigniewa Janowskiego, przewodniczącego Związku Zawodowego Budowlani. Na wstępie konferencji Stanisława Ziółkowska przedstawiła założenia i cele Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w latach 2013 -2020. Z kolei Zbigniew Brzeziński z Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie, przedstawił idee powołania Porozumienia, które zrzesza 8 największych firm budowlanych działających w Polsce. W dalszej części konferencji Jacek Kalwas z firmy WARBUD S.A. omówił wymagania bezpieczeństwa dla maszyn i urządzeń transportowych na budowie, natomiast przedmiotem wystąpienia Mirosława Mitkowskiego z firmy BUDIMIEX S.A. były dobre praktyki w eksploatacji maszyn i urządzeń transportu bliskiego. Obie firmy są członkami Porozumienia dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie. Kwalifikacje pracowników zatrudnionych przy transporcie materiałów budowlanych były tematem wystąpienia Michała Jurgi, starszego inspektora pracy OIP Poznań. Podsumowaniem konferencji było wystąpienie Mirosława Leszczyńskiego, starszego inspektora pracy OIP Poznań na temat działań prewencyjnych Państwowej Inspekcji Pracy oraz kampanii prewencyjnej „Szanuj Życie”.

- ◆ **„Miejsce pracy Call Center – teraźniejszość i przyszłość”** – konferencja w Poznaniu. Biuro Kooperacji Nauki i Świata Pracy (KOWA) przy Uniwersytecie Europejskim Viadrina we Frankfurcie nad Odrą zorganizowało w dniach 16-17.06.2014 r. w ramach współpracy transgranicznej wizytę studyjną przedstawicieli pracodawców i związków zawodowych z Polski, Niemiec i Austrii. Partnerem projektu jest Państwowa Inspekcja Pracy. Podczas odbywającej się w Poznaniu wizyty studyjnej połączonej z konferencją „Miejsce pracy Call Center – teraźniejszość i przyszłość” dyskutowano o specyfice i sytuacji branży Call Center w różnych krajach europejskich. Państwową Inspekcję Pracy reprezentowali Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu oraz Franciszek Grześkowiak, okręgowy inspektor pracy w Zielonej Górze. Głównym tematem dyskusji i wymiany poglądów były sprawy związane z działalnością Call Center na terenie Polski, Austrii i Niemiec. W pierwszym dniu wizyty w Poznaniu, Jacek Barankiewicz, wiceprezes zarządu Stowarzyszenia Marketingu Bezpośredniego przedstawił specyfikę i problemy branży w Polsce. Z kolei reprezentanci NSZZ „Solidarność” Renata Sadowska-Kosiacka oraz Ryszard Zielonka przedstawili sytuację osób zatrudnionych w Call Center na

przykładzie firmy Orange. Uczestniczący w projekcie partnerzy odwiedzili jedno z Call Center w Poznaniu. Drugiego dnia konferencji Anna Matuszczak, starszy inspektor pracy OIP Poznań przedstawiła aktualny stan ochrony pracy w firmach Call Center i wnioski wynikające z kontroli przeprowadzonych przez inspektorów pracy. Prezentacja inspektora pracy a także wystąpienia okręgowych inspektorów pracy z Poznania i Zielonej Góry poprzedziły ożywioną dyskusję uczestników projektu.

- ◆ **Konferencja w Gołuchowie.** Oddział PIP w Ostrowie Wlkp. przy współpracy Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych oraz kampanii informacyjno-promocyjnej dla zakładów usług leśnych zorganizował w dniu 2.10.2014 r. na terenie Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie, konferencję dla pracodawców świadczących usługi związane z pozyskaniem drewna na rzecz Lasów Państwowych. W spotkaniu uczestniczyło 30 pracodawców świadczących usługi w zakresie gospodarki leśnej. Na konferencji obecny był także prezes Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Przedsiębiorców Leśnych oraz przedstawiciele służb bhp z 7 Nadleśnictw działających w regionie Wielkopolski Południowej.

- ◆ **Komunikacja a bezpieczeństwo pracy”** - konferencja w Pile. Znaczenie właściwych relacji międzyludzkich i komunikacji wewnętrznej dla bezpieczeństwa pracy to główny temat konferencji zorganizowanej 21.11.2014 r. w siedzibie Wyższej Szkoły Biznesu w Pile w ramach koordynowanej przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy kampanii informacyjnej „Dobra komunikacja elementem bezpiecznej pracy”. Organizatorami konferencji było Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Służby BHP, Oddział w Pile, Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu oraz Urząd Dozoru Technicznego w Poznaniu. Rozpoczynając konferencję Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu wskazała na potrzebę wdrożenia w każdym zakładzie pracy jasnych zasad komunikacji i relacji wzajemnych pomiędzy pracownikami i ich przełożonymi. Skuteczna komunikacja w kształtowaniu technicznego bezpieczeństwa była także przedmiotem wystąpienia Andrzeja Ziółkowskiego, dyrektora Urzędu Dozoru Technicznego w Poznaniu. Z kolei Marek Nościsz, prezes Zarządu Głównego Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby Bezpieczeństwa i Higieny Pracy przedstawił pozytywne aspekty

jakie samorząd zawodowy wnosi w rozwój służby BHP. Jędrzej Czarny, kierownik Oddziału Państwowej Inspekcji Pracy w Pile omówił zjawisko mobbingu jako naruszenie zasad prawidłowej komunikacji w stosunkach wewnętrznych zakładu. Dobre praktyki w komunikacji wewnątrz zakładu zaprezentowali przedstawiciele Philips Lighting Poland S.A. oraz firmy Filter Service. Podczas konferencji Zygmunt Jeliński, przewodniczący Oddziału Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP w Pile otrzymał przyznaną przez Głównego Inspektora Pracy odznakę honorową „Za Zasługi dla Ochrony Pracy”, którą wręczyła Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu.

- ◆ **Wypadki przy pracy – zagrożenia, postępowanie, profilaktyka.** Konferencja w Lesznie. Zapobieganie wypadkom przy pracy, rola służby BHP w kształtowaniu bezpiecznych warunków pracy a także zasady odpowiedzialności za wykroczenia i przestępstwa związane z wypadkami przy pracy były głównymi tematami konferencji zorganizowanej 27.11.2014 r. w ramach programu „Region bezpiecznej pracy” w siedzibie Oddziału Państwowej Inspekcji Pracy w Lesznie. W konferencji uczestniczyło 75 pracodawców oraz pracowników służby BHP. Znaczenie działań prewencyjnych Państwowej Inspekcji Pracy w eliminacji i ograniczaniu zagrożeń wypadkowych w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych omówiła Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu. Z kolei Danuta Goździewicz-Suchanek, kierownik Oddziału PIP w Lesznie zwróciła uwagę na wzrost liczby wypadków przy pracy w regionie leszczyńskim, a także wskazała na brak właściwego zabezpieczenia maszyn i urządzeń, brak zabezpieczeń przed upadkiem z wysokości a także pośpiech i lekkomyślność jak główne przyczyny wypadków do jakich doszło w ostatnim czasie. Aktualny stan wypadkowości w regionie leszczyńskim, typowe zagrożenia i nieprawidłowości ujawnione podczas kontroli a także sposoby zapobiegania wypadkom przy pracy omówili Arkadiusz Jaraczewski, Joanna Łapińska, Adam Grzempczyński, Michał Jurga, Szymon Andrzejewski, inspektorzy pracy z Oddziału PIP w Lesznie. Zasady odpowiedzialności karnej i wykroczeniowej związanej z wypadkami przy pracy przedstawił Przemysław Koronowski, prawnik Oddziału PIP w Lesznie.

Targi.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu co roku bierze udział w targach, których tematyka i charakter wiąże się z pracą i ochroną zdrowia i życia osób pracujących. Najważniejsze imprezy tego typu to: Międzynarodowe Targi Budownictwa BUDMA, ITM/SAWO i INTERMARSZ.

Stoiska informacyjne w 2014 roku organizowano podczas:

- ◆ Stoisko informacyjne podczas targów BUDMA 2014 wraz z przygotowaniem odpowiednich materiałów – 05.02.2014 r. – 20.05.2014 r.,
- ◆ Stanowisko informacyjne na III Powiatowych i Młodzieżowych Targach Pracy w Gimnazjum nr 2 w Ostrzeszowie – 06.03.2014 r.,
- ◆ Stanowisko informacyjne na Targach Pracy w Zespole Szkół w Szamotułach – 21.03.2014 r.,
- ◆ stoisko podczas targów SAWO 2014, które odbywały się na terenie Międzynarodowych Targów Poznańskich w okresie od 9 do 11 kwietnia 2014 r.
- ◆ Punkt informacyjno-doradczy podczas II Wszechnicy SIP zorganizowanej przez Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Wielkopolska Południowa w Kaliszu – 23.04.2014 r.,
- ◆ Stoisko z poradami podczas festynu „Bezpieczeństwo naszą wspólną sprawą” organizowanego cyklicznie w Muzeum Rolnictwa w Szreniawie przez Komendę Wojewódzką Policji – 13.07.2014 r.,
- ◆ Stoisko z poradami dotyczącymi zagadnień ogólnego bezpieczeństwa jak i prawa pracy podczas festynu charytatywnego „Niebiescy dzieciom” – 07.09.2014 r.,
- ◆ stoisko Państwowej Inspekcji pracy podczas XIV Wystawy Maszyn Rolniczych AGRO-SHOW 2014, która odbywała się od 19 do 22.09.2014 r. w Bednarach,
- ◆ Stoisko w ramach dni ubezpieczonego w siedzibie ZUS w Poznaniu – 07.10.2014r.,
- ◆ 19.10.2014 r. temat bezpieczeństwa użytkowania maszyn był przedstawiony podczas akcji zorganizowanej przez ZSZ w Krzyżu Wlkp. Pn. „Kocham Cię Życie”.
- ◆ Stoisko połączone z udzielaniem porad prawnych z zakresu prawa pracy podczas Europejskich Dni Pracy na terenie MTP – 15.10.2014 r.

3. Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych.

Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych 2013 – 2020 stanowi kontynuację działań podjętych w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Wypadków przy Pracy 2010 – 2012 i obejmuje zakresem działania inicjatywy podejmowane przez Partnerów Strategii w celu ograniczania liczby wypadków oraz ograniczania zagrożeń zawodowych skutkujących schorzeniami związanymi z pracą na terenie Województwa Wielkopolskiego.

Zasadniczym i głównym celem WSOZZ jest ograniczenie liczby wypadków oraz ograniczenie zagrożeń zawodowych skutkujących schorzeniami związanymi z pracą poprzez **kształtowanie i propagowanie w społeczeństwie kultury bezpieczeństwa i higieny pracy** oraz dotarcie do pracodawców i ich organizacji, a także pracowników i ich organizacji, z informacją o podjętej misji zintegrowanego podejścia do ograniczania wypadków przy pracy i zagrożeń zawodowych, uwzględniającego poszczególne etapy tego procesu, różne potrzeby pracodawców i zmiany zachodzące w środowisku pracy.

Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych realizowana jest poprzez powołanie przez Okręgowego Inspektora Pracy organu konsultacyjno-doradczego w postaci Komisji składającej się z przedstawicieli działających na terenie Województwa Wielkopolskiego organów nadzoru nad warunkami pracy, organów administracji rządowej i samorządowej, organizacji pracodawców, związków zawodowych, samorządów gospodarczych i zawodowych, stowarzyszeń i innych organizacji, których statutowym zadaniem jest ochrona pracy.

W 2014 roku na terenie działania Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu odbyły się dwa **posiedzenia** Komisji Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Wypadków przy Pracy: w lutym (27.02.2014) i w październiku (19.10.2014) 2014 r. W ramach WSOZZ zorganizowano konferencje: w czasie targów BUDMA 2014 – „Bezpieczeństwo pracy w budownictwie – prace remontowe”, 25.04.2014 – Wielkopolskie Obchody Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w siedzibie firmy Andre Abrasive Articles w Kole, Międzynarodowe Targi Ochrony Pracy, Pożarnictwa i Ratownictwa SAWO 2014 - I Panelową Konferencję dotyczącą ograniczania zagrożeń zawodowych w transporcie

Konferencja panelowa i pokaz bezpiecznej eksploatacji wózków podnośnikowych podczas targów SAWO 2014, odbywających się w Poznaniu dniach od 9 do 11 kwietnia

2014 r. XXII Międzynarodowych Targów Ochrony Pracy, Pożarnictwa i Ratownictwa SAWO 2014, Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu przy współpracy z partnerami Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w latach 2013 – 2020 zorganizował I Panelową Konferencję dotyczącą ograniczania zagrożeń zawodowych w transporcie. Uroczystego rozpoczęcia konferencji dokonała Iwona Hickiewicz, główny inspektor pracy. Otwarcie konferencji poprzedziło wystąpienie Stanisławy Ziółkowskiej, okręgowego inspektora pracy w Poznaniu, w którym przedstawiła założenia Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w latach 2013 -2020, a także wystąpienie Mieczysława Borowskiego, prezesa Urzędu Dozoru Technicznego. Konferencję podzielono na cztery panele. Pierwszy panel dotyczył transportu drogowego, drugi mechanicznego transportu wewnątrzzakładowego, trzeci ręcznego transportu wewnątrzzakładowego, natomiast czwarty ryzyka zawodowego przy pracach transportowych. W konferencji wzięło udział ponad 450 uczestników, w tym pracodawcy, osoby kierujące pracownikami, pracownicy służby bhp, przedstawiciele związków zawodowych, społeczni inspektorzy pracy, studenci szkół technicznych oraz osoby zainteresowane problematyką ograniczania zagrożeń zawodowych w transporcie. Wśród zaproszonych gości byli min. Leszek Zając, zastępca głównego inspektora pracy, Krzysztof Kowalik, dyrektor Departamentu Nadzoru i Kontroli, Krzysztof Bielecki, dyrektor Departamentu Prewencji i Promocji Głównego Inspektoratu Pracy, Piotr Stanik, prezes Polskiej Izby Gospodarczej Rusztowań, Danuta Gawęcka, dyrektor Polskiej Izby Gospodarczej Rusztowań oraz przedstawiciele współpracujących z Państwową Inspekcją Pracy organów nadzoru i kontroli nad warunkami pracy. Współorganizatorami konferencji byli partnerzy Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych tj. Inspektorat Urzędu Dozoru Technicznego w Poznaniu, Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Poznaniu, Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu, I Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Poznaniu, Transportowy Dozór Techniczny Oddział Terenowy w Poznaniu, Wielkopolskie Centrum Medycyny Pracy, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Poznaniu oraz Międzynarodowe Targi Poznańskie. Praktycznym uzupełnieniem konferencji był zorganizowany wspólnie z Urzędem Dozoru Technicznego pokaz bezpiecznej eksploatacji wózków podnośnikowych.

W ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych 2013 -2020 w dniu 26.09.2014 r. na terenie fabryki samochodów użytkowych Volkswagen Poznań zorganizowano spotkanie służb BHP firm zrzeszonych w Porozumieniu dla Bezpieczeństwa w Budownictwie realizujących duże inwestycje na terenie Wielkopolski, w tym na rzecz Volkswagena. Podczas spotkania przedstawiono dobre praktyki stosowane przez wykonawców na budowie oraz dokonano wymiany doświadczeń w zakresie przeciwdziałania

zagrożeniom wypadkowym w trakcie realizacji dużych inwestycji. Uczestnicy spotkania zostali także zapoznani z zasadami prawidłowego nadzoru inwestorskiego i współpracy inwestora z generalnym wykonawcą i podwykonawcami w zakresie zapewnienia bezpiecznych warunków realizacji inwestycji. W spotkaniu uczestniczył Krzysztof Duda, zastępca okręgowego inspektora pracy w Poznaniu.

W dniu 28.10.2014 r. odbyła się konferencja w Centrum Wykładowym Politechniki Poznańskiej. Organizatorami konferencji zorganizowanej w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych był Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu, Polska Izba Gospodarcza Rusztowań oraz Inspektorat Urzędu Dozoru Technicznego w Poznaniu. Temat konferencji, to: „Transport pionowy przy budowie i eksploatacji rusztowań”.

Obrady Komisji Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych. Podsumowanie działań podejmowanych przez partnerów Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w 2014 r. a także dyskusja dotycząca dalszych inicjatyw prewencyjnych były głównym tematem posiedzenia Komisji Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych, które odbyło się 16.10.2014 r. w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. W obradach uczestniczyła Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu oraz Tomasz Gajdziński, zastępca okręgowego inspektora pracy d.s. prawno-organizacyjnych. Partnerzy Strategii w tym min. Wielkopolski Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego, I Oddział ZUS w Poznaniu, Urząd Dozoru Technicznego, Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Służby BHP, Polska Izba Gospodarcza Rusztowań, Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Wojewódzkie Centrum Medycyny Pracy a także Zarząd Regionu Wielkopolska NSZZ „Solidarność”, zorganizowały liczne konferencje, seminaria, szkolenia, konkursy popularyzujące sprawy ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa i higieny pracy. Jednym z głównych założeń Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych realizowanej przez jej partnerów jest kształtowanie kultury bezpieczeństwa nie tylko wśród pracowników i pracodawców ale także wśród dzieci i młodzieży.

V. Wybrane zagadnienia z działalności Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu.

1. Kontrole wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy.

W 2014 roku w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu w praktyce nadzorczo-kontrolnej, podobnie jak w roku minionym, dominowały problemy nierealizowania przez pracodawców obowiązków w zakresie wypłaty świadczeń ze stosunku pracy. Stan **przestrzegania przepisów prawa pracy w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń pracowniczych** w stosunku do roku poprzedniego nie zmienił się i znacznie odbiega od stanu postulowanego w przepisach prawa pracy. Stwierdzone podczas kontroli przyczyny tego rodzaju naruszeń prawa są zróżnicowane. W znacznej mierze wynikają z zatorów płatniczych i utraty przez pracodawców płynności finansowej, ale nadal w pewnym stopniu także z zaniechanych przez pracodawców powinności w zakresie wypłaty świadczeń.

Problematykę tę kontrolowano w związku z realizacją kontroli skargowych, w ramach prowadzonych tematów stałych ujętych w planie centralnych, a także podczas kontroli różnych branż.

Wzrost kwot wyegzekwowanych należności ze stosunku pracy (kwot wynikających z decyzji płatniczych i wniosków inspektorów pracy) jest symptomatyczny. Mimo że dane GUS z 29.01.2014 r. potwierdziły, że bezrobocie w Wielkopolsce na koniec grudnia 2014 r. wynosiło 7,8% (najniższe w Polsce), to jednak w ciągu roku wahało się znacznie, maksymalnie wynosiło 9,6%. Interwencje inspektorów pracy, podejmowane najczęściej na wniosek byłych pracowników, dotyczyły zatem tych pracodawców, którzy odczuwali skutki dekoniunktury gospodarczej lat ubiegłych i nie stali się beneficjentami poprawiającej się sytuacji na rynku pracy. Wzrost liczby miejsc pracy nie jest równoznaczny ze wzrostem możliwości płatniczych poszczególnych pracodawców, którzy utracili płynność finansową.

Wahania kwot wyegzekwowanych świadczeń pieniężnych w kolejnych latach związane są przede wszystkim ze zmienną liczbą upadłości pracodawców lub faktyczną likwidacją podmiotów kontrolowanych (zaprzestania działalności lub zatrudniania osób fizycznych), co skutkuje obiektywną niemożnością wdrożenia skutecznej egzekucji.

Znaczny wzrost nieprawidłowości w obszarze należności pieniężnych ze stosunku pracy jest odzwierciedleniem ogólnej sytuacji finansowej przedsiębiorstw – skutki kryzysu ekonomicznego w wielu przedsiębiorstwach mają swoje odbicie również w stosunku do należności pracowniczych. Naruszane jednak są nie tylko postanowienia przepisów rangi ustawowej, na przykład kodeks pracy, ale również ogólne klauzule dotyczące rozkładu ryzyka między strony stosunku pracy.

W 2014 roku w OIP w Poznaniu inspektorzy pracy wydali **983 (bez decyzji uchylonych, wygaszonych)** decyzje płatnicze dotyczące 11.840 pracowników w **337** zakładach pracy na łączną kwotę **25.796.474,84** zł. W przeliczeniu na jeden zakład kwota nakazana do zapłaty wyniosła w 2014 r. **74.084,71** zł, a zatem nieznacznie obniżyła się (o ok. 4,3%) w stosunku do roku ubiegłego.

Łącznie kwota wyegzekwowanych świadczeń w roku 2014 do dnia 31.12.2014 r. wynosi **33.578.042,30** zł (razem z poleceniami), w tym w wyniku wydanych decyzji nakazowych **17.701.423,30** zł, wniosków: 9.296.904,07 zł, poleceń: 6.579.714,93 zł.

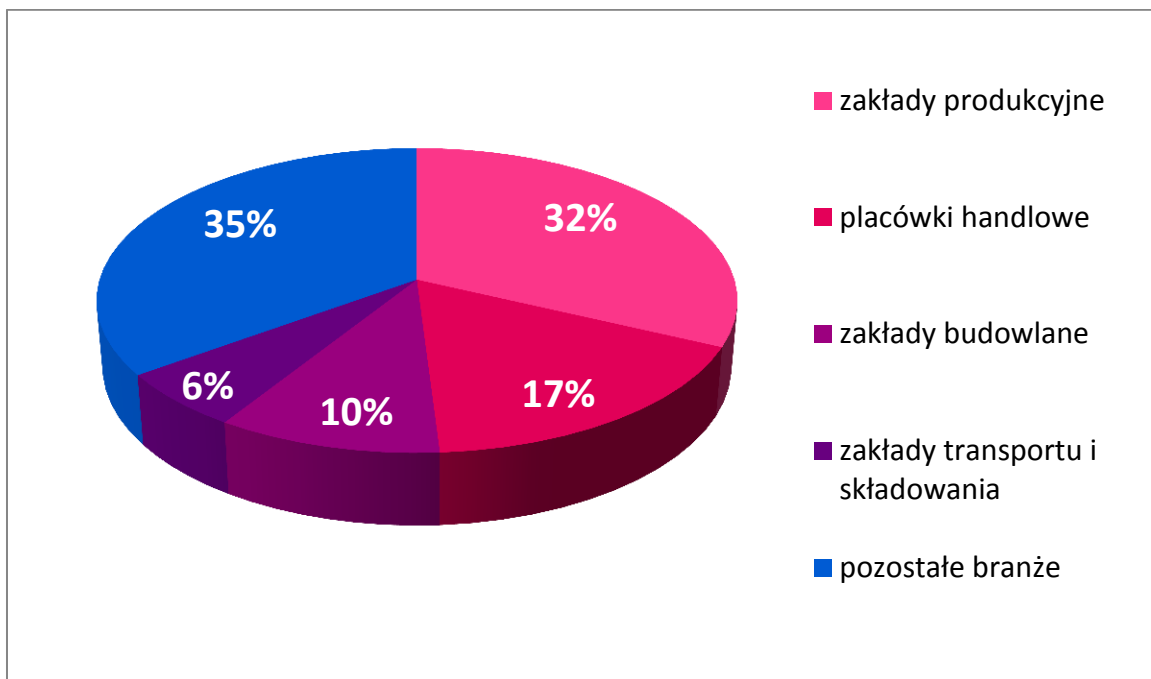
Kwota wyegzekwowanych świadczeń ze stosunku pracy **wzrosła** w stosunku do roku ubiegłego o ok. **10%**. Oceniając skuteczność zastosowanych środków prawnych należy stwierdzić stosunkowo wysoką efektywność poleceń, które realizowane są prawie w 99% jeszcze w czasie kontroli.

W 2014 roku 1390 kontroli dotyczących m.in. wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy zostało wywołanych skargami pracowniczymi. Ponadto w **1742** kontrolach, czyli w **co piątej kontroli**, inspektorzy pracy badali **terminowość wypłacenia wynagrodzenia za pracę**.

We wszystkich kontrolach wydano 3210 wniosków w wystąpieniach, z których 1657 dotyczyło niewypłacenia lub nieterminowego wypłacenia wynagrodzenia za pracę. Także 719 **decyzji płacowych** (na 983 obejmujących świadczenia ze stosunku pracy), tj. **ponad 73% dotyczyło niewypłacenia lub nieterminowego wypłacenia wynagrodzenia za pracę**.

Kontrole ukierunkowane na sprawdzenie u wybranych pracodawców problematyki wypłaty wynagrodzeń, wraz z rozpoznaniem przyczyn i skutków zaniechań pracodawców dla pracowników, prowadzone były w okresie od 01.01.2014 r. do 31.12.2014 r., zgodnie z programem działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2013 rok, w ramach działania PIP: „**Egzekwowanie praw pracowniczych w zakresie wypłaty wynagrodzeń i innych świadczeń ze stosunku pracy – w zakładach różnych branż**”.

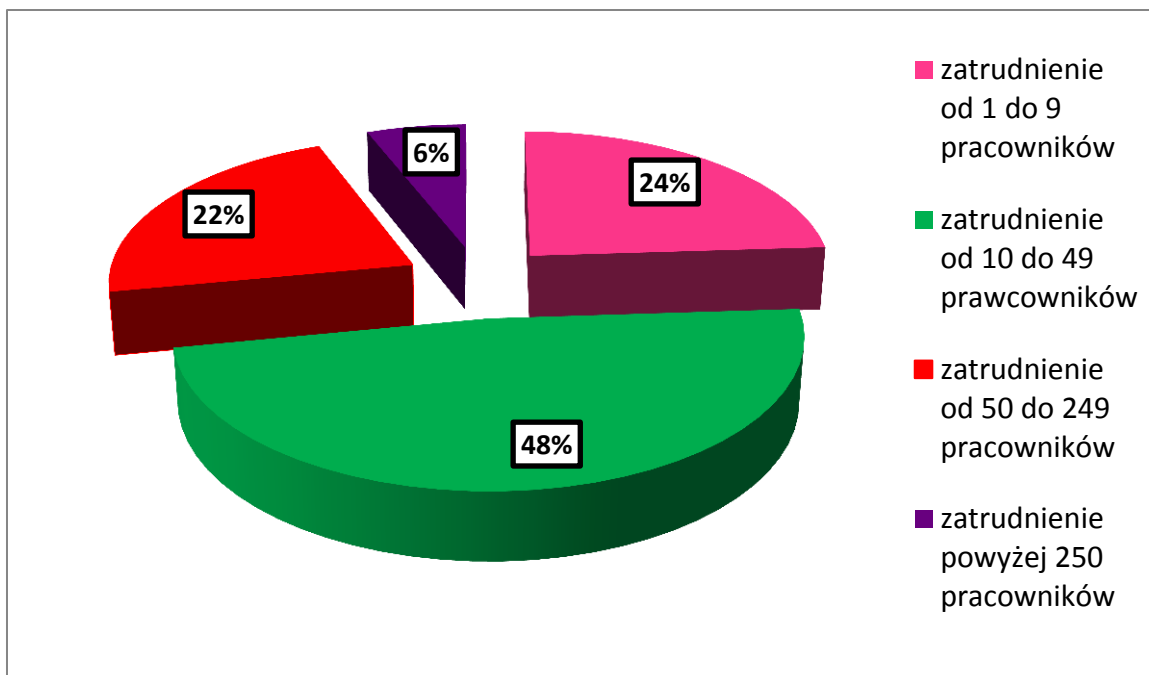
Z ogólnej liczby **100** kontroli: **32** przeprowadzono w zakładach produkcyjnych, **17** – w placówkach handlowych, **10** – w zakładach budowlanych, **6** – w zakładach transportu i składowania, **35** – w zakładach pozostałych branż.

Wykres 41. Struktura branżowa

Inspektorzy pracy przeprowadzili kontrole u pracodawców z następującym przedziałem zatrudnienia:

- **1 - 9** pracowników - **24** czynności kontrolnych,
- **10 - 49** pracowników - **48** czynności kontrolnych,
- **50 - 249** pracowników - **22** czynności kontrolnych,
- powyżej **250** pracowników - **6** czynności kontrolnych.

Wykres 42. Struktura zatrudnienia

W skontrolowanych zakładach pracy zatrudnionych było łącznie **8.502 pracowników**, w tym **4.292 kobiety** i **46 pracowników młodocianych**. Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie realizowanego tematu dotyczyły **4.021 pracowników** na łączną kwotę **5.600.726,00 zł**.

Do najczęściej stwierdzanych nieprawidłowości w 2014 roku należały:

- niewypłacanie i nieterminowe wypłacanie wynagrodzenia za pracę,
- niewypłacanie wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy i ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy.
- niewypłacanie wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i dodatku za pracę w porze nocnej,
- niewypłacanie ekwiwalentu za pranie i naprawę odzieży.

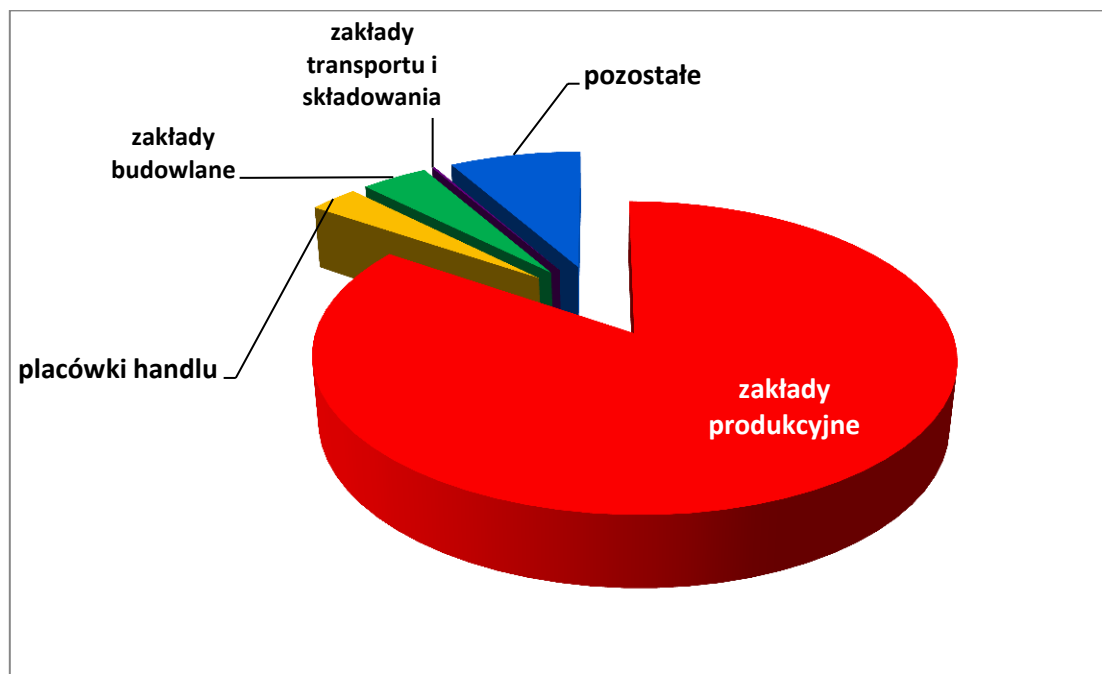
Inspektorzy pracy wyegzekwowali dla pracowników **4.132.111,00 zł**, tj. 74 % kwot zobowiązań zawartych w wydanych decyzjach (biorąc pod uwagę, że jeden z pracodawców w związku z upadłością nie wypłaci 1.300.000,00 zł, to **wyegzekwowana kwota stanowi ponda 96%**), w tym:

- podczas kontroli **2.882.976,00 zł** (**prawie 70% wyegzekwowanych świadczeń**), w tym:

- na podstawie poleceń ustnych 1.673.016,00 zł
- na podstawie decyzji płacowej 1.209.960,00 zł
- na podstawie pozostałych decyzji płacowych 875.381,00 zł
- na podstawie wystąpień 373.754,00 zł.

Jedna z kontrolowanych firm, zalegająca pracownikom prawie 1.300.000, 00 zł z tytułu wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy, została postawiona w stan upadłości z możliwością zawarcia układu i wystąpiła z wnioskiem do Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych o wypłacenie pracownikom należnego wynagrodzenia.

Brak środków finansowych dotknął przede wszystkim przedsiębiorstwa branży produkcyjnej, w szczególności zakłady produkujące maszyny i urządzenia oraz środki transportu. Przyczyna tego faktu leży w słabej koniunkturze gospodarczej, a co za tym idzie w spadku obrotów oraz zachwianiu płynności finansowej. Część pracodawców mających przejściowe problemy finansowe realizuje obowiązek wypłaty wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń pracowniczych dopiero podczas czynności kontrolnych wykonywanych przez inspektorów pracy. W ten sposób korzystają z nieformalnego wsparcia finansowego kosztem pracowników.

Wykres 43. Wygzekwowane świadczenia ze stosunku pracy w poszczególnych sektorach gospodarczych.

Inspektorzy pracy, egzekwując realizację decyzji nakazowych, wydali w wyniku przeprowadzonych rekontroli 2 upomnienia. Brak realizacji upomnienia skutkowało wszczęciem postępowań egzekucyjnych w stosunku do 2 pracodawców i nałożeniem grzywien w celu przymuszenia w łącznej kwocie 35.000,00 zł.

Ogółem w stosunku do 74 osób winnych naruszenia przepisów prawa pracy wszczęto postępowania w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracownika. Mandatami karnymi ukarano 57 osób na łączną kwotę 72.500,00 zł. Inspektorzy pracy, w związku ze stwierdzonymi wykroczeniami, skierowali 5 wniosków o ukaranie do sądów rejonowych. Sądy w 4 zakończonych już sprawach nałożyły kary grzywny w łącznej wysokości 13.000,00 zł.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące wypłaty wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy w zakładach różnych branż, potwierdzana od co najmniej 5 lat ich powtarzalność i podobna skala, wskazują na potrzebę prowadzenia przez PIP ukierunkowanych kontroli. **Źródeł naruszeń prawa pracy** należy szukać głównie w **braku środków finansowych i nieznanomości przepisów**, w mniejszym zakresie w niewłaściwej metodzie obliczania oraz pomyłkach przy obliczaniu i odmowie wypłaty. Często stwierdzane w toku kontroli, zwłaszcza w małych zakładach pracy, **słabe przygotowanie merytoryczne pracowników służb kadrowo – płacowych** stanowi jedną z głównych przesłanek występowania nieprawidłowości. Wskazane jest zatem **położenie większego nacisku na działalność profilaktyczno-szkoleniową i popularyzatorską**, prowadzoną przez inspektorów pracy w środkach masowego przekazu oraz na spotkaniach seminaryjnych z pracodawcami.

2. Legalność zatrudnienia

Zatrudniania na podstawie kontraktów lub działalności gospodarczej na własny rachunek albo zatrudniania na podstawie umów cywilnoprawnych zamiast zawarcia umowy o pracę, to obszary naruszeń prawa, stanowiące przedmiot kontroli w zakresie legalności zatrudnienia, w tym zatrudnienia obcokrajowców. W roku 2014 przeprowadzono ponad **2200 kontroli w zakresie legalności zatrudnienia**, które ujawniły takie same nieprawidłowości, które występowały w latach poprzednich, tj.: brak potwierdzenia na piśmie umowy o pracę, zawieranie umów cywilnoprawnych w warunkach, w których zgodnie z art. 22 § 1 Kodeksu pracy powinna być zawarta umowa o pracę, nieterminowe zgłaszanie do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, brak powiadomienia powiatowego urzędu pracy o podjęciu

zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przez bezrobotnych, nieopłacanie i nieterminowe opłacanie składek na Fundusz Pracy.

Nieprawidłowość wynikająca z nielegalnego zatrudnienia wystąpiła w dalszym ciągu w znacznej liczbie przypadków. Na **21.224** badanych osób stwierdzono **nielegalne zatrudnienie w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia** w **476** przypadkach (2,2%) ogółu badanych, w tym **247** osób (1,3%), spośród badanych pod tym kątem **18.898** osób pracujących nie miało potwierdzonej na piśmie umowy o pracę, a **361** osób (1,7% spośród **20.213** badanych) nie było zgłoszonych do ubezpieczenia społecznego.

Pominięto tu przypadki zakwestionowania umów cywilnoprawnych, jako włączone do problematyki dotyczącej **zmiany lub przekształcenia umów wiążących strony niezgodnych z charakterem świadczonej pracy** – omówionej w rozdziale II pkt 14 niniejszego sprawozdania.

Kontrole wykazały znaczną liczbę **przypadków nieopłacania składki na Fundusz Pracy** – zadłużenie na rzecz Funduszu Pracy wyniosło 698.094,00 zł za 3.544 osoby, w stosunku do 34.865 osób badanych, tym samym **nieprawidłowość ta obejmowała 10,1%** badanych osób objętych obowiązkiem ubezpieczenia. W 2013 r. wskaźnik ten wynosił 9,22%, z tym, że ujawniona kwota nieopłaconych składek była wyższa i wynosiła 1.031.674 zł.

Sprawdzono status 1.356 bezrobotnych, które podjęły pracę zarobkową w kontrolowanych podmiotach. Ujawniono, że 101 bezrobotnych (w tej liczbie 9 bezrobotnych z prawem do zasiłku) nie zgłosiło do właściwego powiatowego urzędu pracy faktu podjęcia pracy, co stanowi 7,4% podejmujących pracę osób bezrobotnych objętych kontrolą. W 2013 r. wskaźnik ten wynosił 12.96%.

Kontrolowani **zalegalizowali w 2014 r.** w trakcie kontroli i w wyniku realizacji wystąpień pokontrolnych zatrudnienie **385** osób, tj. 80% nielegalnie zatrudnionych – w 2013 r. było to 60,5%, w tym **zawarto 222 umowy o pracę**, oraz **zgłoszono do ubezpieczenia społecznego 265 osób**. •Ujawnione nieprawidłowości występują najczęściej w tych samych branżach (budownictwo, handel i usługi, gastronomia, zakłady usług leśnych), w których występowały w latach ubiegłych. Większość ujawnionych, w skali roku przypadków nielegalnego zatrudnienia, ma miejsce na terenach strukturalnego bezrobocia, których cechą charakterystyczną jest to, że wykonuje tam pracę dużo mniejsza liczba pracujących, niż średnio w województwie, i dlatego nadal liczba prowadzonych tam kontroli będzie zwiększona.

W 2014 r. inspektorzy pracy, tak samo jak w 2013 r. rozprawdzili materiały informacyjne z zakresu legalności zatrudnienia przede wszystkim wśród osób poszukujących pracę, wykonujących pracę na innej podstawie niż umowy o pracę, jak również wśród przedsiębiorców i pracodawców. Działania te powiązane były z programami promocyjno-prewencyjnymi oraz w szczególności z kampaniami „Poznaj swoje prawa w pracy” i „Zanim podejmiesz pracę”. Współpracowano również z ZUS w formie stoisk PIP w czasie „Dni otwartych Ubezpieczonego” w Poznaniu i Koninie.

Podobnie jak w latach poprzednich w 2013 r. najczęściej podejmowano współpracę ze starostami powiatów (82 powiadomienia oraz 12 kontroli przeprowadzonych na wniosek Powiatowych Urzędów Pracy), Zakładem Ubezpieczeń Społecznych (66 powiadomień, 9 kontroli na wniosek), urzędami skarbowymi (51 powiadomień, 39 kontroli na wniosek). Inspektorzy pracy przeprowadzili również 9 wspólnych kontroli z Policją. Nie wystąpił żaden przypadek ze strony Policji odmowy przydzielenia inspektorom pracy asysty funkcjonariuszy.

Na terenie działania Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w 2014 r. w zakresie **legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz wykonywania pracy przez cudzoziemców** przeprowadzono 172 kontrole. **Kontrolami objęto 1384 cudzoziemców** w tym 1218 z nieposiadających obywatelstwa państw członkowskich UE/EOG lub Szwajcarii.

Państwa, z których pochodzili cudzoziemcy, to m.in. Ghana, Gruzja, Indie, Nigeria, Pakistan, Turcja, Ukraina, Kanada, Tajlandia. Na **576 cudzoziemców** objętych kontrolą, od których wymagane było zezwolenie na pracę – **zezwolenia nie posiadało 29 cudzoziemców**, w tym najwięcej obywateli Ukrainy, tj. 20 cudzoziemców. Generalnie na terenie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu nie stwierdzono w 2014 roku nowych zjawisk, problemów czy tendencji różnych od stwierdzonych w 2013 roku. Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości była **powierzchnowa znajomość przepisów w zakresie legalności zatrudnienia cudzoziemców**, co spowodowało ich błędną interpretację, ale jednocześnie świadome poczynania pracodawcy zmierzające do zmniejszenia kosztów zatrudnienia, poprzez zgłaszanie nieprawdziwych danych mających wpływ na wysokość składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy. O tym, że naruszenia przepisów w zakresie legalności zatrudnienia są znaczące, świadczy okres wykonywania pracy przez cudzoziemców na innych warunkach niż określone w wydanych zezwoleniach na pracę, tj. utrzymywanie przez dłuższy okres stanu niezgodnego z prawem.

Nieprawidłowości odnoszące się do legalności zatrudnienia bądź powierzenia innej pracy zarobkowej cudzoziemcom w przeważającej części zostały stwierdzone przez inspektorów pracy podczas podejmowanych kontroli rutynowych.

W kilku przypadkach kontrole zostały przeprowadzone na podstawie informacji pochodzących od innych organów, tj. Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, Policji i Straży Granicznej. Współdziałanie z innymi organami, podobnie jak w 2012 r., polegało na przeprowadzaniu kontroli na wniosek organu współdziałającego, przeprowadzaniu wspólnych kontroli oraz powiadomieniu tych organów o wynikach kontroli. Współpraca obejmująca wspólne kontrole podejmowana była ze Strażą Graniczną, z której funkcjonariuszami przeprowadzono 7 kontroli i 2 z funkcjonariuszami Policji. Ze strony Straży Granicznej nie zarejestrowano odmowy udziału w kontroli – udzieleniu asysty inspektorom pracy. W 27 przypadkach o wynikach kontroli poinformowano Straż Graniczną, w 15 Wojewodę Wielkopolskiego, w 11 Fundusz Pracy oraz w 6 przypadkach Zakład Ubezpieczeń.

W 5 przypadkach Komendant Placówki Straży Granicznej wydał cudzoziemcowi decyzję o zobowiązaniu do powrotu.

Inspektorzy pracy prowadzili również działania prewencyjne, udzielając porad prawnych telefonicznych i osobistych w czasie kontroli, a w dniach 07-09 października 2014 r. uczestniczyli jako eksperci w organizowanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych „Dni Ubezpieczonego”, udzielając informacji dotyczących także legalności zatrudnienia cudzoziemców.

Wyniki kontroli przeprowadzonych w 2014 r. w zakresie legalności zatrudnienia cudzoziemców wskazują, że w **województwie wielkopolskim liczba naruszeń obowiązujących przepisów nie jest znaczna.**

W wyniku stwierdzenia naruszenia przepisów w zakresie legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej oraz zatrudniania cudzoziemców wszczęto postępowania w sprawach o wykroczenia. Do sądów karnych skierowano 26 wniosków o ukaranie. W 20 przeprowadzonych i zakończonych prawomocnym wyrokiem postępowaniach wobec sprawców wykroczeń, sąd orzekł kary grzywny w łącznej kwocie 63.500 zł. (niektóre postępowania, zwłaszcza z wniosków o ukaranie skierowanych pod koniec 2014 r. nie zostały zakończone lub zostały wniesione sprzeciwy od wyroków wydanych w postępowaniu nakazowym). Inspektorzy pracy zastosowali wobec przedsiębiorców i cudzoziemców 9 środków wychowawczych.

3. Działalność kontrolna i prewencyjna w budownictwie.

Kontrole w budownictwie przeprowadzono w celu usunięcia zaobserwowanych rażących naruszeń przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy w miejscu wykonywania robót budowlanych. Prowadzono je dwutorowo, jako krótkie kontrole związane z bezpośrednim zagrożeniem życia i zdrowia (zadanie stałe planu pracy PIP) oraz w ramach planu centralnego: eliminacja zagrożeń wypadkowych w budownictwie, z obszarami kontrolnymi ujętymi w trzech tematach: „**Kontrole prac budowlanych i rozbiórkowych**”, „**Kontrole dotyczące budowy i remontów dróg**” oraz „**Krótkie kontrole w budownictwie**”. Prowadzone były również działania promocyjno-prewencyjne, współdziałano także z partnerami społecznymi, szczególnie z ZZ "Budowlani", NSZZ „SOLIDARNOŚĆ”, Polską Izbą Gospodarczą Rusztowań, Porozumieniem dla Bezpieczeństwa w Budownictwie oraz Wielkopolską Radą ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie, pełniącą funkcję konsultacyjno-doradczą Okręgowego Inspektora Pracy w Poznaniu.

3.1. Kontrole prac budowlanych i rozbiórkowych realizowane są jako zadanie stałe, wieloletnie. Spostrzeżone w roku sprawozdawczym naruszenia przepisów stanowiły zagrożenie dla zdrowia i życia wykonujących pracę osób w szczególności pracowników wykonujących prace na wysokości, będących często źródłem sytuacji potencjalnie wypadkowych. Kontrole przeprowadzono na placach budów, gdzie realizowano prace budowlane związane z modernizacją obiektów, wymianą poszyci dachowych i ocieplaniem budynków oraz prace budowlane przy wznoszeniu nowych obiektów. Prace budowlane wykonywano w ramach umów zawartych przez inwestorów z firmami specjalistycznymi zatrudniającymi zróżnicowaną liczbę pracowników.

Pośród kontrolowanych podmiotów większość, **ponad 80%**, stanowiły firmy zatrudniające do 10 pracowników oraz takie, gdzie pracodawca osobiście wykonywał prace budowlane i kierował pracownikami. Zatrudnienie w kontrolowanych zakładach pracy wyniosło łącznie **5964** osoby. Przeprowadzono **636 kontroli**, w wyniku których zastosowano środki prawne. Podczas kontroli 330 terenów budów udzielono ponad **2200** technicznych porad prawnych, wydano łącznie **3788 decyzji**, w tym: 1845 decyzji pisemnych, (łącznie z wpisanymi do dzienników budów), 1920 decyzji ustnych oraz **492 decyzje wstrzymania prac** dotyczące 1521, a także **191 decyzji skierowania do innych prac** dotyczących 449 osób.

Decyzje inspektorów pracy **wyeliminowały w 683** przypadkach bezpośrednie zagrożenia życia i zdrowia dla **1970 pracowników**, co zapobiegło zdarzeniom wypadkowym.

Na podstawie rekontroli oraz informacji pracodawców przekazanych do OIP w Poznaniu ustalono, że do dnia sporządzenia sprawozdania **wykonano** 3371 decyzji, co stanowi **89,27% wydanych decyzji** na terenach budów.

W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy nałożyli **368 mandatów** na kwotę łączną **429.720,00 zł**, skierowano do sądu z **7 wniosków o ukaranie** sprawcy za wykroczenia przeciwko prawom pracownika, złożono **1 zawiadomienie do Prokuratury** na pracodawcę w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa (dopuszczenie pracowników do pracy w wykopie z niezabezpieczonym ścianami, które było bezpośrednią przyczyną ciężkiego wypadku przy pracy).

Najczęściej występującymi **nieprawidłowościami stwarzającymi bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia** pracowników oraz przyczynami ich powstawania, które usunięto w wyniku interwencji inspektorów pracy w trakcie trwania kontroli były:

- brak lub niewłaściwe zabezpieczenie stanowisk pracy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych na wysokości,
- brak zabezpieczenia lub nieprawidłowe oznakowanie miejsc niebezpiecznych,
- brak lub niewłaściwe zabezpieczenie stanowisk pracy przy wykonywaniu prac szczególnie niebezpiecznych w wykopach,
- brak lub niewłaściwe zabezpieczenie otwartych obiektów technologicznych,
- niezgodna z przepisami organizacja i dojścia do stanowisk pracy,
- prowadzenie robót budowlanych bez instrukcji bezpiecznego wykonywania robót,
- brak środków ochrony indywidualnej głowy,
- brak środków ochrony indywidualnej chroniących przed upadkiem z wysokości,
- nieprzekazanie pracownikom informacji dotyczących powstających zagrożeń na poszczególnych etapach realizacji inwestycji.

W porównaniu z rokiem ubiegłym, optymistycznie kształtowały się **wyniki kontroli, wskazujące na poprawę przestrzegania przepisów i zasad bhp** w zakresie przygotowania pracowników do pracy, wstępnych badań profilaktycznych, wyposażenia pracowników w środki ochrony indywidualnej, zabezpieczenia i oznakowania miejsc niebezpiecznych na terenie budowy, składowania i magazynowania materiałów na budowie, odbioru technicznego rusztowań, wypełniania pomostami powierzchni roboczych rusztowań. **Obniżenie liczby nieprawidłowości stwierdzanych w ww. wymienionych obszarach kształtuje się w granicach od 5% do 14%.**

3.2. Działania prewencyjne w ramach „Kontroli prac budowlanych i rozbiórkowych”. W 2014 roku realizowano wniosek z 2013 roku, dotyczący objęcia czynnościami kontrolnymi zagadnień w zakresie przestrzegania przepisów bhp przez **inwestora i projektanta**. W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu wniosek ten był realizowany w ramach **nadzoru nad dużymi inwestycjami**. Wszyscy uczestnicy procesu inwestycyjnego są zainteresowani daleko idącą współpracą z organami PIP. Przejawia się to w licznych **spotkaniach** organizowanych przez **inwestora lub generalnego wykonawcę przed rozpoczęciem dużej inwestycji**, jak również w **trakcie jej realizacji**. Na spotkaniach uczestnicy procesu inwestycyjnego prezentują dobre praktyki dotyczące bezpiecznej pracy na terenie przyszłej budowy. Jest to również okazja do przeprowadzenia działań prewencyjnych przez inspektorów PIP.

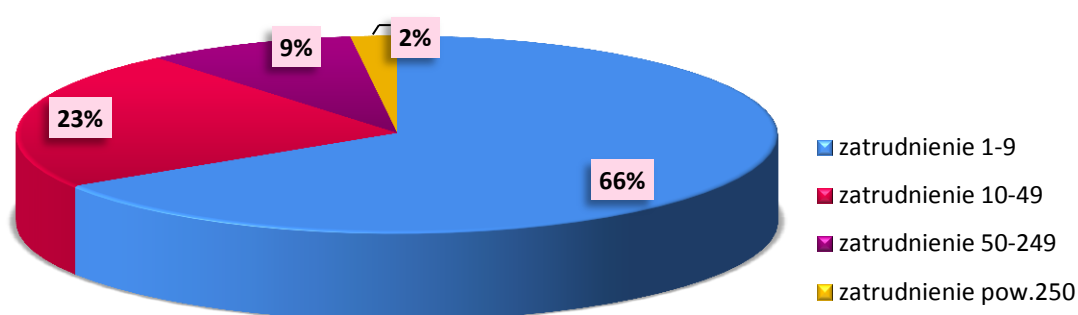
W ramach **działań informacyjno-prewencyjnych stałym nadzorem objęto 10 dużych inwestycji realizowanych w Wielkopolsce** (m.in. budowa magazynu Amazon w Tarnowie Podgórnym, budowa spalarni śmieci w Poznaniu, budowa galerii handlowej „Posnania” w Poznaniu, budowa garaży podziemnych i ronda Kaponiera w Poznaniu, budowa tunelu pod przejazdem kolejowym na ul. Opolskiej w Poznaniu, budowa fabryki samochodów użytkowych Volkswagen pod Wrześnią) **promowano dobre praktyki**. Generalni wykonawcy i podwykonawcy wpisują w swoje działania dobre praktyki na prowadzonych budowach. **Obejmują one** w szczególności:

- zawieranie porozumienia między pracodawcami, których pracownicy wykonywali jednocześnie pracę w tym samym miejscu, koordynator ds. bhp ma prawo: kontroli wszystkich pracowników w miejscu pracy, wydawanie poleceń w zakresie poprawy warunków pracy oraz przestrzegania przepisów i zasad bhp, oraz ochrony przeciwpożarowej, uczestniczenia w kontroli stanu bhp, występowania do poszczególnych pracodawców z zaleceniem usunięcia stwierdzonych zagrożeń wypadkowych i uchybień w zakresie bhp,
- stosowanie na terenie budowy tablic informacyjnych bhp, jako środka przekazu informacji w zakresie bhp między głównym wykonawcą a pracownikami i podwykonawcami oraz wykonującymi pracę lub przebywającymi na terenie budowy,
- dodatkowe oznakowanie strefy zasięgu żurawia na długości ogrodzenia terenu budowy, której nie można przekraczać hakiem lub najdalej wysuniętym punktem ładunku zawieszono na haku, lampami koloru czerwonego zasilanymi napięciem 24V, rozmieszczonymi w odległości 6 metrów oraz tablicami ostrzegawczo-informacyjnymi o treści „UWAGA ! ZASIĘG PRACY ŻURAWIA”,

- określaniem na piśmie zakresu obowiązków kierowników robót oraz obowiązków i uprawnień koordynatora ds. bhp,
- organizowanie w każdym tygodniu dwóch spotkań z wykonawcami, których celem jest koordynacja robót na terenie budowy pod względem bezpieczeństwa pracy oraz koordynacja działań i zadań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wszystkim uczestnikom procesu budowlanego oraz osobom trzecim,
- stosowanie podczas robót szalunkowych systemowych zabezpieczeń typu ALSINA osadzonych w tulejach przygotowanych w zalewanych wcześniej słupach,
- instalowanie na dachach, tam gdzie zastosowanie balustrad nie było możliwe ze względu na wysokość krawędzi ścianek kolankowych znajdujących się poniżej 1,1 metra od poziomu dachu, lin stalowych na wysokości 1,1 metra, mocowanych do tych ścianek za pomocą kotew z oczkiem i śrub rzymskich,
- umieszczanie tablicy informacyjno-ostrzegawczej „UWAGA BRAK BARIEREK OCHRONNYCH, UŻYWAJ SZELEK BEZPIECZEŃSTWA, NIEUPOWAŻNIONYM WSTĘP WZBRONIONY”,
- stosowanie do transportu materiałów pomiędzy piętrami wysuwnicy stalowej, zapewniającej bezpieczne wykonywanie robót transportowych,
- zawieszanie na tablicy ogłoszeń lustra z napisem, cyt. „Każdy, kto spojrzy w to lustro, jest osobą odpowiedzialną za BHP na tej budowie”,
- zabezpieczanie i oznakowanie czerwonymi plastikowymi grzybkami końcówek wystających prętów zbrojeniowych,
- umieszczanie znaków informacyjno-kierunkowych wskazujących, gdzie na budowie znajduje się wejście do budowanego obiektu, gaśnica, apteczka,
- używanie codziennej listy kontrolnej bhp przez pracowników nadzoru: „Co należy sprawdzić”, np. analiza zagrożeń w miejscu pracy, używanie środków ochrony indywidualnej, kontrola sprzętu, koordynacja prac i ich zabezpieczenie,
- dokonywanie codziennego obchodu budowy przez kierownika budowy, inżynierów budowy, kierowników podwykonawcy zgodnie z codzienną listą kontrolną,
- stosowanie regulaminu budowy, który nakazuje noszenie kamizelek odblaskowych i kasków przez wszystkie osoby wchodzące na teren budowy oraz kierowców wychodzących na zewnątrz pojazdów poruszających się po budowie.

3.3. Kontrole dotyczące budowy i remontów dróg. W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu w 2014 r. w ramach realizacji tematu „**Kontrole dotyczące budowy i remontów dróg**” przeprowadzono **90 kontroli**, którymi objęto 60 terenów budów. Kontrolą objęto 600 osób, a w tym 478 zatrudnionych na podstawie umów o pracę. Dobór budów do kontroli

został oparty na rozpoznaniu terenu objętego właściwością OIP, a także na informacjach o realizowanych budowach wynikających ze zgłoszeń zamiaru rozpoczęcia budowy oraz skargach składanych do Państwowej Inspekcji Pracy. Kontrolą objęto 90 podmiotów, gdzie 59 firm zatrudniało 1-9 pracowników (ok. 66% skontrolowanych), 21 firm zatrudniało 10-49 pracowników (ok. 23% skontrolowanych), 8 firm zatrudniało 50-249 pracowników (ok. 9% skontrolowanych) i 2 firmy zatrudniały powyżej 250 pracowników (ok. 2% skontrolowanych). W 2014 r., podobnie jak w roku poprzednim, dominowały kontrole terenów budowy, na których prace wykonywały małe przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników.

Wykres 44. Liczba skontrolowanych podmiotów wg zatrudnienia.

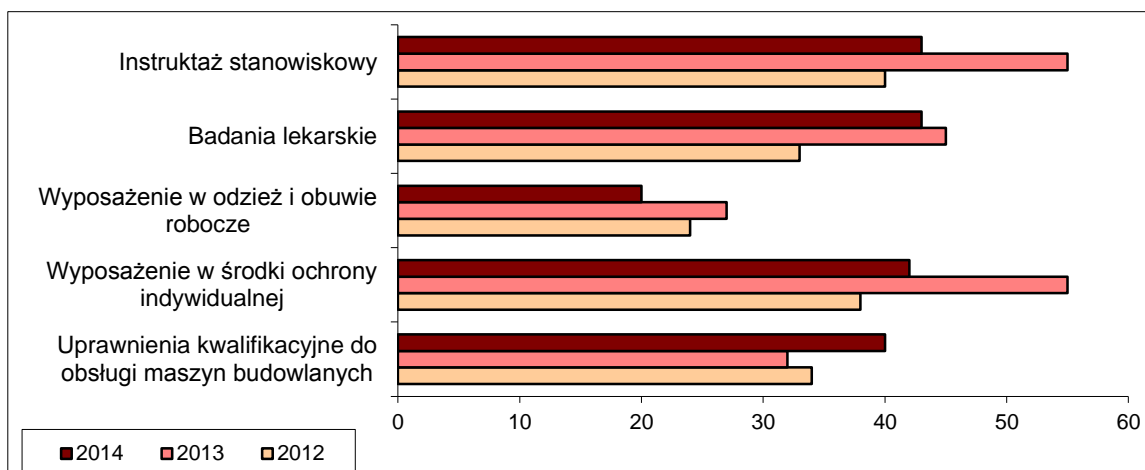
W kontrolach terenów budów wydano łącznie **457** decyzji, w tym **399** decyzji terminowych, **29 decyzji wstrzymania prac** powodujących bezpośrednie zagrożenie życia lub zdrowia pracujących, **29 decyzji skierowania do innych prac** pracujących dopuszczonych do pracy wbrew obowiązującym przepisom przy pracach wzbronionych, szkodliwych lub niebezpiecznych. W wyniku przeprowadzonych kontroli skierowano do pracodawców 151 wniosków w wystąpieniach.

W związku ze stwierdzonymi wykroczeniami za stwierdzone wykroczenia przeciwko prawom pracownika łącznie zastosowano 37 mandatów na łączną kwotę 42.650 zł (średnia kwota mandatu 1153 zł), 14 środków wychowawczych.

W wyniku współpracy z organami nadzoru i kontroli inspektorzy pracy skierowali łącznie 7 pism:

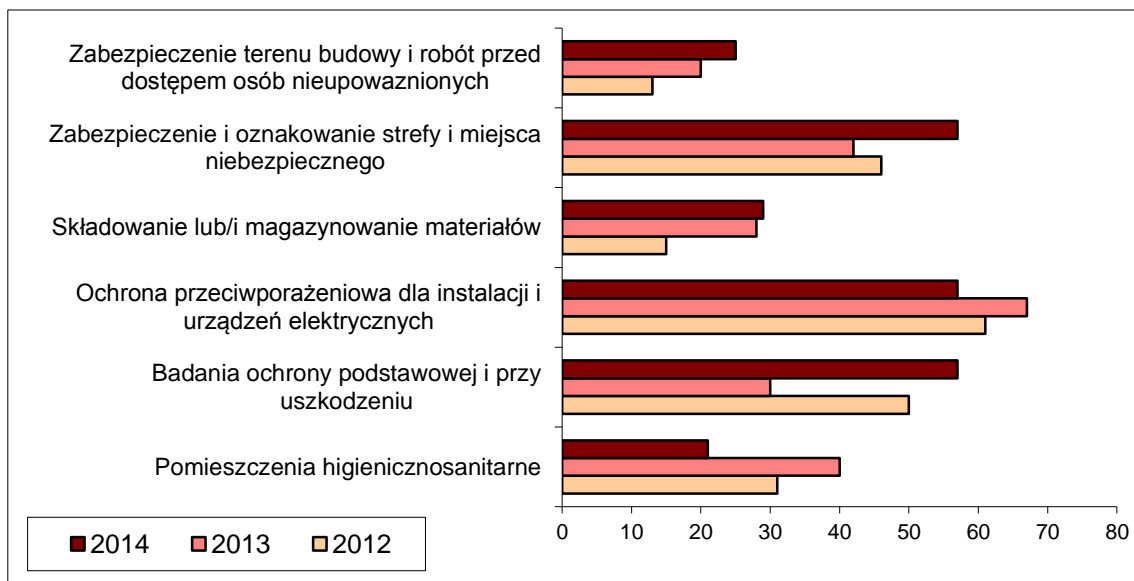
- 1 pismo do Powiatowego Inspektora Nadzoru powiadamiając o stanie technicznego bezpieczeństwa na kontrolowanej budowie do wykorzystania służbowego,
- 1 powiadomienie Fundusz Pracy przy skierowaniu wniosku do sądu rejonowego o niepłaceniu składek na ubezpieczenie wypadkowe przy realizacji legalności zatrudnienia na budowie,
- 5 powiadomień skierowanych do związków zawodowych o wynikach kontroli.

W porównaniu z wynikami kontroli z 2013 r. ujawniono mniej nieprawidłowości dotyczących: szkoleń stanowiskowych, badań lekarskich, dostarczania pracownikom odzieży i obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej. Jednocześnie odnotowano wzrost naruszeń prawa polegających na zatrudnianiu **osób bez wymaganych kwalifikacji do obsługi maszyn i urządzeń budowlanych**. Naruszenia te dotyczyły łącznie 40 pracowników z 231 pracowników obsługujących maszyny.

Wykres 45. Struktura nieprawidłowości w latach 2012-2014 (w procentach).

W porównaniu z wynikami kontroli z lat poprzednich, odnotowano w roku sprawozdawczym wzrost nieprawidłowości w zakresie takich zagadnień, jak: zabezpieczenie i oznakowanie strefy i miejsca niebezpiecznego (57% terenów budowy, na których badano zagadnienie), badania ochrony podstawowej i przy uszkodzeniu (57% terenów budowy, na których badano zagadnienie), zabezpieczenie terenu i robót przed dostępem osób nieupoważnionych (25% terenów budowy, na których badano zagadnienie),. Stwierdzona znaczna poprawa w zapewnianiu pracownikom pomieszczeń i urządzeń higienicznosanitarnych dotyczyła małych budów i terenów robót, gdzie nie prowadzono robót liniowych.

Wykres 46. Nieprawidłowości w zagospodarowaniu terenów budowy w latach 2012-2014 (w procentach).

W porównaniu z wynikami kontroli z lat poprzednich, odnotowano w roku sprawozdawczym wzrost nieprawidłowości podczas prowadzenia robót ziemnych i wykopów. Brak odpowiedniego obudowania lub skarpowania stwierdzono na 9 terenach budowy podczas prowadzenia prac ziemnych przez 11 wykonawców. W większości przypadków urobek składowany był przy krawędzi wykopu. Zejść (wejść) do wykopów o głębokości przekraczających 1 m nie wykonało 9 wykonawców na 8 terenach budowy (57% kontrolowanych budów).

Na 457 wydanych decyzji do dnia 17.01.2015 r. **wykonano** łącznie 440 decyzji, co stanowi **96,28% wszystkich wydanych decyzji**. Pracodawcy m.in. przeprowadzili instruktaż stanowiskowy 112 pracowników, przeprowadzono profilaktyczne badania lekarskie 26 pracowników, dostarczono 32 pracownikom odzież i obuwie robocze, wyposażono 117 pracowników w wymagane środki ochrony indywidualnej, zapewniono stosowanie przez 57 pracowników dostarczonych im środków ochrony indywidualnej, powierzono obsługę maszyn budowlanych i drogowych 18 pracownikom posiadającym wymagane uprawnienia, zabezpieczono i oznakowano strefy niebezpieczne na 25 terenach robót, opracowano i/bądź udostępniono 279 pracownikom instrukcję bezpiecznego wykonywania robót na 36 terenach robót, zabezpieczono ściany wykopów przed osunięciem się gruntu na 11 terenach robót, zapewniono prawidłowe wejście/zejście do wykopu na 8 terenach robót, usunięto składowany przy krawędziach wykopów urobek i materiały poza strefę klina naturalnego odłamu gruntu na 9 terenach robót.

3.4. Działania prewencyjne w ramach tematu „Kontrole dotyczące budowy i remontów dróg”. W siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu oraz w siedzibach Oddziałów OIP w 2014 r. odbyło się **12 szkoleń** skierowanych do przedstawicieli firm budowlanych i drogowych, w związku z realizacją programu prewencyjnego „Promocja standardów BHP”, w których uczestniczyło 110 pracodawców i przedsiębiorców. W trakcie szkoleń omawiano zagadnienia dotyczące przyczyn wypadków przy pracy oraz niezbędnych działań uczestników procesu budowlanego w zakresie bhp, zmierzających do ograniczenia zagrożeń wypadkowych, a także zasady udziału w programie prewencyjnym. W trakcie kontroli budów podejmowano działania informacyjno-prewencyjne, w szczególności w zakresie metod zapewniania bezpieczeństwa pracy. W czasie kontroli przekazywano ulotki oraz broszury dotyczące realizacji zadań związanych z poprawą bezpieczeństwa pracy na budowie, udzielono 364 porady z zakresu bhp i 71 porad z zakresu prawnej ochrony pracy. Prowadzono również współpracę z sygnatariuszami Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie, odbywając dwie sesje spotkań: wiosenną i jesienną.

Łącznie przy przeprowadzonych działaniach w zakresie: „Kontrole prac budowlanych i rozbiórkowych – z uwzględnieniem zagadnień dotyczących prawidłowości zamontowania i odbioru rusztowań fasadowych” oraz „Kontrole dotyczące budowy i remontów dróg” udzielono 2476 porad technicznych. Ponadto udzielano porady na piśmie w zagadnieniach dotyczących czasu pracy operatora żurawia w świetle uchylonego rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze żurawi, uprawnień w zakresie montażu żurawi wieżowych, osób uprawnionych do odbioru technicznego rusztowań.

3.5. Krótkie kontrole w budownictwie przeprowadzono u **384** pracodawców i przedsiębiorców w celu zapewnienia osobom pracującym przy robotach budowlanych bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Podejmowano je w szczególności w przypadku stwierdzone naruszenia przepisów stanowiły zagrożenie dla zdrowia i życia osób wykonujących pracę osób, w szczególności pracowników wykonujących prace na wysokości, będących często źródłem sytuacji potencjalnie wypadkowych.

Skierowano 1416 decyzji, wpłynęło na poprawę warunków pracy **4229** pracowników. W ogólnej ilości przeprowadzonych 384 kontroli w **137 kontrolach wydano decyzje wstrzymania prac**, w **50 kontrolach** wydano **decyzje skierowania do innych prac** a w **125 kontrolach** wydano **zarówno decyzje skierowania do innych prac, jak i wstrzymania prac** oraz w 265 kontrolach wydano 637 decyzji opatrzonej rygiem natychmiastowej wykonalności. Kontrole sprawdzające, które potwierdziły likwidację bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia przeprowadzono u 11 pracodawców.

Stwierdzone nieprawidłowości podczas krótkich kontroli wynikają głównie ze złej organizacji pracy oraz zawodzącego w wielu przypadkach przyjętego systemu przepływu informacji, co przekłada się na brak współpracy między jednostkami organizacyjnymi i nadzorującymi pracę podmiotów wykonujących roboty budowlane w tym samym miejscu.

Bezpośrednim efektem uzyskanym w trakcie kontroli była aktywniejsza współpraca między kierownictwem budów a inwestorami.

Wzmożenie nadzoru nad stanem bhp przez inwestorów zlecających zadania inwestycyjne poprzez aktywację służb bhp podległych głównym wykonawcom oraz kierujących pracownikami z podmiotów realizujących bezpośrednio wykonawstwo. Ponadto przeprowadzone kontrole wykazały, że czynnik ekonomiczny wpływa na podjęcia działań naprawczych przez małe firmy.

Szeroki zakres regulacji dotyczących stwierdzonych wykroczeń i uchybień z zakresu technicznego bezpieczeństwa pracy oraz prawa pracy w tym legalności zatrudnienia uzasadnia celowość przeprowadzania „krótkich kontroli w budownictwie”, gdyż minimalizują pośrednie i bezpośrednie zagrożenia życia i zdrowia pracowników. Pracodawcy zatrudniający do 10 pracowników w większości przypadków nie respektują zagrożeń wynikających z oceny ryzyka zawodowego oraz nie podejmują działań mających na celu ograniczenie ryzyka zawodowego do poziomu akceptowalnego. Specyfika rynku firm branży budowlanej wskazuje, iż działania należy kontynuować również w zakresie działań prewencyjnych, szczególnie ukierunkowanych na małe firmy budowlane. Podejmowane działania prewencyjne winny obejmować szczególnie opracowanie listy kontrolnej obszarów zagrożeń w wersji elektronicznej i broszury PIP umożliwiającej samokontrolę w/w pracodawców.

W 2014 roku inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy **przeprowadzili łącznie 1118 kontroli budów i firm prowadzących działalność budowlaną**, wydając **4847 decyzji nakazowych**, w tym **562 decyzje wstrzymania prac**, **395 decyzji skierowania do innych prac** pracowników. Na winnych naruszeń przepisów i zasad bhp, w tym narażenia pracowników na bezpośrednie zagrożenie zdrowia i życia **nałożono 2766 mandatów** na łączną **kwotę 3.311.265 zł**.

3.6. Podsumowanie działań prewencyjnych realizowanych w czasie kontroli w przedsiębiorstwach budowlanych. W ramach **działań prewencyjnych w 2014 r.** w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu realizowano **program poprawy warunków pracy w przedsiębiorstwach budowlanych.** W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu działa Wielkopolska Rada ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie oraz Strategia Ograniczenia Zagrożeń Zawodowych. Wszystkie podejmowane działania są skierowane na poprawę bezpieczeństwa pracy na terenach budów.

W 2014 r. przeprowadzono **85 szkoleń w ramach programu informacyjno-prewencyjnego w budownictwie skierowanych do mikroprzedsiębiorstw i małych firm** wykonujących roboty budowlane samodzielnie lub jako podwykonawcy. W szkoleniach tych udział wzięło **159 pracodawców i przedsiębiorców.** W szkoleniach udział brali również pracownicy i służba bhp pracodawcy. Przy realizacji programu prewencyjnego w ramach szkoleń ujmowano zagrożenia występujące podczas wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych na przykładach wypadków przy pracy, badanych przez inspektorów pracy OIP Poznań w latach 2010 – 2013. Ponadto, tak jak w latach poprzednich, organizowano szkolenia dla pracodawców w siedzibach OIP w Poznaniu, w oddziałach w Lesznie, Pile, Koninie oraz Ostrowie Wielkopolskim. Również współorganizowano szkolenia dla podwykonawców w siedzibach większych pracodawców. W tej formie zorganizowano 12 szkoleń gdzie przeszkolono 110 pracodawców i przedsiębiorców.

Przekazywanie informacji, materiałów promocyjnych i przeprowadzanie szkoleń odbywało się także **na terenach budów** po przeprowadzonej kontroli. Była to okazja do omówienia z pracodawcą stwierdzonych w czasie kontroli uchybień i rozważenia możliwych działań naprawczych. W tej formie zorganizowano **44 szkolenia**, na których **przeszkolono 49 pracodawców.** Dla przedstawicieli pracodawców, w szczególności służ BHP, zorganizowano 26 szkoleń.

W 2014 r. inspektorzy pracy przeprowadzonych szkoleń przedstawiali założenia programu i korzyści wynikające z przystąpienia do niego, co wpłynęło na chęć udziału w programie PIP. W celu podniesienia rangi programu prewencyjnego PIP zdecydowano, że zaświadczenia o ukończeniu programu prewencyjnego PIP będą wręczone na targach „BUDMA 2015”, co jeszcze bardziej zdopingowało pracodawców. Do programu przystąpiło 12 pracodawców. Tylko jeden pracodawca przechodząc kontrolę sprawdzającą nie uzyskał od inspektora pracy wyniku pozytywnego. Pracodawcy, którzy przystąpili do programu prewencyjnego, wzięli udział w specjalistycznym szkoleniu oraz wypełnili „Kartę zgłoszenia”.

Pracodawcy, którzy przystąpili do udziału w programie, kierowali się przede

wszystkim dążeniem do poprawy bezpieczeństwa w zakładzie, troską o zdrowie i życie swoich pracowników, a także możliwością uniknięcia ewentualnej odpowiedzialności za wykroczenia przeciwko prawom pracownika, poprawy wizerunku firmy na rynku pracy. Inspektorzy pracy wskazując zakłady pracy do programu podpowiadali uczestnikom zastosowanie **dobrych praktyk** wpływających na zmianę organizacji pracy i zmianę nawyków pracodawców, co znacznie wpływa na ograniczenie zagrożeń na terenie budowy lub robót i ograniczaniem podatności na wypadki przy pracy.

Pracodawcy uczestniczący w szkoleniach i programie naprawczym, co raz częściej postrzegają inspektorów pracy, nie tylko jako organ kontrolujący i nakazujący, ale również jako doradcy. Potwierdzeniem tego jest coraz większy udział pracodawców w szkoleniach na terenie OIP Poznań, a w szczególności dużym zainteresowaniem cieszy się tematyka związana z wypadkami przy pracy, do których doszło na terenie budów lub robót. Prowadzone działania prewencyjne w roku 2014 potwierdzają, iż pracodawcy, przedsiębiorcy, chętnie korzystają z dostarczanych w czasie kontroli i szkoleń wydawnictw PIP oraz list kontrolnych.

W kalendarzu prewencyjnym Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu standardem są spotkania z inwestorem i nadzorem generalnego wykonawcy przed rozpoczęciem realizacji dużych inwestycji, na których przekazywane są informacje, dobre praktyki wszystkim uczestnikom procesu budowlanego. Przekłada się to szczególnie na małe firmy podwykonawcze, które muszą dostosować się do standardów wypracowanych na budowach.

Inspektorzy pracy informowali media o programie prewencyjnym, jego założeniach i celu. Ukazały się liczne artykuły i relacje z prowadzonych działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa na budowach, np. liczne wywiady dla radia „Merkury”, TVP Info, lokalnej prasy. Okręgowy Inspektorat Pracy organizował lub współorganizował konferencje, spotkania i narady oraz konkursy na temat bezpieczeństwa w budownictwie. Wśród licznych imprez należy wyróżnić:

- ◆ W dniu 11.03.2014 r. konferencja na Międzynarodowych Targach Budownictwa w Poznaniu „BUDMA 2014”. Konferencję zorganizowano przy współpracy z Polską Izbą Gospodarczą Rusztowań, Porozumieniem dla Bezpieczeństwa w Budownictwie oraz Międzynarodowymi Targami Poznańskimi. Temat konferencji „Zagrożenia czynnikami chemicznymi przy pracach wykonywanych w obiektach poddawanych remontowi lub przebudowie”. W konferencji uczestniczyli min. Leszek Zajac, zastępca

głównego inspektora pracy oraz Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu. Wręczono także nagrody i wyróżnienia laureatom konkursu „Buduj bezpiecznie” 2013.

- ◆ W dniu 8.04.2014 XII Zjazd Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Słowa podziękowania za troskę o zachowanie wysokich standardów zawodowych oraz bezpieczeństwo pracy na budowach Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu skierowała do 168 delegatów uczestniczących r. w obradach XIII Zjazdu Wielkopolskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Wśród zaproszonych gości byli także Piotr Florek, wojewoda wielkopolski, Wojciech Jankowiak, wicemarszałek województwa wielkopolskiego, parlamentarzyści, rektor Politechniki Poznańskiej oraz przedstawiciele stowarzyszeń naukowo-technicznych. Wielkopolska Okręgowa Izba Inżynierów Budownictwa od lat wspiera działalność prewencyjną i promocyjną Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu.
- ◆ W dniu 21.05.2014 r. konferencja na Międzynarodowych Targach Maszyn Budowlanych, Pojazdów i Sprzętu specjalistycznego „INTERMASZ” w Poznaniu nt. „Transport Mechaniczny na Placu Budowy – Ograniczanie Zagrożeń zawodowych”. przy współudziale pracodawców zrzeszonych w Porozumieniu dla Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie.
- ◆ W dniu 31.05.2014 Rzemieślniczy „Piknik budowlany” w Niwce w ośrodku szkoleniowo-wypoczynkowy Wielkopolskiego Cechu Rzemiosł Budowlanych w Puszczykowie-Niwce. Zorganizowano konkursy prac plastycznych dla dzieci oraz konkurs wiedzy o przepisach i zasadach BHP na budowie dla dorosłych. Na zorganizowanym przez inspektorów pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu stoisku zaprezentowaną bogatą ofertę wydawnictw Państwowej Inspekcji Pracy. Udzielano także porad prawnych i technicznych.
- ◆ W dniu 24.10.2014 r posiedzenie Wielkopolskiej Rady ds. Bezpieczeństwa Pracy w Budownictwie na terenie budowy Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych w Poznaniu. W posiedzeniu uczestniczył min. Zbigniew Janowski, przewodniczący Rady ds. BHP w Budownictwie przy Głównym Inspektorze Pracy, członek Rady Ochrony Pracy, Stanisława Ziółkowska, okręgowy inspektor pracy w Poznaniu oraz Krzysztof Duda, zastępca okręgowego inspektora pracy d.s. nadzoru. Na zakończenie posiedzenia członkowie Rady podjęli uchwały dotyczące konieczności zmian niektórych przepisów dotyczących bezpieczeństwa pracy w budownictwie. Uchwały przekazano do Głównego Inspektora Pracy.
- ◆ 28.10.2014 r. konferencja w Centrum Wykładowym Politechniki Poznańskiej. Organizatorami konferencji zorganizowanej w ramach Wielkopolskiej Strategii

Ograniczania Zagrożeń Zawodowych był Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu, Polska Izba Gospodarcza Rusztowań oraz Inspektorat Urzędu Dozoru Technicznego w Poznaniu. Temat konferencji „Transport pionowy przy budowie i eksploatacji rusztowań”.

4. Tematy własne

4.1. Ocena ryzyka zawodowego u nowych pracodawców

W roku 2014 w Okręgowym Inspektoracie Pracy we współpracy z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych - Wydziałem Orzecznictwa Lekarskiego i Prewencji Pierwszego Oddziału w Poznaniu przeprowadzono program prewencyjny „**Ocena ryzyka zawodowego u nowych pracodawców**” w ramach programu prewencji ograniczania wypadków przy pracy.

Z założenia program prewencyjny przeznaczony był dla **pracodawców małych i średnich** przedsiębiorstw z terenu województwa wielkopolskiego, w tym rejestrujących działalność gospodarczą po raz pierwszy w 2013 r., **sektora budowlanego, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, transportu, przetwórstwa przemysłowego, naprawy pojazdów samochodowych i motocykli oraz usług**. W ramach tematu odbywały się **bezpłatne jednodniowe seminaria**. W trakcie spotkania poruszone zostały zagadnienia dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy w tym ryzyka zawodowego oraz zagadnień wypadkowych w małych firmach w związku z zatrudnianiem pokolenia Y w pracy.

Do pracodawców zatrudniających do 20 osób wysłano **3.500** informacji o możliwości uczestnictwa w szkoleniach. Ze względu na umiarkowane zainteresowanie małych pracodawców zaproszenia skierowano też do firm zatrudniających powyżej 49 osób – 150, do dużych firm zatrudniających powyżej 250 osób – 100. Podmioty, które zgłosiły swój udział w programie uczestniczyły w **11 seminariach** szkoleniowych zrealizowanych, przeprowadzonych na terenie działania Wielkopolski w oddziałach ZUS w Poznaniu i Pile.

Po szkoleniach pracodawcy mogli liczyć na porady prawne inspektorów pracy, z czego licznie i chętnie korzystali, tym samym doceniono praktyczną i fachową wiedzę inspektorów pracy. W szkoleniach uczestniczyło ogółem około **200 pracodawców** z małych i dużych podmiotów z różnorodnych branż takich, jak między innymi: produkcja tekstyliów, obróbka drewna, małej gastronomii, usług motoryzacyjnych, szkolnictwo zawodowe średniego szczebla, budownictwo, przetwórstwo przemysłowe, handel detaliczny, firmy utrzymujące w czystości obiekty.

Szkolenia prowadzone przez inspektorów pracy dotyczyły bezpieczeństwa i higieny pracy, w szczególności oceny ryzyka zawodowego, wypadkowości. Podczas szkoleń poruszano kwestie współdziałania z młodymi pracownikami (jak wynika ze statystyk, grupy zawodowej, w której występuje znaczna podatność na wypadki przy pracy) w celu uniknięcia zdarzeń wypadkowych. Tematyka szkoleń spotykała się z dużym zainteresowaniem wśród uczestników. Mali pracodawcy często nie mają świadomości i wiedzy o tym czy ich firma spełnia wszystkie wymagania bhp. Tego typu szkolenia pozwalają uświadomić pracodawcom konieczność przewidywania zagrożeń wypadkowych i ich ujmowanie w ocenie ryzyka zawodowego już od początku prowadzonej działalności gospodarczej.

Podczas programu prewencyjnego „Oceny ryzyka zawodowego” w 2014 udostępniano liczne wydawnictwa PIP wydane przez ZUS, takie jak: „ABC BHP. Poradnik dla pracodawcy”, „Prawo pracy informator”, „Bezpieczeństwo użytkowania maszyn”, „Budownictwo bezpiecznie od startu”, „Ergonomia pracy w handlu”, „Praca przy monitorach ekranowych”, „Stres w pracy – poradnik dla pracodawców”, podręcznik „W pierwszej pracy”, „Mobbing – poradnik dla pracodawcy”, „Odśnieżanie dachów”, „Środki ochrony narządu słychu”, „Bezpieczne pozyskiwanie drewna”, „Siatki – budownictwo”, „Wymagania budowlane”, „Drabiny”, „Czas pracy”, „Poślizgnięcia i potknięcia” oraz plakaty: „Prace transportowe”, „Przedstawiciel handlowy- kierowca”, „Prace na wysokości”. Dodatkowo pracodawcy otrzymali również pakiet 3 płyt CD nagranych w OIP Poznań w ostatnich 3 latach przy współdziałaniu ZUS na temat: zagrożenia w biurze, czynniki chemiczne, dobre praktyki przy obsłudze maszyn i urządzeń, transport drogowy itp. oraz płyty: „Napo dla prewencji” i „Zdobądź Dyplom PIP” z listą kontrolną dla każdego pracodawcy w wersji elektronicznej.

W ramach programu prewencyjnego „Ocena ryzyka zawodowego” przy współdziałaniu ZUS **wydano** w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu **dwie publikacje**: „Ocena ryzyka zawodowego w 5 krokach” oraz „Już jesteś pracodawcą”.

Każdej pozycji wydano po 25 tys. sztuk.

W związku z wzrastającą liczbą wypadków (badanych przez inspektorów pracy) w przedsiębiorstwach wśród osób, z małym doświadczeniem zawodowym (do jednego roku), które w 2013 r. stanowiły one około 30 % wypadków ogółem, **zasadność prowadzenia tematu prewencyjnego „Ocena ryzyka zawodowego” dla uzmysłowienia nowym pracodawcom zagrożeń, jakie występują w otoczeniu ich zakładu pracy, była w 2014 r. jak najbardziej wskazana i godna kontynuowania.** Dlatego również w ramach tego tematu omawiano elementy zagrożeń mechanicznych, ale również psychofizycznych. Zwracano uwagę na problemy związane z brakiem właściwego przygotowania zawodowego młodych pracowników, co jest wynikiem utrzymującego się przez wiele lat kryzysu szkolnictwa zawodowego. Młodzi ludzie, podejmując pracę, często mają wykształcenie ogólne niezwiązane z obsługą maszyn, nie posiadają wystarczającej wiedzy o zagrożeniach ani doświadczenia, co dodatkowo zwiększa niebezpieczeństwo ich narażenia w pracy i powinno być uwzględnione na etapie oceny ryzyka zawodowego i szkolenia bhp w zakładzie pracy.

Głównym i zarazem najbardziej obiektywnym wskaźnikiem efektywności podejmowanych działań jest pozytywnych oddźwięk wśród pracodawców, którzy uczestniczyli w seminarium. Odzwierciedleniem tego może być chociażby ilość pytań pracodawców kierowanych do inspektora pracy. Na ręce dyrektora ZUS pracodawcy

nadesłali list z bardzo dobrą opinią o wysokim poziomie prowadzonych szkoleń i fachowych materiałach udostępnianych podczas seminarium. Odnotowano również zainteresowanie materiałami dydaktycznymi w postaci periodyków w wersji papierowej i płyt CD, które w ocenie pracodawców stanowią wydatną pomoc w prowadzonych działaniach dostosowujących zakład do obowiązujących wymogów bezpieczeństwa pracy. Liczne telefony do Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu z zapytaniami o kolejne szkolenia z oceny ryzyka zawodowego i innych z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy świadczą również o potrzebie kolejnych szkoleń w następnych latach.

Wszyscy uczestnicy seminariów po ukończeniu szkolenia otrzymali zaświadczenia jego odbycia.

4.2. Ograniczanie zagrożeń przy eksploatacji wózków jezdniowych

Duża liczba zagrożeń związanych z pracą w magazynie, liczne zagrożenia wynikające z eksploatacji wózków jezdniowych na terenie zakładów pracy, błędy popełniane przez pracodawców, wynikające ze złej organizacji pracy w transporcie i magazynowaniu, wykazywane w kontrolach inspektorów pracy, wypadki przy pracy (w latach 2012 – 2014 w OIP Poznań, miały miejsce 32 wypadki przy pracy) związane z użyciem wózków jezdniowych powodują, projekt działań „Ograniczanie zagrożeń przy eksploatacji wózków jezdniowych” jest istotny w hierarchii zadań zrealizowanych przez Państwową Inspekcję Pracy w 2014 roku.

Inspektorzy pracy zatrudnieni w OIP w Poznaniu zorganizowali i uczestniczyli w **25** imprezach, spotkaniach, sympozjach, konkursach, szkoleniach, na których poruszana była tematyka bezpiecznej pracy w magazynie ze szczególnym uwzględnieniem, ograniczania zagrożeń wypadkowych, przy pracach z użyciem wózków jezdniowych. Prowadzona działalność prewencyjna była adresowana do wszystkich pracodawców, podmiotów posiadających i eksploatujących wózki jezdniowe, do osób zatrudnionych w pomieszczeniach pracy (np. magazynowych) gdzie poruszają się wózki jezdniowe. Prewencję związaną z ograniczaniem zagrożeń przy eksploatacji wózków jezdniowych prowadzono w szerokim zakresie, w różnych formach: informacje o programie i wydarzeniach na stronie internetowej okręgu, stosika na targach SAWO, TAROPAK, pokazy praktyczne bezpiecznego wykonywania pracy z użyciem wózków jezdniowych, wykłady. Zorganizowano I Forum Bezpieczeństwa w Magazynie, którego uczestnikami byli specjaliści z branży logistycznej i magazynowej, pracownicy służb bhp, młodzież szkolna i akademicka zainteresowana problematyką bezpieczeństwa z racji kierunku nauczania.

Inspektorzy odbyli liczne interesujące spotkania, wymieniali poglądy, przekazywali swoją wiedzę szerokiemu spektrum odbiorców. Jednym z najistotniejszych tematów prowadzonych rozmów, szkoleń, udzielanych porad prawnych była zgodna z przepisami eksploatacja wózków widłowych podnośnikowych i związane z nią użytkowanie regałów magazynowych, szczególnie wysokiego składowania. Organizatorem I Forum Bezpieczeństwa w Magazynie było Polskie Stowarzyszenie Gospodarki Magazynowej, które aktywnie wspiera Wielkopolską Strategię Ograniczania Zagrożeń Zawodowych. W ramach tej imprezy targowej rozstrzygnięto konkurs współorganizowany przez OIP Poznań i log4.pl portal internetowy „Bezpieczna praca w magazynie”. Wybrano „Lidera bezpiecznej pracy w magazynie” i wręczono pamiątkową statuetkę.

Popularyzacja tematu ograniczania zagrożeń przy eksploatacji wózków jezdniowych prowadzono także poprzez oddziaływanie bezpośrednio na pracodawcę posiadającego duży park wózków jezdniowych, magazyny, liczne drogi transportowe. W tym celu inspektorzy pracy wytypowali duże zakłady pracy, do których udali się na szkolenie pracowników, pracodawców, służb bhp, bezpośrednio zainteresowanych tą tematyką. Działalnością prewencyjną objęto następujące firmy: „Volkswagen Poznań” Sp. z o.o. z Poznania, „Panopa Logistic” Sp. z o.o. ze Swarzędza, „Sklejka Orzechowo” SA z Orzechowa, „Philips Lighting Poland” SA z Piły, „MAKRO CASH AND CARRY POLSKA” SA, Sklep w Pile, „Tesco Extra” w Poznaniu, „NOMI” SA, Sklep w Pile, „Danex” Sp. z o.o. z Roska, „Thule Group” Sp. z o.o. z Huty Szklanej, „Odlewnia Żeliwa Śrem” S.A. ze Śremu, „H & M Hennes & Mauritz Logistics” Sp. z o.o. z Gądek. W spotkaniach na terenie tych zakładów wzięło udział 234 pracowników, przedstawiciele pracodawców i służb bhp.

Oddziaływanie ukierunkowane na organizacje zrzeszające pracodawców, miejsca gdzie skupiają się pracodawcy, osoby zainteresowane omawianą tematyką, popularyzowanie tematyki ograniczania zagrożeń przy eksploatacji wózków jezdniowych, prowadzono w formie wykładów, prezentacji, pozostawianie broszur i filmów, przygotowanych w Państwowej Inspekcji Pracy, odbyły się w: Cechu Rzemiosł Różnych w Środzie Wielkopolskiej, w Urzędzie Dozoru Technicznego w Ostrowie Wielkopolskim, w Ochotniczych Hufcach Pracy, Centrum Kształcenia i Wychowania w Pleszewie, sali wykładowa w siedzibie OIP Poznań, sali OIP Poznań Oddział w Koninie. W wykładach tych wzięło udział 233 pracodawców, uczniów, nauczycieli i pracowników. W ramach współpracy z partnerami społecznymi zorganizowano w Poznaniu wykłady dla 32 członków związku NSZZ „Solidarność” i społecznych inspektorów pracy.

Do prawie **pół tysiąca osób**, którzy byli uczestnikami i słuchaczami podjętych działań i szkoleń, doliczyć należy odbiorców masowych objętych działaniami profilaktycznymi, którzy mieli kontakt z inspektorami pracy w szczególności na targach („SAWO”; „TAROPAK”), korzystali z informacji i materiałów zamieszczonych na stronach internetowych OIP Poznań, uczestniczyli w różnego rodzaju konkursach współorganizowanych przez OIP Poznań („Bezpieczna praca w magazynie”; „Wózek widłowy to nie samochód sportowy”).

Efektem niemierzalnym działań profilaktycznych, prowadzonych przez inspektorów OIP Poznań, w związku z konkursami, jest przekazanie informacji na temat „Ograniczanie zagrożeń przy eksploatacji wózków jezdniowych”, wielu osobom. Nastąpiło to poprzez przekazanie ankiet konkursowych. W ankietach w formie pytań przedstawiono wymagania prawa pracy, bhp, dotyczące tematyki konkursowej. Poprzez wysłanie do wielu szkół informacji na temat konkursu plastycznego również przyczyniono się do poszerzenia kręgu osób, które zwróciły lub zwrócą uwagę na problemy bhp przy pracach w magazynie, w szczególności z udziałem wózków widłowych.

Realizacja tematu prewencyjnego „Ograniczanie zagrożeń przy eksploatacji wózków jezdniowych” została bardzo dobrze przyjęta zarówno przez pracodawców jak również pracowników, w tym również służby bhp. Pozytywnie o działaniach PIP wypowiadali się członkowie związków zawodowych, społeczni inspektorzy pracy. Dyskusje prowadzone przez inspektorów pracy w trakcie szkoleń, spotkań, charakteryzowały się dużą aktywnością, zainteresowaniem stron. Wskazywano często na różnego rodzaju nieścisłości przepisów, obowiązujących w tym zakresie (np. dotyczących uprawnień do kierowania wózkami), na potrzebę stałego dialogu celem poprawy warunków pracy.

4.3. Ograniczenie zagrożeń w magazynach wysokiego składowania

Realizując program działania Państwowej Inspekcji Pracy na 2014 rok, w ramach tematu „Ograniczanie zagrożeń w magazynach wysokiego składowania”, inspektorzy pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu przeprowadzili ogółem **26 kontroli** w zakładach zatrudniających łącznie **7215** pracowników, w tym 3559 kobiet oraz 6 pracowników młodocianych. W ramach umów cywilnoprawnych pracę wykonywało 98 osób.

Celem kontroli było dokonanie oceny stanu przestrzegania przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym oceny ograniczenia zagrożeń w magazynach wysokiego składowania.

Zatrudnienie w kontrolowanych jednostkach kształtowało się w przedziale od 13 do 2278 pracowników, a struktura zatrudnienia przedstawiała się następująco:

- zakłady do 50 zatrudnionych – 6, tj. 23% objętych kontrolami,
- zakłady od 51 do 250 zatrudnionych – 14, tj. 54% objętych kontrolami,
- zakłady powyżej 250 zatrudnionych – 6, tj. 23% objętych kontrolami.

Liczba pracowników zatrudnionych przy wykonywaniu prac w magazynach wysokiego składowania wynosiła ogółem 469, w tym 15 kobiet. Nie stwierdzono zatrudniania pracowników młodocianych. Wszystkie skontrolowane podmioty to zakłady sektora prywatnego. Objęte kontrolą magazyny to magazyny w przedsiębiorstwach handlowych, produkcyjnych oraz firmach logistycznych i spedycyjno-transportowych. Powierzchnia kontrolowanych magazynów kształtowała się od 100m² do 19214m², a maksymalna wysokość składowania od 4,5m do 10,6m. Kontrolowano magazyny zarówno z regałami stałymi jak i ruchomymi.

Najwięcej nieprawidłowości inspektorzy pracy stwierdzili w zakładach przy:

- transporcie – nieprawidłowości stwierdzono w **24 zakładach**, tj. **92,3%** objętych kontrolą,
- magazynowaniu i składowaniu - nieprawidłowości stwierdzono w **23 zakładach**, tj. **88,5%** objętych kontrolą,
- obiektach i pomieszczeniach pracy - nieprawidłowości stwierdzono w **18 zakładach**, tj. **69,2%** objętych kontrolą,
- maszynach i urządzeniach technicznych – nieprawidłowości stwierdzono w **17 zakładach**, tj. **65,4%** objętych kontrolą.

Stosunkowo niewiele nieprawidłowości stwierdzono w zakładach przy kontroli zagadnień dotyczących profilaktycznych badań lekarskich oraz wypadków przy pracy. I tak nieprawidłowości dotyczące profilaktycznych badań lekarskich stwierdzono w 5 zakładach, tj. 19,2% objętych kontrolą, natomiast w zakresie wypadków przy pracy nieprawidłowości stwierdzono w 2 zakładach, tj. 7,7% objętych kontrolą. Inspektorzy pracy jako przyczyny naruszeń prawa przez pracodawców określali: nieznaną przepisy prawa pracy, w szczególności dotyczących prowadzonych procesów magazynowania oraz transportu wewnątrzzakładowego, niewłaściwa organizacja pracy, lekceważenie wymogów obowiązującego prawa pracy, brak środków finansowych na sferę bhp z uwagi na przeznaczanie środków na nowe inwestycje. Ostatnia przyczyna jest wskazywana również przez pracodawców, jako głównie wpływająca na powstanie nieprawidłowości.

W czasie kontroli zakładów, inspektorzy pracy sprawdzili wykonanie 32 zarządzeń i 49 wniosków wydanych pracodawcom po kontrolach przeprowadzonych w latach ubiegłych. Stwierdzono, że 2 zarządzenia nakazowe, dla których wyznaczone terminy upłynęły oraz 4 wnioski zawarte w wystąpieniach nie zostały wykonane. Na podstawie informacji o realizacji zarządzeń i wniosków, napływających od pracodawców oraz przeprowadzonych w 2014 r. grudniu rekontroli, należy uznać, iż podjęte działania przyczyniły się do poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy w 26 skontrolowanych zakładach dla grupy 7215 pracowników. Według stanu na dzień 13.01.2015 roku doprowadzono do wykonania 315 zarządzeń, co stanowi 95,74% ogółem wydanych oraz do zrealizowania 39 wniosków zawartych w wystąpieniach, co stanowi 100% ogółem skierowanych do pracodawców.

Realizacja decyzji nakazowych i wniosków wpłynęła na poprawę warunków pracy poprzez m.in. udokumentowanie oceny ryzyka zawodowego, wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie robocze, uzupełnienie dokumentacji eksploatacyjnej wózków jezdniowych, oznakowanie dróg i przejść, oznakowanie dopuszczalnego obciążenia podłóg i urządzeń do składowania, poprawę stabilności regałów oraz zabezpieczenia składowanych materiałów przed upadkiem.

Pracodawcy objęci kontrolą w ramach tematu „Ograniczanie zagrożeń w magazynach wysokiego składowania”, zostali włączeni w ogół działań prewencyjnych prowadzonych pod nazwą „Ograniczanie zagrożeń przy eksploatacji wózków jezdniowych”.

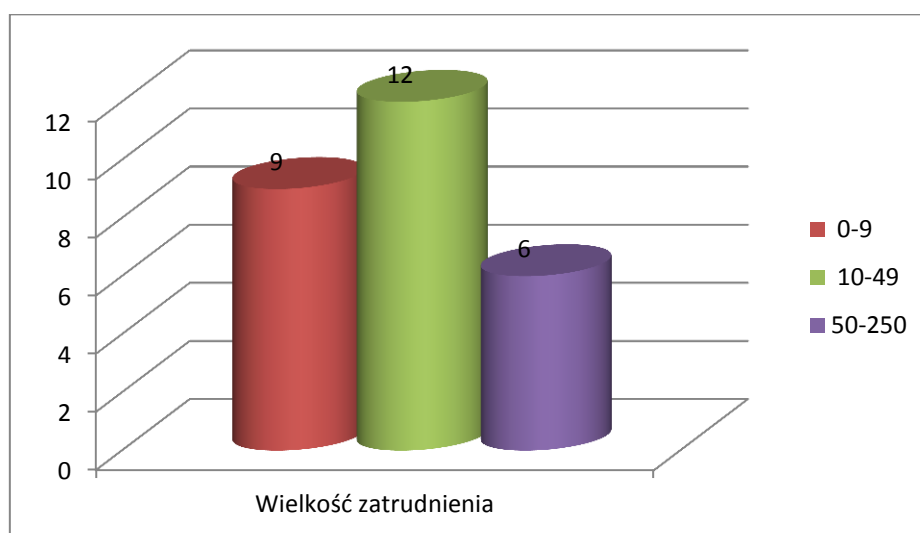
4.4 Ocena stanu bezpieczeństwa pracy i przestrzegania przepisów bhp w zakładach produkcji materiałów budowlanych ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia ręcznych i zmechanizowanych prac transportowych

Celem kontroli było ocena stanu bezpieczeństwa pracy i przestrzegania przepisów bhp w zakładach produkcji materiałów budowlanych ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia ręcznych i zmechanizowanych prac transportowych.

W trakcie prowadzonych kontroli analizie podano zagadnienia związane z przygotowaniem pracowników do pracy, w tym: szkoleniami z zakresu bhp, badaniami lekarskimi, wyposażeniem w odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej, uprawnieniami kwalifikacyjnymi do obsługi maszyn i urządzeń, oceną ryzyka zawodowego w tym oceną na stanowiskach pracy związanych z transportem materiałów, stanem technicznym obiektów i pomieszczeń pracy oraz pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, stanem technicznym maszyn i urządzeń, w tym eksploatacją wózków jezdniowych z napędem silnikowym, organizacją stanowisk i procesów pracy, eksploatacją urządzeń

i instalacji energetycznej, transportem, w tym: stanem technicznym i oznakowaniem dróg transportowych, dostosowaniem dróg komunikacyjnych do środków transportu wewnętrznego oraz przewożonego ładunku oraz organizacją ręcznych prac transportowych, magazynowaniem i składowaniem materiałów, nadzorem i kontrolą, w tym funkcjonowaniem w zakładach służby bhp.

Kontrole przeprowadzono w zakładach produkcji materiałów budowlanych wytwarzających wyroby ceramiczne: cegły, dachówki betonowe i metalowe obudowy dla gazownictwa i energetyki; wyroby budowlane z betonu - bloczki betonowe, krawężniki, elementy płyt betonowych, masę betonową, styropian. Kontrolą objęto pracodawców prowadzących zakłady o różnej wielkości zatrudnienia. Przeprowadzono **27 kontroli** w tym: 9 kontroli w zakładach zatrudniających do 9 pracowników, 12 w zakładach zatrudniających od 10 – 49 pracowników oraz 6 w zakładach zatrudniających powyżej 50 pracowników, przy czym w jednym przypadku zatrudnionych było ponad 100 pracowników.

Wykres 47. Liczba kontrolowanych zakładów w zależności od wielkości zatrudnienia

W skontrolowanych zakładach zatrudnionych było 780 pracowników, w tym 121 kobiet, 55 osób niepełnosprawnych oraz 23 osoby świadczące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych. Ocenie poddano 12 podmiotów będących spółkami prawa handlowego, działających na podstawie wpisu do KRS oraz 15 zakładów stanowiących własność osób fizycznych i prawnych prowadzących działalność na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej.

Analiza statystycznych wyników z przeprowadzonych kontroli wykazała, że w zakresie szkoleń dotyczących bhp pracowników, przeprowadzania profilaktycznych badań

lekarskich, wyposażenia w odzież i obuwie robocze, stanu technicznego dróg, przejść komunikacyjnych, ramp nie stwierdzono znaczących nieprawidłowości. Natomiast nieprawidłowości w zakresie zabezpieczenia i oznakowania miejsc niebezpiecznych były znaczące, 45% liczby badanych przypadków. Na 20 kontrolowanych w tym zakresie zagadnień nieprawidłowości stwierdzono w 9. Najwięcej problemów w tym zakresie stwierdzono w zakładach zatrudniających do 9 pracowników oraz zatrudniających powyżej 50 pracowników co stanowi odpowiednio 66,7% i 75% liczby zbadanych przypadków. W co dziesiątym kontrolowanym zakładzie, pracownikom nie zapewniono wymaganych pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. Nieprawidłowości dotyczyły zarówno całkowitego braku pomieszczeń higieniczno-sanitarnych, jak również poszczególnych rodzajów pomieszczeń.

Znaczny poziom nieprawidłowości dotyczył niedokonania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, bo aż 17,2% ogólnej liczby kontrolowanych stanowisk pracy. Kontrola stanu **technicznego maszyn i urządzeń technicznych** wykazała najwięcej uchybień spośród wszystkich kontrolowanych zagadnień. Kontrole 187 maszyn poddanych ocenie wykazały **nieprawidłowości w przypadku 76**, co stanowi **40,6%** ogółu kontrolowanych przypadków. Na 89 ocenianych maszyn w zakładach zatrudniających powyżej 50 pracowników nieprawidłowości dotyczyły 20 (22,5%), na 68 maszyn w zakładach zatrudniających od 10 do 49 pracowników nieprawidłowości stwierdzono w przypadku 37 (54,4%). Najwięcej **naruszeń przepisów i zasad bezpieczeństwa** stwierdzono w przypadku firm **zatrudniających do 9 pracowników**, gdzie na 30 maszyn nieprawidłowości stwierdzono u **19** (63,3%). Przeprowadzone kontrole wykazały również niewywiązywanie się pracodawców z obowiązku opracowania i udostępnienia pracownikom instrukcji bhp dotyczących obsługi maszyn i urządzeń. Prawie co piąta maszyna nie posiadała instrukcji wymaganych przepisami bhp. W co drugim kontrolowanym zakładzie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie oznakowania dróg transportowych i przejść. Uchybienia te stwierdzono we wszystkich zakładach, bez względu na wielkość zatrudniania. Kontrolom poddano również obowiązek **opracowania zasad ruchu na drogach wewnętrzzakładowych**. Obowiązku tego nie spełniło **11 z 23** kontrolowanych pracodawców. W tym przypadku **najwięcej nieprawidłowości** stwierdzono w zakładach zatrudniających **od 10 do 49** pracowników, gdzie **na 10** firm zasad nie opracowało w **6**.

Na 95 kontrolowanych urządzeniach do transportu wykazano niewłaściwy stan techniczny w 11 przypadkach, co stanowi 11,6% badanych. W kontrolowanych zakładach głównym środkiem transportowym są **wózki jezdniowe** z mechanicznym napędem podnoszenia i przy

tych urządzeniach stwierdzono **najwięcej nieprawidłowości**, np. brak drzwi do kabiny operatora, zużyte i zniszczone bieżniki opon, zniszczone uszczelki na mechanizmie podnoszenia, brak dokumentacji eksploatacyjnej wózków, przeznaczonej do odnotowywania codziennych przeglądów wózków w zakresie ich sprawności, niewłaściwe zabezpieczenia przed osobami nieupoważnionymi urządzeń do transportu, do użytkowania których niezbędne są dodatkowe kwalifikacje.

Kontrole w zakresie **organizacji ręcznych prac transportowych**, w tym zagadnień związanych z zapewnieniem niezbędnego sprzętu pomocniczego mającego na celu zmniejszenie uciążliwości i zagrożeń w ręcznym przemieszczaniu przedmiotów, wykazały duże zróżnicowanie problemu w zależności od wielkości zakładów, liczby zatrudnionych pracowników, rodzaju produkcji i stosowanych technologii. W firmach małych zajmujących się produkcją detaliczną, produkujących wyroby z betonu (płyty, bloczki itp.) z uwagi na niewielką liczbę produkowanego asortymentu, niezaawansowaną technologię, prostotę produkcji, stwierdzono stosowanie technologii wymuszającej wykonywanie szeregu ręcznych prac transportowych. W 8 z 26 kontrolowanych zakładów stwierdzono, że pracodawca nie opracował i nie udostępnił pracownikom instrukcji dotyczących ręcznych prac transportowych. Na 14 stanowiskach pracy z 48 kontrolowanych pracowników nie zapewniono informacji dotyczących przemieszczanych przedmiotów (masy i położenia, jego środka ciężkości), co stanowi 29,1% ogółu badanych przypadków. **Najwięcej nieprawidłowości** dotyczących powyższych zagadnień stwierdzono w zakładach zatrudniających do 9 pracowników, co w przypadku **instrukcji dla ręcznych prac transportowych stanowi 55,6%** (5 z 9), a w przypadku **zapewniania informacji dotyczących przemieszczanych przedmiotów 40%** (4 z 10) zbadanych przypadków w zakładach tej wielkości.

Analiza wyników w zakresie **przystosowania magazynów i składów do rodzaju składowanych materiałów** na 22 kontrolowane przypadki wykazała nieprawidłowości w 6 przypadkach. Natomiast nieprawidłowości dotyczące sposobu składowania materiałów stwierdzono w 21,7% ogółu zbadanych przypadków. Naruszenia przepisów i zasad bezpieczeństwa dotyczyły przede wszystkim: oznakowania pod względem maksymalnego obciążenia regałów przeznaczonych do składowania, użytkowania uszkodzonych regałów, sposobu składowania materiałów, składowania wyprodukowanych surowych cegieł w zamkniętych suszarniach na wysokość przekraczającą 2 m w 12 warstwach na drewnianych paletach, nieposiadających elementów zabezpieczających przed przemieszczeniem się. **braku lub nieudostępnienia pracownikom instrukcji dotyczącej**

magazynowania i składowania materiałów - na **27** kontrolowanych zakładów nieprawidłowości stwierdzono w **12**, co stanowi **44,4%** ogólnej liczby przypadków. Najwięcej nieprawidłowości stwierdzono w zakładach zatrudniających do 9 pracowników, gdzie na 9 pracodawców instrukcji nie opracowało 6.

W wyniku przeprowadzonych 27 kontroli inspektorzy pracy wydali łącznie 439 decyzji nakazowych regulujących nieprawidłowości w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, w tym **11 decyzji wstrzymania prac, 5 decyzji skierowania pracowników do innych prac, 37 decyzji dotyczących wstrzymania eksploatacji maszyn oraz 76 decyzji**, którym z uwagi na bezpośrednie zagrożenia **dla zdrowia lub życia nadano rygor natychmiastowej wykonalności**. Inspektorzy pracy wydali łącznie 58 wniosków w wystąpieniach dotyczących zagadnień związanych z analizowanym tematem.

W wyniku przeprowadzonych kontroli inspektorzy pracy zastosowali postępowania w sprawach o wykroczenia przeciwko prawom pracowników w 17 kontrolach, z czego w 1 kontroli skierowano wniosek do sądu, w 13 kontrolach ukarano osoby odpowiedzialne mandatem karnym na łączną kwotę 17 tys. zł oraz w 3 przypadkach zastosowano środki wychowawcze.

Podczas kontroli udzielano łącznie **205 porad prawnych z czego 164 dotyczyło bezpieczeństwa i higieny pracy**. W ramach działań profilaktycznych zorganizowano dwa seminaria, w tym jedno dla służb bhp – członków Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Pracowników Służby BHP - Oddział w Lesznie. **Seminarium dotyczyło zagrożeń wypadkowych występujących przy transporcie wewnątrzzakładowym ze szczególnym uwzględnieniem wózków z mechanicznym napędem podnoszenia**. Podczas drugiego szkolenia zorganizowanego dla uczniów oraz nauczycieli Zespołu Szkół Zawodowych w Wolsztynie przedstawiono podstawowe problemy związane z bezpieczeństwem pracy, w tym ręczne i zmechanizowane prace transportowe również w aspekcie ochrony pracy młodocianych. Podczas spotkań w ramach działań profilaktycznych przekazywane były pracodawcom, uczniom, nauczycielom ulotki oraz broszury wydawane przez Główny Inspektorat Pracy, dotyczące prawnej ochrony pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

Informacja dotycząca stanu realizacji zastosowanych środków prawnych została oparta na pisemnych informacjach przekazanych przez kontrolowanych pracodawców. Z wydanych w wyniku kontroli 439 decyzji nakazowych, zrealizowano 423, tj. 96,4%. Z danych statystycznych wynika, że z 58 wniosków zawartych w wystąpieniach zostało zrealizowanych 53 - 91,4%. W czasie czynności kontrolnych inspektorzy pracy wydali łącznie 188 decyzji

ustnych, z których 184 zostały zrealizowane w czasie kontroli. W liczbie tej było 31 decyzji wstrzymania prac i wstrzymania eksploatacji maszyn oraz 2 decyzje skierowania pracowników do innych prac, co wyeliminowało już w trakcie kontroli nieprawidłowości powodujące bezpośrednie zagrożenia zdrowia lub życia pracowników.

Wśród ujawnianych przyczyn naruszeń prawa pracy inspektorzy wskazywali najczęściej nieznaną przez pracodawców przepisów prawa oraz niewłaściwą organizację pracy. Natomiast pomimo wskazywanego przez pracodawców braku środków finansowych, jako głównej przyczyny nieprzestrzegania przepisów i zasad bhp, stwierdzić należy, że część nieprawidłowości może być usunięta przez zmiany organizacyjne lub inne działania niewymagające znaczących nakładów. Uświadomienie pracodawcom powyższego, uzależnione jest jednak od posiadania przez nich rzetelnej wiedzy z zakresu bhp oraz ich osobistego zaangażowania w działania mające na celu poprawę warunków pracy w zakładzie.

4.5. Ograniczenie zagrożeń zawodowych w zakładach zajmujących się wydobywaniem i przeróbką kopalin w odkrywkowych zakładach górniczych

Kontrole **przeprowadzono w 11 przedsiębiorstwach**, w których jedną z dziedzin prowadzonej działalności gospodarczej jest **wydobywanie kopalin pospolitych**. Niski stan zatrudnienia w zakładach wydobywających kruszywa wynika ze specyfiki prowadzonej działalności. Działalność gospodarcza związana z wydobywaniem kopalin pospolitych charakteryzuje się sezonowością prowadzonych prac, stosowaniem specjalistycznych maszyn i urządzeń technicznych, oddaleniem od zabudowań mieszkalnych, lokalizacją na terenach wiejskich. W kontrolowanych zakładach wydobywano głównie żwiry i piaski oraz sporadycznie gliny. Rodzaj wydobywanej kopaliny wynikał z warunków geologicznych występujących na kontrolowanym terenie. W 10 kontrolowanych zakładach wydobywczych eksploatacja kopalin pospolitych prowadzona była metodą odkrywkową, głównie wgłębno–ścianową z różnokierunkowym przemieszczaniem skarp. W 2 zakładach stwierdzono stosowanie, oprócz suchej metody wydobywania kruszywa, metodę mokrą, spod lustra wody. Urabianie kruszywa metodą suchą odbywało się przy zastosowaniu: spycharek, koparek jednonaczyniowych i ładowarek hydraulicznych. Urabianie kruszywa spod lustra wody odbywało się przy wykorzystaniu pomp ssących. Transport urabianego kruszywa ze ściany wydobywczej odbywał się: przy użyciu koparek jednonaczyniowych i ładowarek jednonaczyniowych bezpośrednio na skrzynie samochodów ciężarowych – dotyczy to zakładów, gdzie nie prowadzono segregacji kruszywa – oraz zakładów, w których zakład przeróbczy był oddalony od ściany wyrobiska górniczego, ładowarkami jednonaczyniowymi

przy wykorzystaniu środków transportu kołowego, bezpośrednio na skrzynie samochodów ciężarowych oraz częściowo przy wykorzystaniu przenośników taśmowych – w zakładach, które prowadziły segregację kruszywa w stacjonarnych zakładach przerobczych oraz w zakładach stosujących mobilne przesiewacze kruszywa. Proces segregacji kruszywa polegał głównie na przesiewaniu kruszywa przez sita stałe i mobilne lub stacjonarne węzły technologiczne do przesiewania kruszywa. Stosowano zarówno suchą jak i mokrą metodę segregacji kruszywa. Metoda mokra polegała na płukaniu kruszywa wodą celem usunięcia zanieczyszczeń pylistych jak i ilastych. W węźle technologicznym kruszywo budowlane z przenośnika taśmowego kierowane jest, poprzez układ lei zsypanych, na poszczególne sita wibracyjne, gdzie następuje segregacja kruszywa na poszczególne frakcje składowane, poprzez układ przenośników, na oddzielnych pryzmach. W zakładach wydobywających ility ceramiczne surowiec transportowany był do cegielni, gdzie stanowił podstawę do wyrobu ceramicznych materiałów budowlanych. Kontrolą objęto zarówno zakłady, w których prowadzi się segregację kruszywa jak i te, w których wydobywane kruszywo było dostarczane bezpośrednio do klienta.

Przeprowadzone przez inspektorów pracy kontrole w zakładach, które zajmują się wydobywaniem, przeróbką kopalin w odkrywkowych zakładach górniczych wykazały występowanie naruszeń przepisów bezpieczeństwa pracy praktycznie we wszystkich badanych zagadnieniach. Poddane kontroli **zakłady są reprezentatywne** dla podmiotów gospodarczych zajmujących się **wydobywaniem kopalin pospolitych**, charakteryzują się one przede wszystkim niskim stanem zatrudnienia, lokalizacją na terenach nieurbanizowanych. Nie stwierdzono przypadku prowadzenia wydobywania kopalin bez uprzedniego otrzymania koncesji na jej wydobywanie, jednakże stwierdzono jeden przypadek prowadzenia działalności wydobywczej bez zawarcia z uprawnioną do tego osobą umowy na wypełnianie zadań kierownika ruchu zakładu górniczego.

Badając zagadnienia związane z przygotowaniem do pracy pracowników, stwierdzono występowanie w przeważającej grupie badanych zakładów (w **7 na 11** kontrolowanych) **nieprawidłowości** dotyczące **szkoleń z zakresu bhp**, w tym prowadzenia dokumentacji, przestrzegania terminów poddawania pracowników szkoleniom wstępnym i okresowym. W przypadku 3 (na 8 zakładów w których prowadzono segregację kruszywa) stwierdzono **prowadzenie obsługi maszyn przez pracowników, którzy nie posiadali** wymaganych **kwalifikacji zawodowych do obsługi maszyn i urządzeń do sortowania kruszywa, ładowarek**. W przypadku 6 zakładów na 11 kontrolowanych stwierdzono

naruszenia przepisów w zakresie wyznaczenia pracowników do udzielenia pierwszej pomocy w razie wypadku.

Badając zagadnienia dotyczące występowania **czynników szkodliwych dla zdrowia** występujących w środowisku pracy, stwierdzono wiele naruszeń w tym obszarze. Inspektorzy pracy wydali 20 decyzji dotyczących wytypowania czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy, przeprowadzenia **badania i pomiarów hałasu, zapylenia, drgań mechanicznych**, poinformowania pracowników o wynikach przeprowadzonych badań i pomiarów. Skala naruszeń przepisów w ww. zakresie wynika z faktu, że pracodawcy uważają, iż lokalizacja wielu stanowisk pracy na otwartej przestrzeni powoduje brak narażenia na hałas, zapylenie i drgania mechaniczne, nie uwzględniają natomiast faktu, że wiele eksploatowanych maszyn jest w złym stanie technicznym, urządzenia do przesiewania kruszywa wykorzystują zjawisko drgań mechanicznych, a częścią wydobywanego kruszywa jest frakcją pylistą.

W 5 kontrolowanych zakładach stwierdzono **brak udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego** na istniejących stanowiskach pracy. Należy uznać, że ta skala zjawiska świadczy o **niewłaściwym stosunku pracodawców** do przeprowadzania głębokiej analizy stanu zagrożeń występujących w zakładzie pracy, nie uważają że przeprowadzenie udokumentowanej oceny ryzyka zawodowego i wynikające z tej oceny wnioski stanowią pomocny element do zapewnienia pracownikom bezpiecznych warunków pracy.

Stosunkowo niewiele nieprawidłowości stwierdzono w zakresie pomieszczeń higienicznosanitarnych, jednakże należy zwrócić uwagę, że w 2 zakładach dla 4 pracowników w ogóle nie zapewniono pomieszczeń higienicznosanitarnych, a w jednym z zakładów dla 4 pracowników nie zainstalowano umywalki z dopływem bieżącej wody oraz ubikacji.

Niepokojąca jest liczba nieprawidłowości w zakresie zabezpieczenia miejsc niebezpiecznych w obiektach i pomieszczeniach pracy. Tolerowanie przez pracodawców pracy w warunkach stanowiących realne zagrożenie dla zdrowia lub życia pracowników, jest niedopuszczalne i stanowi naruszenie podstawowych obowiązków pracodawcy.

Nieprawidłowości w zakresie stanu technicznego maszyn i urządzeń technicznych, wskazują na brak systemowych rozwiązań w zakresie prowadzenia kontroli stanu technicznego maszyn i urządzeń technicznych, wykonywania przeglądów, napraw, remontów.

Z dokonanej analizy dokumentacji kontrolnej wynika że: **nieskuteczny jest nadzór nad warunkami pracy ze strony pracodawców i działających w ich imieniu służb bhp oraz kierowników ruchu zakładu górniczego. Niskie kwalifikacje zawodowe oraz nieprawidłowo prowadzone szkolenia w zakresie bhp osób zajmujących się działalnością wydobywczą**, powodują wykonywanie prac w sposób zagrażający bezpieczeństwu zatrudnionych pracowników. Niepoprawnie opracowane (lub brak) instrukcje, dokumentacje z oceny ryzyka zawodowego nie stanowią dla pracowników, jak i pracodawców, pomocnego narzędzia zapewniającego wykonywanie prac w sposób bezpieczny.

Wszystkie 144 decyzje nakazowe i 17 wniosków pokontrolnych zostało wykonanych przez pracodawców, m.in. wstrzymano prace składowania urobku na krawędzi wkopu o głębokości ok. 9 i pochyleniu ścian ok. 65 stopni w części północnej wkopu usuwając bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia pracownika związane z możliwością obsuwu skarpy, przeprowadzono badania i pomiary natężenia hałasu występującego na stanowisku kierowcy, przeprowadzono badania i pomiary drgań mechanicznych występujących na stanowisku obsługi ładowarki i samochodu ciężarowego, poinformowano pracowników o wynikach badań i pomiarów czynników szkodliwych występujących w środowisku pracy, przeprowadzono ocenę i udokumentowano ryzyko zawodowe występujące na stanowisku obsługi linii żwirowej z granulatorem stożkowym, linii żwirowej z kruszarką i linii żwirowej z przesiewaczem.

4.6. Wypadki przy pracy – dane liczbowe.

Inspektorzy pracy zebrali dane tabelaryczne w 2014 roku z **1548** zakładów. Dane statystyczne służą nadinspektorom do planowania i typowania kontroli w zakładach w zakresie likwidowania zagrożeń i przeprowadzenia prewencji. Wartość wniesionych danych informacyjnych w zakresie rodzaju wypadków i ich powtarzalności umożliwia ukierunkowanie specjalistycznych kontroli w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy.

VI. Efekty działalności kontrolnej.

Analiza struktury ujawnionych w wyniku kontroli nieprawidłowości oraz zastosowanych przez inspektorów OIP w Poznaniu środków prawnych, stanowi istotne kryterium oceny stanu przestrzegania przepisów prawa pracy w kontrolowanych podmiotach.

a) Analiza zastosowanych środków prawnych.

Porównanie podstawowych danych charakteryzujących działalność Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu w roku 2014 z analogicznymi danymi za rok 2013 pozwala zauważyć, że pomimo zbliżonej w obu latach liczby kontroli, dane dotyczące zastosowania w ich wyniku środków prawnych w istotny sposób się różnią.

Przy porównywalnej liczbie kontroli, objęto działaniami kontrolno-nadzorczymi o ponad 5% więcej pracodawców i przedsiębiorców. Zaobserwowano również nasilenie się liczby postępowań, które nie zakończyły się przeprowadzeniem kontroli, z takich powodów jak: **brak możliwości przeprowadzenia kontroli** (udaremnienie przeprowadzenia kontroli przez podmiot kontrolowany); podmiot przed rozpoczęciem postępowania kontrolnego lub w jego trakcie **utracił status podmiotu podlegającego kontroli** (art. 13 ustawy o PIP). W stosunku do roku poprzedniego, w 2014 zanotowano dwukrotny wzrost takich przypadków.

Zwraca uwagę fakt, że inspektorzy w roku sprawozdawczym wydali o ponad 4% **mniej decyzji** w sprawach bezpieczeństwa i higieny pracy, przy **znacznym wzroście** liczby decyzji **wymuszających likwidację bezpośrednich zagrożeń dla życia lub zdrowia** pracujących, tj. decyzji wstrzymania prac (o ponad **3,7%**) i wstrzymania eksploatacji maszyn (o ponad **17%**).

Zauważalnie, prawie o **17%** spadła liczba decyzji **nakazujących wypłatę wynagrodzeń** i innych świadczeń, ale wskazana w nich kwota 25.796.474,84 – jest tylko nieznacznie mniejsza (niewiele ponad 2%) w stosunku do 2013 roku.

Tendencje powyższe korespondują ze **wzrostem** liczby **wykroczeń** ujawnionych przez inspektorów pracy w 2014 r., która była o ponad 7% wyższa przy jednoczesnym **wzroście o prawie 10% liczby mandatów** nakładanych przez inspektorów pracy i nieznacznym spadku (ok. 3%) liczby wniosków o ukaranie kierowanych do sądu.. Świadczy to o wysokiej efektywności działań OIP w Poznaniu w roku sprawozdawczym, definiowanej

jako **ukierunkowanie na najbardziej rażące nieprawidłowości** w sferze ochrony życia i zdrowia pracujących oraz patologie w stosunkach pracy.

Ponownie w 2014 r. **odnotowano wzrost, ponad 19%, liczby poleceń ustnych**. Równoważy to niewielki spadek liczby wniosków kierowanych do pracodawców (o ok. 3%) w wystąpieniach pokontrolnych.

W roku sprawozdawczym odnotowano **ustabilizowanie liczby wniosków kierowanych do ZUS o podwyższenie o 100% składki na ubezpieczenie wypadkowe** w związku ze stwierdzeniem podczas kolejnych dwóch kontroli rażącego naruszenia przepisów prawa pracy w zakresie bhp, wynika to z obiektywnie stwierdzanego niewłaściwego podejścia, zwłaszcza małych pracodawców, do zagadnień bhp.

b) Analiza zgłaszanych i stwierdzanych nieprawidłowości.

Prawna ochrona pracy

W okresie sprawozdawczym w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu największą liczbę problemów zawartych w **skargach** stanowił brak lub niewypłacanie w terminie przez pracodawcę **wynagrodzeń i innych świadczeń pieniężnych należnych ze stosunku pracy**. Problem ten był przedmiotem skarg aż **3293 razy** (3670 w 2013), co stanowi **ponad 35% ogółu** spraw poruszanych w skargach i rozpatrywanych w 2014 roku. W praktyce blisko 80% skarg (pism) składanych w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu dotyczyła problematyki związanej z wynagrodzeniem za pracę. Należy zauważyć, że bardzo różna była skala wagi spraw poruszanych w skargach i bardzo różne okoliczności spraw. Na jednym biegunie można postawić sprawy niewypłacenia wynagrodzeń pracownikom lub byłym pracownikom wynagrodzeń za okresy dłuższe niż trzy miesiące, godzące w podstawowy byt pracowników i ich rodzin, na drugim drobne uchybienia dotyczące, np. wypłaty ekwiwalentu pieniężnego za jeden, dwa dni urlopu wypoczynkowego. Również okoliczności spraw były bardzo różne; od upadłości przedsiębiorcy mającego zatrudnionych ponad 500 pracowników, gdzie niewypłacenie wynagrodzeń dotyczyło kilku miesięcy, poprzez niewypłacenie lub nieterminowość w wypłacie wynagrodzeń za jeden miesiąc aż do sporów dotyczących sposobu obliczania dodatkowych elementów wynagrodzenia za pracę (dodatków, wynagrodzeń za urlop, ekwiwalentów). Ponad połowa zarzutów skargowych dotyczących tej materii okazała się zasadna.

Biorąc pod uwagę powszechność zjawiska, stosunkowo niewiele skarg dotyczy **pracy bez potwierdzenia jej na piśmie**. W skargach pojawiło się jedynie **720** takich problemów (8,3% ogółu problemów) z tego zasadne okazało się jedynie **145** skarg. Najczęściej składający skargi w tym zakresie pochodzili z branży budowlanej z małych zakładów pracy, a do złożenia skargi skłoniło ich dopiero niewypłacanie wynagrodzenia. Drugą grupę stanowili zatrudniani w taki sposób dorywczo, którzy nie otrzymali wynagrodzeń, a ich zatrudnienie nie nosiło cech stosunku pracy.

Stosunek pracy stanowił tematykę **17.930 (30,6% ogółu)** udzielonych porad, z czego **90%** porad dotyczyło ustania stosunku pracy, a pozostałe związane były z zatrudnieniem, tj. zatrudnianiem bez pisemnego potwierdzenia warunków zatrudnienia, zastępowanie umów o pracę umowami cywilnoprawnymi. Zadawane pytania dotyczyły także prawidłowości postępowania w związku z ustaniem stosunku pracy i związanych z tym uprawnień oraz kryteriów, na podstawie których ustalono czas trwania umowy o pracę na czas określony.

Wynagrodzenia i inne świadczenia związane ze stosunkiem pracy stanowiły tematykę **11.045 porad (18,8% ogółu)**. Tematyka udzielanych porad z tego zakresu często mieszała się z tematyką skargową. Przeważał bowiem problem niewypłacania wynagrodzenia, sposobu naliczania wynagrodzenia za pracę, za czas choroby, rekompensaty za przepracowany czas ponadnormatywny, świadczeń pieniężnych związanych z ustaniem stosunku pracy. Sporo pytań związanych było z nabyciem uprawnień do wszelkiego rodzaju odpraw pieniężnych. Pojawiają się też pracodawcy, którzy mają poważny problem z egzekucją komorniczą z wynagrodzenia pracownika. Problem dotyczy roszczeń komornika, który domaga się przekazania mu z kwoty wynagrodzenia sumy wyższej niż pozwalają przepisy o ochronie wynagrodzenia za pracę, grożąc sankcjami komorniczymi.

Czas pracy był przedmiotem **6.445 porad prawnych (11,4% ogółu)**. W lipcu 2014 r. wzrosło zainteresowanie czasem pracy pracowników niepełnosprawnych na tle zmian legislacyjnych, sprowokowane orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego. Zainteresowanie budziła procedura wprowadzania zmian w zakresie czasu pracy ww. pracowników. Zainteresowanie budziły zagadnienia związane z elastycznym czasem pracy. Liczne pytania wiązały się z możliwością zmiany harmonogramu. Zgłaszający interesowali się także prywatnymi wyjściami pracowników i możliwością późniejszego odpracowania w kontekście braku przesłanek pracy w godzinach nadliczbowych, a także dopuszczalności pracy nadliczbowej oraz zasad wynagradzania za pracę w dni wolne od pracy oraz w niedziele

i święta, norm dobowego i tygodniowego odpoczynku. Największy, bo do końca nieuregulowany problem stanowi sytuacja, kiedy pracownik, mający wynagrodzenie określone stawką miesięczną w stałej wysokości, w jednym miesiącu pracuje, jest na zwolnieniu lekarskim i jednocześnie odchodzi pod koniec miesiąca.

Mając na względzie zarówno wyniki kontrolne, jaki i przedmiot skarg i porad prawnych, należy stwierdzić, że nadal największym problemem jest naruszanie przepisów o wynagrodzeniu za pracę oraz innych należnych świadczeniach. Łączna kwota wyegzekwowanych świadczeń w roku 2013 do dnia 31.12.2013 r., wynikających ze środków prawnych wydawanych tylko w 2013 r., wyniosła **29.004.506,67** zł (razem z poleceniami), w tym w wyniku wydanych decyzji nakazowych 14.814.114,69 zł. **Natomiast łączna kwota wyegzekwowanych świadczeń w roku 2014** do dnia 31.12.2014 r. wyniosła **33.578.042,30** zł (razem z poleceniami), w tym w wyniku wydanych decyzji nakazowych **17.701.423,30** zł, wniosków: **9.296.904,07** zł, poleceń: **6.579.714,93** zł.

Kwota wyegzekwowanych świadczeń ze stosunku pracy **wzrosła** w stosunku do roku ubiegłego o ok. **10%**. Oceniając skuteczność zastosowanych środków prawnych należy stwierdzić stosunkowo wysoką efektywność poleceń, które realizowane są prawie w 99% jeszcze w czasie kontroli.

W 2014 roku **1390** kontroli dotyczących m.in. wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń ze stosunku pracy zostało wywołanych skargami pracowniczymi. Ponadto w **1742** kontrolach, czyli w **co piątej kontroli**, inspektorzy pracy badali **terminowość wypłacenia wynagrodzenia za pracę**.

We wszystkich kontrolach wydano 3210 wniosków w wystąpieniach, z których **1657** dotyczyło niewypłacenia lub nieterminowego wypłacenia wynagrodzenia za pracę. Także **719 decyzji płacowych** (na 983 obejmujących świadczenia ze stosunku pracy), tj. **ponad 73% dotyczyło niewypłacenia lub nieterminowego wypłacenia wynagrodzenia** za pracę.

Na dzień 24.02.2015 r. wynosi 33.578.042,30 zł, w tym w wyniku wydanych decyzji nakazowych 17.701.423,30 zł, wniosków: 9.296.904,07 zł, poleceń: 6.579.714,93 zł.

Legalność zatrudnienia.

Nieprawidłowość wynikająca z nielegalnego zatrudnienia wystąpiła w dalszym ciągu w znacznej liczbie przypadków. Na **21.224** badanych osób stwierdzono **nielegalne zatrudnienie w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia** w **476** przypadkach (2,2%) ogółu badanych, w tym **247** osób (1,3%), spośród badanych pod tym kątem **18.898** osób

pracujących nie miało potwierdzonej na piśmie umowy o pracę, a **361** osób (1,7% spośród 20.213 badanych) nie było zgłoszonych do ubezpieczenia społecznego.

Kontrole wykazały znaczną liczbę **przypadków nieopłacania składki na Fundusz Pracy** – zadłużenie na rzecz Funduszu Pracy wyniosło **698.094,00** zł za **3.544** osoby, w stosunku do 34.865 osób badanych, tym samym **nieprawidłowość ta obejmowała 10,1%** badanych osób objętych obowiązkiem ubezpieczenia. W 2013 r. wskaźnik ten wynosił 9,22%, z tym, że ujawniona kwota nieopłaconych składek była wyższa i wynosiła 1.031.674 zł.

Wyniki kontroli przeprowadzonych w 2014 r. w zakresie legalności zatrudnienia cudzoziemców wskazują, że w województwie wielkopolskim liczba naruszeń obowiązujących przepisów jest incydentalna.

W 2014 r. w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu inspektorzy pracy realizowali kontrole specjalistyczne przestrzegania przepisów prawa pracy przy zatrudnianiu, zawierania umów cywilnoprawnych w warunkach wskazujących na istnienie stosunku pracy (także na wniosek lub skargę zainteresowanego), przeprowadzając łącznie 212 takich kontroli, w tym w 66 przypadkach nie stwierdzono istnienia znamion stosunku pracy. Zakwestionowali łącznie 414 umów cywilnoprawnych u 145 pracodawców.

Inspektorzy pracy OIP w Poznaniu skierowali **34 pozwy o ustalenie istnienia stosunku pracy** na rzecz 99 osób. Legalność zatrudnienia była badana również w czasie kontroli rutynowych, w wyniku których inspektorzy często kierowali do pracodawców wnioski i polecenia o zawarcie umowy o pracę, które okazały się bardzo skutecznymi środkami prawnymi. Pracodawcy zalegalizowali 1130 umów.

Bezpieczeństwo i higiena pracy

W 2014 r. inspektorzy pracy zbadali okoliczności i przyczyny 236 wypadków przy pracy zaistniałych w roku sprawozdawczym i w latach poprzednich, w tym przeprowadzili 206 kontroli ustalających okoliczności i przyczyny wypadków, którym ulegli pracownicy oraz zbadali 30 wypadków, w których poszkodowani byli zatrudnieni na podstawie umów cywilnoprawnych. Łącznie w badanych wypadkach zostały poszkodowane 262 osoby, w tym 32 osoby zatrudnione na innej podstawie niż umowa o pracę.

Wskutek wypadków przy pracy, 100 osób doznało ciężkiego obrażenia ciała, a 32 poniosły śmierć.

Największe zagrożenia wypadkowe wystąpiły w takich działach gospodarki, jak **przetwórstwo przemysłowe**, w którym stwierdzono **34,0%** ogółu wypadków, **w budownictwie – 18,8%**, w **handlu i naprawach – 11,1%**.

W dwóch działach gospodarki narodowej **przetwórstwie przemysłowym i budownictwie** uległo: wypadkom śmiertelnym **14 pracowników** (53,8% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem), **ciężkiemu uszkodzeniu ciała 46 pracowników** (60,5% ogółu poszkodowanych z tym skutkiem).

W 87% **przyczynami aktywizującymi zagrożenie** była **zła organizacja pracy** oraz **niewłaściwe zachowanie się pracownika** w procesie pracy.

W analizowanym okresie niewłaściwa organizacja pracy oraz niewłaściwe zachowanie się człowieka podczas wykonywania czynności związanych z pracą **miały decydujący wpływ na liczbę wypadków śmiertelnych**. Wśród nich **cechy powtarzalności wykazują niewłaściwa ogólna organizacja stanowiska pracy**, w tym niedostateczne przygotowanie pracownika oraz **brak nadzoru** ze strony osób kierujących pracownikami, **nieprawidłowe, samowolne zachowanie się pracownika** w procesie pracy.

Na zaistnienie 205 wypadków przy pracy miało wpływ 962 przyczyny, z czego 503 (52,3% ogółu przyczyn) przyczyny wynikające z organizacji pracy, 334 (34,7%) przyczyny wynikające z zachowań ludzi uczestniczących w procesie pracy, 125 (13,0%) przyczyny techniczne.

Najczęściej wypadkom ulegały osoby w przedziale wiekowym od 30 do 39 lat. Osoby mające do 1 roku stażu w zakładzie pracy na danym stanowisku.

Liczba zgłaszanych skarg pracowniczych oraz liczba ujawnionych wykroczeń wskazuje na konieczność doskonalenia strategii działań kontrolnych i rozwijania przedsięwzięć prewencyjnych. Istotnym elementem działań prewencyjnych jest zaspokajanie nadal wysokiego zapotrzebowania na poradnictwo prawne i techniczne oraz szkolenia dla organizacji pracodawców i związków zawodowych. Liczba kontroli prowadzonych w związku ze skargami pracowniczymi utrzymuje się w okresie ostatnich trzech lat na bardzo wysokim poziomie. Kontrole takie stanowią bowiem co roku ponad **30%** ogółu realizowanych kontroli przez inspektorów pracy Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu. Niemniej równolegle co raz bardziej rozwijamy działalność prewencyjną i profilaktyczną na rzecz poprawy przestrzegania praworządności w stosunkach pracy, jak i bezpieczeństwa pracy.

W 2014 roku prowadzone były liczne **działania prewencyjne wspierające czynności kontrolne oraz samodzielne programy prewencyjne**, takie jak program edukacyjny „Kultura bezpieczeństwa”, program prewencyjny „Zdobądź Dyplom PIP”; program informacyjny dla zakładów usług leśnych, program informacyjny „Ograniczenie zagrożeń powodujących potknięcia i poślizgnięcia w miejscu pracy w przedsiębiorstwach zajmujących się handlem hurtowym, ze szczególnym uwzględnieniem magazynów”, przeciwdziałanie negatywnym skutkom stresu oraz innych zagrożeń psychospołecznych w pracy, działania prewencyjno-kontrolne dotyczące zagrożeń związanych z eksploatacją wózków jezdniowych i pracy w transporcie i magazynowaniu, program prewencyjny w zakresie spełniania minimalnych wymagań bhp przez maszyn i urządzenia użytkowane w produkcji przemysłowej, konkursy promujące właściwe postawy w zakresie ochrony pracy.

W ramach działań ogólnopolskich Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu aktywnie prowadził działalność informacyjno-promocyjną poprzez następujące kampanie: „Zanim podejmiesz pracę”, „Bezpieczeństwo pracy zależy od Ciebie”, „Szanuj życie – bezpieczna praca w gospodarstwie rolnym”.

OIP Poznań realizował także **zadania własne**, takie jak **działania prewencyjne i kontrolne** dotyczące: **Ocena ryzyka zawodowego u nowych pracodawców**, **Ocena stanu bezpieczeństwa pracy i przestrzegania przepisów bhp w zakładach produkcji materiałów budowlanych ze szczególnym uwzględnieniem zagadnienia ręcznych i zmechanizowanych prac transportowych**, **Ograniczenie zagrożeń zawodowych w zakładach zajmujących się wydobywaniem i przeróbką kopalin w odkrywkowych zakładach górniczych**.

Przeprowadzane **kontrole budów** wskazują na małą skuteczność egzekwowania przepisów bhp przez średni nadzór techniczny budowy. W szczególności w małych i średnich firmach nie wyznacza się osoby bezpośrednio nadzorującej wykonywanie przez pracowników prac szczególnie niebezpiecznych, w tym prac na wysokości. Nadal zasadne jest więc kontynuowanie szeroko pojętej profilaktyki w zakresie prewencji i upowszechniania problematyki bhp na budowach, skierowane przede wszystkim do małych i średnich firm wykonujących prace budowlane oraz prowadzenie działań prewencyjnych z młodzieżą, poprzez organizowanie konkursów wiedzy bhp w szkołach kształcących w zawodach budowlanych. W tym kontekście bardzo ważna była realizacja w 2014 roku **kampanii informacyjno-prewencyjnej w budownictwie**, której podstawowym celem było ograniczenie ryzyka zawodowego przy pracy w budownictwie. Cel ten osiągnąć było przez: upowszechnianie informacji i wytycznych do samodzielnej oceny ryzyka zawodowego,

w szczególności dot. przypadków: poślizgnięcia, upadku z wysokości lub wpadnięcia do wykopu; upowszechnianie dobrych praktyk eliminujących nieprawidłowości i zagrożenia; zwrócenie uwagi na przygotowanie do pracy w sposób zapewniający bezpieczeństwo jej wykonywania; zachęcanie pracowników do zmian w zachowaniu na terenie budowy, zachęcanie pracodawców do działań służących bhp; konsultacje dla pracodawców zainteresowanych udziałem w programie prewencyjnym.

W 2014 roku realizowano wniosek z 2013 roku, dotyczący objęcia czynnościami kontrolnymi zagadnień w zakresie przestrzegania przepisów bhp przez **inwestora i projektanta**. W Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu wniosek ten był realizowany w ramach **nadzoru nad dużymi inwestycjami**. Wszyscy uczestnicy procesu inwestycyjnego są zainteresowani daleko idącą współpracą z organami PIP. Przejawia się to w licznych spotkaniach organizowanych przez **inwestora lub generalnego wykonawcę przed rozpoczęciem dużej inwestycji**, jak również w trakcie jej realizacji. Na spotkaniach uczestnicy procesu inwestycyjnego prezentują dobre praktyki dotyczące bezpiecznej pracy na terenie przyszłej budowy. Jest to również okazja do przeprowadzenia działań prewencyjnych przez inspektorów PIP.

W ramach **działań informacyjno-prewencyjnych stałym nadzorem objęto też 10 dużych inwestycji realizowanych w Wielkopolsce**, np.: budowa magazynu Amazon w Tarnowie Podgórnym, budowa spalarni śmieci w Poznaniu, budowa galerii handlowej „Posnania” w Poznaniu, budowa garaży podziemnych i ronda Kaponiera w Poznaniu, budowa tunelu pod przejazdem kolejowym na ul. Opolskiej w Poznaniu, budowa fabryki samochodów użytkowych Volkswagen pod Wrześnią.

W 2014 r. szczególny akcent położony został na promowanie kultury bezpieczeństwa w środowisku pracy – przede wszystkim poprzez kształtowanie świadomości w zakresie bezpiecznego zachowania się w miejscu pracy i zachęcanie pracowników do współudziału w zarządzaniu bhp w firmie, które ma stanowić integralną część ogólnego zarządzania przedsiębiorstwem.

Działaniami prewencyjnymi – określonymi w harmonogramie centralnym i harmonogramie OIP w Poznaniu – objętych zostało około **16 tys.** podmiotów, w tym: pracodawcy i przedsiębiorcy (w rozumieniu art. 13 ustawy o PIP), rolnicy indywidualni, pracownicy młodociani, studenci i uczniowie, pracownicy służby bhp, pracownicy (498). Realizacja tych działań w formie kampanii, programów, konkursów i ogólnie rozumianego doradztwa, opierała się na współdziałaniu z partnerami społecznymi, organami nadzoru nad

warunkami pracy, organami administracji państwowej, organami samorządowymi, placówkami naukowo-badawczymi, innymi organizacjami działającymi w sferze ochrony pracy oraz mediami.

Kontynuowano wielopłaszczyznową współpracę z innymi organami nadzoru nad warunkami pracy, partnerami społecznymi, takimi jak organizacje pracodawców, stowarzyszenia i izby zawodowe, związki zawodowe, samorządami terytorialnymi oraz lokalną prasą, rozgłościami radiowymi i telewizyjnymi.

Działą [Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych 2013 – 2020](#), która stanowi kontynuację działań podjętych w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Wypadków przy Pracy 2010 – 2012 i obejmuje zakresem działania inicjatywy podejmowane przez Partnerów Strategii w celu ograniczenia liczby wypadków oraz ograniczenia zagrożeń zawodowych skutkujących schorzeniami związanymi z pracą na terenie Województwa Wielkopolskiego.

Zasadniczym i głównym celem WSOZZ jest ograniczenie liczby wypadków oraz ograniczenie zagrożeń zawodowych skutkujących schorzeniami związanymi z pracą poprzez **kształtowanie i propagowanie w społeczeństwie kultury bezpieczeństwa i higieny pracy** oraz dotarcie do pracodawców i ich organizacji, a także pracowników i ich organizacji, z informacją o podjętej misji **zintegrowanego podejścia do ograniczania wypadków przy pracy i zagrożeń zawodowych**, uwzględniającego poszczególne etapy tego procesu, różne potrzeby pracodawców i zmiany zachodzące w środowisku pracy.

Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych koordynowana jest poprzez powołaną przez Okręgowego Inspektora Pracy Komisję składającą się z przedstawicieli działających na terenie Województwa Wielkopolskiego organów nadzoru nad warunkami pracy, organów administracji rządowej i samorządowej, organizacji pracodawców, związków zawodowych, samorządów gospodarczych i zawodowych, stowarzyszeń i innych organizacji, których statutowym zadaniem jest ochrona pracy.

Obrady Komisji Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych. Podsumowanie działań podejmowanych przez partnerów Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w 2014 r. a także dyskusja dotycząca dalszych inicjatyw prewencyjnych, były głównym tematem posiedzenia Komisji Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych, które odbyło się 16.10.2014 r. w siedzibie Okręgowego Inspektoratu Pracy w Poznaniu.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu przy współpracy z partnerami Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych w latach 2013 – 2020 podczas targów SAWO 2014 zorganizował I Panelową Konferencję dotyczącą ograniczania zagrożeń zawodowych w transporcie. W ramach WSOZZ zorganizowano konferencje: w czasie targów BUDMA 2014 – „Bezpieczeństwo pracy w budownictwie – prace remontowe”, 25.04.2014 – Wielkopolskie Obchody Dnia Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w siedzibie firmy Andre Abrasive Articles w Kole. W dniu 28.10.2014 r. odbyła się konferencja w Centrum Wykładowym Politechniki Poznańskiej. Organizatorami konferencji zorganizowanej w ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych był Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu, Polska Izba Gospodarcza Rusztowań oraz Inspektorat Urzędu Dozoru Technicznego w Poznaniu. Temat konferencji, to: „Transport pionowy przy budowie i eksploatacji rusztowań”.

W ramach Wielkopolskiej Strategii Ograniczania Zagrożeń Zawodowych 2013 -2020 w dniu 26.09.2014 r. na terenie fabryki samochodów użytkowych Volkswagen Poznań zorganizowano spotkanie służb BHP firm zrzeszonych w Porozumieniu dla Bezpieczeństwa w Budownictwie realizujących duże inwestycje na terenie Wielkopolski, w tym na rzecz Volkswagena.

Zapobieganie wypadkom przy pracy, rola służby BHP w kształtowaniu bezpiecznych warunków pracy, a także zasady odpowiedzialności za wykroczenia i przestępstwa związane z wypadkami przy pracy były głównymi tematami konferencji zorganizowanej 27.11.2014 r. w Lesznie w ramach programu „Region bezpiecznej pracy” w siedzibie Oddziału Państwowej Inspekcji Pracy w Lesznie. W konferencji uczestniczyło 75 pracodawców oraz pracowników służby BHP.

„Komunikacja a bezpieczeństwo pracy”, to temat wiodący konferencji w Pile. Znaczenie właściwych relacji międzyludzkich i komunikacji wewnętrznej dla bezpieczeństwa pracy to główny temat konferencji zorganizowanej 21.11.2014 r. w siedzibie Wyższej Szkoły Biznesu w Pile w ramach koordynowanej przez Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy kampanii informacyjnej „Dobra komunikacja elementem bezpiecznej pracy”. Organizatorami konferencji było Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Służby BHP, Oddział w Pile, Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu oraz Urząd Dozoru Technicznego w Poznaniu.

Okręgowy Inspektorat Pracy w Poznaniu – jak co roku – brał udział w targach, których tematyka i charakter wiąże się z pracą i ochroną zdrowia i życia osób pracujących. Najważniejsze z nich, to: Międzynarodowe Targi BUDMA, ITM/SAWO i INTERMASZ.

Prowadzone działania profilaktyczno-prewencyjne i informacyjne mają, w ocenie OIP w Poznaniu, znaczenie niezwykle istotne. Stanowią płaszczyznę edukacji całego społeczeństwa Wielkopolski. Należy podkreślić, że wprowadzona inicjatywa społeczna, jaką jest Wielkopolska Strategia Ograniczania Zagrożeń Zawodowych, będzie stanowić platformę wymiany doświadczeń nie tylko między stronami stosunku pracy, jest bowiem forum, na którym spotykać może się całe społeczeństwo naszego województwa.

Podsumowując wyniki i efekty kontroli przeprowadzonych w roku 2014 należy stwierdzić, iż stan przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym bhp jest nadal niezadawalający, a posiadane przez nas instrumenty prawne tylko w części są wystarczające do jego zmiany. Niemniej polityka PIP wspierania działań nadzorczokontrolnych działaniami profilaktycznymi i prewencyjnymi, stwarza realne szanse na znaczącą poprawę w tym zakresie w perspektywie wieloletniej.

W kontekście rozpoznanych problemów ochrony pracy należy uznać za wskazane:

- kontynuowanie działań kontrolno-nadzorczych w zakładach i sektorach gospodarki, w których ryzyko utraty życia lub zdrowia jest największe, a skala nieprawidłowości w sferze stosunków pracy najwyższa,
- prowadzenie działań kontrolno-nadzorczych ze szczególnym uwzględnieniem problematyki zawierania umów o pracę i umów cywilnoprawnych oraz wypłacania wynagrodzenia i innych świadczeń pracowniczych,
- wykorzystywanie wielorakich metod oddziaływania, a także dostępnych instrumentów prawnych w stosunku do kontrolowanych podmiotów, z uwzględnieniem ustalonej kategorii ryzyka, w szczególności na podstawie liczby poszkodowanych w wypadkach przy pracy, wielkości zatrudnienia i czasu prowadzenia danej działalności, w celu ograniczania zagrożeń zawodowych,
- kontynuowanie współpracy z innymi instytucjami i służbami publicznymi, w celu zwiększenia efektywności ograniczania i eliminowania zjawisk nielegalnego zatrudnienia i nielegalnego powierzania innej pracy zarobkowej oraz prowadzenia działań informacyjno-prewencyjnych,
- prowadzenie programów prewencyjnych, opartych o wyniki analiz oraz badaniach okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy, popularyzujących dobre praktyki i kulturę bezpieczeństwa,
- wykorzystywanie dostępnych metod i baz danych do poszerzania kręgu pracodawców, którzy przy wsparciu PIP będą dostosowywali dobrowolnie zakłady do

wymogów prawa pracy, wspieranie ich we wprowadzaniu systemowych rozwiązań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy,

- kontynuowanie i rozwijanie programów profilaktycznych i kampanii informacyjno-promocyjnych służących kształtowaniu pożądanых postaw na rzecz ochrony pracy i praworządności w stosunkach pracy, eliminowaniu najpowszechniejszych zagrożeń zawodowych,
- przekazywanie społeczeństwu, szczególnie uczniom i studentom oraz ich wychowawcom i nauczycielom podstawowej wiedzy z zakresu prawa pracy, poprzez wykorzystanie współpracy z instytucjami oświatowymi oraz rozwijanie kontaktów z mediami, które stanowią dla wielu pracowników i pracodawców najłatwiej dostępne źródło wiedzy o przepisach prawa pracy.

Spis wykresów:

Wykres 1. Struktura przeprowadzonych kontroli w 2014 r. w OIP w Poznaniu (wg wielkości zatrudnienia).	8
Wykres 2. Struktura przeprowadzonych kontroli (wg sekcji PKD).....	9
Wykres 3. Struktura przeprowadzonych kontroli (wg wielkości zatrudnienia) w latach 2012-2014 r.....	9
Wykres 4. Decyzje nakazowe wydane w 2014 r. w OIP w Poznaniu wg rodzajów nieprawidłowości.	11
Wykres 5. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych wniosków w wystąpieniach.	16
Wykres 6. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych poleceń (w procentach). .	17
Wykres 7. Zakres przedmiotowy najczęściej stwierdzanych wykroczeń przeciwko prawom pracownika.	18
Wykres 8. Struktura zastosowanych środków prawnych w związku ze stwierdzonymi wykroczeniami.....	18
Wykres 9. Zakres przedmiotowy zawiadomień prokuratury.	19
Wykres 10. Porównanie realizacji wniosków w wystąpieniach w ostatnich dwóch latach.	22
Wykres 11. Podmioty zgłaszające się po porady prawne.	25
Wykres 12. Przedmioty porad prawnych.	25
Wykres 13. Liczba sporów zbiorowych zgłaszanych do OIP Poznań w latach 2012-2014.....	30
Wykres 14. Kontrole w latach 2012-2014 w Okręgowym Inspektoracie Pracy w Poznaniu.....	34
Wykres 15. Liczba decyzji bhp wydanych przez inspektorów OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.....	35

Wykres 16. Liczba decyzji nakazujących wstrzymanie eksploatacji maszyn w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.....	35
Wykres 17. Liczba decyzji nakazujących wypłatę świadczeń w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.....	36
Wykres 18. Liczba wniosków w wystąpieniach w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.....	36
Wykres 19. Liczba poleceń ustnych w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.....	36
Wykres 20. Liczba ujawnionych wykroczeń w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.	37
Wykres 21. Liczba wniosków do sądu w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.	37
Wykres 22. Liczba mandatów w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.....	37
Wykres 23. Liczba środków oddziaływania wychowawczego (pouczenia, ostrzeżenia, zwrócenie uwagi) w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.....	38
Wykres 24. Liczba wniosków do ZUS w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.....	38
Wykres 25. Liczba skarg pracowniczych w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.	39
Wykres 26. Liczba udzielonych porad w OIP w Poznaniu w latach 2012-2014.....	39
Wykres 27. Zestawienie danych o wypadkach przy pracy, badanych przez inspektorów pracy OIP Poznań w 2014 r.....	40
Wykres 28. Liczba poszkodowanych w wypadkach wg sekcji gospodarki narodowej.....	41
Wykres 29. Liczba poszkodowanych według wieku.....	42
Wykres 30. Struktura poszkodowanych według stażu w zakładzie.....	43
Wykres 31. Liczba poszkodowanych wg wykonywanego zawodu.....	44
Wykres 32. Liczba poszkodowanych według miejsca wypadku.....	45
Wykres 33. Liczba poszkodowanych według procesów pracy.....	46
Wykres 34. Liczba poszkodowanych według czynności wykonywanych w chwili wypadku.....	46

Wykres 35. Liczba poszkodowanych wg wydarzenia stanowiącego odchylenie od normalnego przebiegu pracy.	47
Wykres 36. Liczba przyczyn wypadków wynikających z organizacji.	49
Wykres 37. Liczba przyczyn wypadków wynikających z zachowania poszkodowanego.	50
Wykres 38. Techniczne przyczyny wypadków.	51
Wykres 39. Zakres przedmiotowy najczęściej wydawanych decyzji bhp.	52
Wykres 40. Procentowa struktura uchybień w dokumentacjach badania okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy sporządzanych przez pracodawców.	53
Wykres 42. Struktura branżowa	93
Wykres 43. Struktura zatrudnienia	94
Wykres 44. Wyegzekwowane świadczenia ze stosunku pracy w poszczególnych sektorach gospodarczych.	95
Wykres 45. Liczba skontrolowanych podmiotów wg zatrudnienia.	104
Wykres 46. Struktura nieprawidłowości w latach 2012-2014 (w procentach).	105
Wykres 47. Nieprawidłowości w zagospodarowaniu terenów budowy w latach 2012-2014 (w procentach).	106
Wykres 48. Liczba kontrolowanych zakładów w zależności od wielkości zatrudnienia	120

Spis tabel:

Tabela 1. Decyzje płacowe wydane w 2014 r. oraz ich realizacja.....	12
Tabela 2. Dane dotyczące egzekucji administracyjnej decyzji organów OIP w Poznaniu.....	14
Tabela 3. Dane dotyczące kar pieniężnych na mocy przepisów ustawy o transporcie drogowym oraz ich egzekucji administracyjnej.	15
Tabela 4. Liczba kontroli w zależności od okresu składkowego, za który nastąpiło podwyższenie składki przez ZUS.	33